

Nye forgreininger

Ådå suorge Odda suorggit Orre suerkieh

Kulturstrategi for Nordland fylkeskommune 2023–2027

Indeks

1. Oppsummering
2. Forord
3. Innledning
 - 3.1 Avgrensninger og relaterte styringsdokumenter
 - 3.2 Begrepsavklaringer
 - 3.3 Kunstens og kulturens egenverdi og kunst og kultur som virkemiddel
 - 3.4 Kulturens rolle som samfunnsskapende kraft – stedsutvikling, bolyst og livskvalitet
4. Funn fra Norsk kulturindeks
 - 4.1 Overordnet plassering
 - 4.2 Påviste styrker
 - 4.3 Påviste svakheter
5. Utfordringer og muligheter
 - 5.1 Kunst og kulturs status og posisjon i offentligheten
 - 5.2 Demografi, distriktpolitikk og lokalsamfunn
 - 5.3 Pandemiens effekt på kulturfeltet
 - 5.4 Fagmiljøer, kompetanse og profesjonalisering
 - 5.5 Infrastruktur og virkemiddelapparat
 - 5.6 Bodø2024 og framtidsutsikter
6. Barn, unge og unge voksne
7. Overordnet mål
8. Målsettinger
9. Innsatsområder
10. Forankring og oppfølging
11. Litteratur

← *Foran M, 2022*
Olje
15 x 17 cm

1. Oppsummering

Lov om offentlige styresmakters ansvar for kulturvirksomhet (kulturloven) sier følgende om regionalt og kommunalt nivå:

§ 4. Fylkeskommunens og kommunens oppgåver

Fylkeskommunen og kommunen skal syta for økonomiske, organisatoriske, informerande og andre relevante verkemiddel og tiltak som fremjar og legg til rette for eit breitt spekter av kulturverksemد regionalt og lokalt.

§ 5. Felles oppgåver

Staten, fylkeskommunen og kommunen skal syta for
a. at kulturlivet har føreseielege utviklingskår,
b. å fremja profesionalitet og kvalitet i kulturtildet og leggja til rette for deltaking i kulturaktivitetar,
c. at personar, organisasjonar og institusjonar har tilgang til informasjon om ordningar med økonomisk støtte og om andre verkemiddel og tiltak.

Denne kulturstrategien er utarbeidet etter en rekke innspillsmøter, tilgjengelig statistikk og offentlig høring, for å sette retning for Nordland fylkeskommunes prioriteringer for kunst- og kulturfeltet i perioden 2023–2027.

Det overordnede målet for kulturstrategien er at *Nordland skal være et mangfoldig og inkluderende samfunn der skaperkraft, kreativitet og kunst har en sterk egenverdi og bidrar til nye perspektiver, lokal bærekraft, tilhørighet og livskvalitet.*

For å oppnå overordnet mål for denne strategien, skal Nordland fylkeskommune forbedre jordsmonnet for kunst og kultur i fylket. Vi skal kultivere, hensynta og dyrke den mangfoldige floraen som kunst- og kulturfeltet består av, samtidig som vi sørger for ny og supplerende tilvekst.

Dette skal Nordland fylkeskommune oppnå gjennom å satse på kulturelle og kreative næringar, legge bedre til rette for kunstnere og kompetansemiljøer, styrke samisk kunst og kultur, prioritere distriktene, og jobbe med internasjonale tiltak innen kunst og kultur.

Relevante bærekraftsmål:

2. Forord

Denne fylkeskommunale virksomhetsstrategien har fått tittelen *Nye forgreninger – Kulturstrategi for Nordland fylkeskommune 2023–2027*.

Store norske leksikon definerer en forgreining som «utviklingen av sideorganer med samme bygning som det organet de er dannet av. Ved forgreining forstørres plantenes overflate, slik at de bedre kan utnytte lys og næringsstoffer.»

Det lulesamiske ordet «suurge» kan bety både forgreining, bransje, sektor, område, dialekt, tilhøre og retning. Lulesamisk tittel for kulturstrategien er *Ådå suurge*.

Slik vokser et tre: Ved å sette nye skudd ved hjelp av forrige års greiner, for en ny vår. Å fjerne greiner fra et gammelt tre kan medføre at det bryter frem mange nye. Å ta vekk for mye kan forårsake uopprettelig skade. Nordland fylkeskommune har en lang historikk med en utviklingsorientert kulturpolitikk, som har resultert i viktige etableringer og strukturer. I dag står vi overfor andre vilkår og andre omfattende utfordringer. Både regionalt, nasjonalt og globalt må vi tenke annerledes enn for noen få tiår siden. Nye tider krever nye retninger, og nye forgreninger som kan sette ny frukt. Skal vi nå så høyt og bredt som vi kan, må vi fortsette å bygge videre på det vi allerede har bygget opp. Fylkeskommunens viktigste rolle innen kulturpolitikken er å lage gode og kunnskapsbaserte støttestrukturer. Slik kan kunst og kultur vokse og utvikle seg fritt og på egne vilkår, balansert opp mot et overordnet samfunnsutviklingsperspektiv.

Kunsten i Nordland må få strekke seg mot hver enkelt kunstners indre sol, men politikken kan likevel bidra ved å gjødsle jorda, vanne bedene og støtte opp trærne. På sikt vil det ikke bare være best for plantene, men også la oss høste alle de forskjellige fruktene kunsten kan gi oss.

Kulturstrategien ble behandlet og enstemmig vedtatt i Nordland fylkesting, desember 2022.

Christian Torset
Fylkesråd for kultur, klima og miljø
Januar 2023

Foto: Susanne Forsland

3. Innledning

Arbeidet med kulturstrategien har tatt utgangspunkt i innspillsmøter, tilgjengelig statistikk, nasjonale meldinger og regionale planer og strategier. Unge voksne og den samiske dimensjonen er blant gjennomgående perspektiv i strategien. Nordland har en stor utfordring i å sørge for at unge voksne vil fortsette å bo her, eller å flytte hit. Nordland er landets mest mangfoldige samiske fylke, med hele fem samiske språk innenfor fylkesgrensene. Den norske staten er etablert på territoriet til to folk, og fylkeskommunen har et medansvar for at den samiske befolkningen får muligheten til å sikre og utvikle sine språk, sine kulturer og sitt samfunnsliv.

3.1 Avgrensninger og relaterte styringsdokumenter

Nordland fylkeskommune har vedtatt egen **frivillighetsstrategi** og **idrettsstrategi**. Sammenhengene mellom kulturstrategien, frivillighetsstrategien og idrettsstrategien er mange. Et mangfoldig og inkluderende samfunn, som bidrar til nye perspektiver, lokal bærekraft, tilhørighet og livskvalitet, er avhengig av at kulturlivet, frivilligheten og idretten trekker i samme retning. I samspillet mellom den profesjonelle og frivillige kulturen er frivilligheten gode støttespillere. Kulturfrivilligheten bidrar til å gjøre den profesjonelle kulturen mer tilgjengelig for folk, og frivillig innsats er helt avgjørende for å skape aktivitet lokalt og regionalt. En sterk og mangfoldig frivillig sektor betyr mye for livskvalitet, tilhørighet og for at våre lokalsamfunn skal være gode samfunn å bo i. Idrett handler om sosiale fellesskap på tvers av sosiale lag og kulturer, trivsel, gode oppvekstsvilkår og god helse. Frivillig innsats er en forutsetning for aktivitetsnivået innen idretten. Organisert konkurranse i visse dataspill har fått betegnelsen e-sport, og må tas i betrakting i kommende håndtering av digital kulturproduksjon. De fylkeskommunale strategiene for kultur, frivillighet og idrett ser alle behov for møteplasser, kompetanse- og nettverksbygging, samt barn og unges deltagelse og medvirkning.. Eldre tematiseres som samfunnressurser i frivillighetsstrategien, og utgjør også en viktig ressurs på kulturfeltet og i idretten som frivillige.

Nordland fylkeskommune har egen **regional bibliotekplan**. Litteratur som fagfelt inngår i de overordnede satsinger i kulturstrategien, andre deler av bibliotekplanen omtales ikke.

Nordland, Troms og Finnmark fylkeskommuner har gjennom Landsdelsrådet for kultur utarbeidet en egen **nordnorsk litteraturstrategi**, som er operativ. **Strategi for visuell kunst i Nord-Norge** ble vedtatt av de tre fylkestingene i 2011, prolongert ut 2019, og bør vurderes revidert gjennom landsdelssamarbeidet.

I løpet av kommende år skal det også utarbeides egne **landsdelsdekkende strategier for filmfeltet og for scenekunstfeltet**, i samarbeid med Troms og Finnmark fylkeskommuner.

Tidligere kulturstrategier for Nordland fylkeskommune har også innbefattet det fylkeskommunale ansvaret for kulturminnesektoren. Dette er ikke tilfelle i denne kulturstrategien. Arbeidet med kulturminner

vil behandles i en kommende fylkeskommunal **plan for regional bærekraft og livskraftige lokalsamfunn**.

I løpet av 2022/2023 vil Nordland fylkeskommune vedta ny **strategi for reiseliv og opplevelsesnæringer**, samt ny **museumsstrategi**. Disse strategiene vil ha flere berøringspunkter med kulturstrategien. Andre relaterte styringsdokumenter i fylkeskommunen, er **strategi mot ungt utenforskap** «Divna. Aktan.» (Alle. Sammen.) og **internasjonal strategi**.

Alle fylkeskommunale planer og strategier i Nordland fylkeskommune skal svare ut den overordnede og lovpålagte **planstrategien for samarbeid og grønn omstilling** for 2021–2024, «Et bærekraftig Nordland».

3.2 Begrepsavklaringer

Kultur og **kulturliv** er overordnede begrep som omfatter både ytringskulturen, kunst, frivillig sektor, bibliotek, kulturarv og fysisk aktivitet, inkludert idrett og friluftsliv. **Kunstnere** er utøvere eller skapende aktører som helt eller delvis lever av kunst, og har som regel høyere utdanning innen kunstfeltet. **Kunst** er hele bredden av den profesjonelle kunsten, dvs. både visuell kunst/billedkunst, kunsthåndverk/duodje, scenekunst, musikk, film, litteratur og andre kunstarter.

Den kulturelle **infrastrukturen** er rammeverket for kulturlivet. Kulturygg, anlegg for fysisk aktivitet, formidlingsarenaer, kulturaktiviteter og kulturtildelning som bibliotek, kulturskole, museer, arkiv, frivillige organisasjoner og voksenopplæring. Møteplasser og nettverk, åpne demokratiske prosesser og kulturopplevelser som kino, teater, konserter, idrettsarrangementer og utstillinger med mer.

Den statlige kulturmeldingen definerer **kulturell næring** som kunstnerisk næringsvirksomhet knyttet til å skape, produsere og utøve kulturelle uttrykk, mens begrepet **kontinuerlig næring** omfatter næringsvirksomhet som bruker kulturelle uttrykk som innsatsfaktor i virksomheten. Kulturelle og kontinuerlige nærlæring er imidlertid til dels omstridte begreper, og er ikke i alle sammenhenger gjenstand for et omforent innhold eller en endelig definisjon. Dette innebærer at kulturpolitiske studier av disse innebærer et utfordrende analytisk utgangspunkt.

3.3 Kunstens og kulturens egenverdi og kunst og kultur som virkemiddel

Kunst og kultur har en egen verdi i seg selv. I den statlige kulturmeldingen *Kulturens kraft* argumenteres det med at kunsten og kulturlivet er selvstendige byggesteiner i samfunnet. Kunst og kultur skal kunne utvikle seg mest mulig på egne premisser, uten overstyring fra offentlige myndigheter. Prinsippet om *armlengdes avstand* omtales som kulturpolitikkens grunnlov, og peker på at kunsten må være fri.

«Å skape kunst, kan man hevde, er å gjøre utkast til nye måter å se og forstå verden på,» skriver litteraturviter Øyvind Prytz. Kunsten tar del i den viktige diskusjonen om etiske verdier i en kompleks framtid. Kunsten medvirker til fortellingen om hvem vi er, og diskuterer hvem vi bør være. Kunst- og kulturopplevelser er givende og meningsskapende for det enkelte menneske, og kan engasjere, røre, provosere, underholde og forme oss som mennesker.

En av kulturpolitikkens utfordringer har vært å argumentere for kulturens egenverdi, i en tid der det stilles store krav til at verdi skal la seg måle og tallfeste. Det finnes få universelle parametere for å påvise at kultur i seg selv er verdifullt, og ikke bare et middel til å oppnå andre samfunnsmål. I artikkelen «Hvordan måler vi – hvis vi måler?» peker Ingelise Konrad på at verdien av et kulturtiltak måles ofte ut ifra andre fagfelts målemetoder. Konrad mener at dette resulterer i at kulturens mangfoldighet ikke fanges opp. Mangel på måleparametere kan være utfordrende om man bare

ser kunst og kulturs samfunnsmessige nytteverdi. Å utforme kulturpolitikk og tildelinger kun etter publikumstall kan fungere reduserende og avsporende, hvis en tar en kunst og kulturs egenverdi og særegne kvaliteter i betraktning. Kunst er ytring, og ytringer er helt sentralt for et demokrati.

Kunst og kulturs egenverdi og nytteverdi henger sammen, og har verdi hver for seg. I veilederen «Hvordan utvikle lokal og regional kulturpolitikk», viser Kommunenes sentralforbund (KS) til at for å kunne utvikle en helhetlig politisk retning for et samfunn, hvor alle fagområder spiller sammen, må vi ivareta både individet og samfunnet. Når vi utvikler kulturpolitikk må vi ivareta både egenverdien og nytteverdien, fordi disse to henger sammen. Hvis kulturopplevelsene ikke treffer hode og hjerte, vil de sannsynligvis ikke gi noen nytteeffekter heller. Dersom vi opplever en sterk verdi i kulturopplevelsen alene, vil den derimot kanskje prege oss såpass at den påvirker både tankesett og handlinger i ettermiddag.

Kunst og kultur er en del av samfunnet vi lever i. Kulturfeltet kan være en inkluderingsarena for barn og unge, og forebygge utenforskaps. Samisk kunst og kultur er en naturlig del av samfunnet, og samisk kunst og kultur kan bidra til bevisstgjøring og synliggjøring av hittil oversette samfunnsmessige og menneskelige problemstillinger. Kunst kan endre holdninger og fremme aksept og toleranse.

3.4 Kulturens rolle som samfunnsskapende kraft – stedsutvikling, bolyst og livskvalitet.

Kulturen og kulturlivet har samfunnsskapende kraft. Gjennom møteplasser, demokrati, deltagelse, medvirkning og oppvekstmiljø spiller kulturen en stor rolle for lokalsamfunnet. Kultur skaper attraksjonsverdi og tilhørighet for innbyggerne, besøkende, mulige innflyttere og næringsetablering. Kulturen beskrives ofte som grunnfjellet og limet i lokalsamfunnet. Kunst og kultur former oss som mennesker og medvirker til å fortelle historien om hvem vi er. Kulturen er de verdier vi baserer våre valg og beslutninger på, og bygger vår identitet.

Den internasjonale organisasjonen OECD (*Organisation for Economic Co-operation and Development*) utga i 2020 publikasjonen «Rural Well-being, Geography of Opportunities», som kan oversettes til «Livskvalitet i distriktene, geografiske muligheter». OECD vil sette livskvalitet som prioritert i den internasjonale politikkutformingen, og viser til at distriktene har store muligheter om de omstiller seg for digitalisering, demografiske utfordringer og klimaendringer. Dette perspektivet henger sammen med de langsigtede satsingene i kulturhovedstadprosjektet Bodø2024. Bodø2024 arbeider strategisk med å gjøre Nordland til en attraktiv region der folk vil bli værende, eller flytte til for å etablere seg. Her spiller kultur en viktig rolle. Bodø2024 kaller dette «Transition», som betyr overgang eller forandring. Transition handler om vilkår for et godt liv, i byggingen av en bedre framtid.

FNs bærekraftsmål er retningsgivende for det fylkeskommunale arbeidet. Fylkeskommunen skal være i førersetet for det grønne skiftet, og jobbe med samfunnsutvikling som ser de tre bærekraftsdimensjonene i sammenheng: **Sosial bærekraft** handler om å sikre at alle mennesker får et godt og rettferdig grunnlag for et anstendig liv. Den sosiale bærekraften ses i sammenheng med demografiutfordringer, attraktive og gode lokalsamfunn, kultur og kulturhistoriens betydning for identitet og tilhørighet, urbanisering, samt god helse og trivsel. Sosial bærekraft handler også om omfordeling, og bærekraftsmålene overordnede prinsipp «Leave no one behind» (ingen skal utelates) handler om at de mest sårbare

menneskene må prioriteres. Alle skal, uavhengig av bosted, økonomi, funksjonsevne og sosial og etnisk bakgrunn, ha tilgang til et bredt og mangfoldig kulturliv. Dette er også et mål i den statlige barne- og ungdomspolitikken. Fattigdom ekskluderer mennesker fra deltagelse i samfunnet. Tilgang på kunst og kultur bidrar til en inkluderende sosial utvikling, og åpner opp for dialog og forståelse mellom mennesker. Kultur skal være en bro for å redusere utenforskaps. **Økologisk bærekraft** handler om å ta vare på naturen og klimaet som en fornybar ressurs, og at menneskenes livsgrunnlag er helt avhengig av naturen. **Økonomisk bærekraft** handler om behovet for sysselsetting og økonomisk verdiskaping balansert opp mot å likevel ta vare på jordkloden.

Mange kunst- og kulturaktører utgjør bærekraftige virksomheter selv: De opererer lokalt og regionalt, og bidrar til nye refleksjoner og perspektiver. Hvis vi bruker mer tid på å lytte, lese, oppleve eller skape, har vi mindre tid til å handle overflødige varer som overbelaster kladens økosystem. Hvis vi kan oppleve kunst og kultur av høy kvalitet der vi selv bor, kan vi stå over flyreisen til en storby langt unna. Slik får vi økt livskvalitet der vi bor. Derfor kan en reell satsing på lokal og regional kunst og kultur i seg selv være en nøkkel i et klima- og miljøperspektiv.

Den fylkeskommunale planstrategien «Et bærekraftig Nordland» slår fast at Nordland har en stor utfordring med fråflytting, spesielt når det gjelder unge mellom 20 og 40 år. For at befolkningen skal trives, må det være gode tilbud innenfor kunst og kultur. Skal tilbuddet være godt, må kunstnere og kulturarbeidere sikres gode vilkår. Kunst og kultur bidrar styrke befolkningens kreativitet, toleranse, demokrati, fellesskap og er for mange utslagsgivende når det gjelder valg av bosted. Nordland fylkeskommunes faggruppe for folkehelse og lokal samfunnsutvikling spurte sommeren 2022 et utvalg respondenter om bakgrunnen for deres valg av bosted. Her vises det til at kulturtilbudd er den viktigste faktoren for at folk som allerede trives i fylket vårt, skal trives enda bedre. Samtidig viser også besvarelsene at begrensede kulturtilbudd er en av grunnene til at folk vurderer å flytte fra Nordland.

4. Funn fra Norsk kulturindeks

Norsk kulturindeks leveres av Telemarksforskning, og fokuserer på den såkalte ytringskulturen. Kategoriene og datakildene tar utgangspunkt i de deler av kulturlivet som vektlegges i den statlige kulturpolitikken. Kategoriene har også blitt valgt ut med bakgrunn i tilgjengelige data og med tanke på hvilke faktorer som kan beskrive kulturtildelingsutdelingen og kulturbruken i en kommune. Når kulturindeksen sammenligner kulturnivået i kommunene, tas det utgangspunkt i tall per innbygger. Dette kan være antall kunstnere per innbygger, eller målt publikum per innbygger. På denne måten kan en sammenligne kulturtildelingsutdeling og kultur bruk på tvers av kommuner med ulik størrelse.

4.1 Overordnet plassering

Nordland plasserer seg på en **sjetteplass** blant alle landets fylker i denne målingen, altså omtrent midt på treet. Den relativt høye plasseringen totalt sett handler blant annet om Nordlands faste driftsutgifter til våre store musikk- og scenekunstinstitusjoner. Nordland er i en særskilt posisjon gjennom å ha organisert egne kunstneriske institusjoner/virksomheter – Scenekunst i Nordland, Musikk i Nordland og Figurteatret – som en del av fylkeskommunens egen organisasjonsstruktur. Disse virksomhetene inngår som viktige komponenter i fylkets etablerte infrastruktur for profesjonell kunstproduksjon og kunstformidling.

4.2 Påviste styrker

Nordland scorer høyt på gjeldende parametere i kulturindeksen når det gjelder **museum** og **frivillighet**, der fylket rangeres som nummer tre på landsbasis. Nordland plasserer seg blant de fire fylkene med flest medlemmer i lag og foreninger, spesielt innen korps og historielag.

Nordland er blant de fire fylkene med flest besøk innen **Den kulturelle skolesekken** i 2020. Disse produksjonene fordeler seg på 56,3 prosent i kommunal regi, og 43,7 prosent i fylkeskommunal regi.

Nordland er blant de tre fylkene som tilbyr flest timer med **kulturskoleaktiviteter** per innbygger, der musikk utgjør 78,1 prosent av undervisningstimerne. Nordland gjør det også godt når det gjelder antall **teaterforestillinger**, kun forbigått av Oslo, Troms og Finnmark, Vestland og Rogaland på landsbasis.

4.3 Påviste svakheter

Svakeste rangering finner vi i **kinonæringen**: Nordland plasserer seg blant de tre fylkene med færrest kinovisninger, og er fylket med færrest kino-besøk per 1000 innbygger. Nordland er også blant fylkene med lavest rangering når det gjelder **kunstnere**. Relativt sett har Nordland den laveste andelen **film- og scenekunstnere**. Nordland er blant fylkene som bruker mest penger på bibliotek, men rangeres likevel som fylket med færrest **bibliotek-utlån** per innbygger i 2020.

Det er også verdt å merke seg at Nordland har det lavest registrerte nivået av **innbyggertilfredshet** av landets fylker når det gjelder kulturtildelingsutdelingen i 2021, basert på en innbyggerundersøkelse gjennomført av Direktoratet for forvaltning og IKT (DiFi). Undersøkelsen etterspør innbyggernes tilfredshet over kategoriene kulturaktiviteter, foreningsliv og kursaktiviteter, kino, konserter og teater, samt museum, kunstutstillinger og lignende.

5. Utfordringer og muligheter

5.1 Kunst og kulturs status og posisjon i offentligheten

Den statlige kulturpolitikken er en nasjonal satsing. Virkemidler på statlig, fylkeskommunalt og kommunalt nivå skal bidra til å oppnå målene som er satt av regjeringen. I den offentlige kulturforvaltningen er fylkeskommunene et mellomledd: Fylkeskommunen skal balansere sine prioriteringer mellom det statlige nivået med krav til profesjonalisering, langsiktighet og nyskapning, og det kommunale nivået, som ofte har sterkest fokus på frivillighet, lag og foreninger, og på barn og unge.

Fra 1990-tallet ble det gjennomført omfattende omlegginger av inntektssystemet til kommunesektoren, med bortfall av øremerkede tilskudd og økt vekt på rammefinansiering. Dermed forsant et av de sterkeste virkemidlene som staten hadde brukt innenfor kultursektoren. Kulturutvalg og fagadministrasjoner som hadde blitt bygd opp på 70- og 80-tallet, ble slått sammen med andre politikk- og fagområder (Meld. St. 8, 2018). En hypotese om den nordiske kulturpolitikken de seneste tiårene er at «organisasjonsreformer har blitt et substitutt for økonomiske ressurser» (Henningseth og Blomgren, 2017). Det statlige kulturbudsjettet er samlet sett på størrelse med driftsbudsjettet til Oslo universitetssykehus. I Nordland fylkeskommune er det ca. 7 prosent nedgang i de frie budsjettmidlene til kultur fra 2002 til 2022, noe som medfører et svekket handlingsrom for utvikling av feltet.

I den statlige kulturmeldingen fra 2018, ble det foreslått å endre ansvarsområdene i kulturlivet, som en del av den overordnede **regionreformen**. Daværende kulturminister ønsket at fylkeskommunene skulle få større ansvar for utviklingen av kunst- og kultur-

tilbuddet i regionene. Forslaget møtte mye motstand fra deler av kunst- og kulturfeltet nasjonalt, begrunnet blant annet med en frykt for at kunst og kultur skal ende som salderingspost i de fylkeskommunale budsjettene. I tillegg er det uttrykt en frykt for politisk innblanding i kunstneriske prosesser, som kan svekke kårene for ytringsfrihet. På statlig nivå har en imøtekommert denne problemstillingen gjennom opprettelsen av Kulturrådet (1965), som ivaretar tildeling av midler ut fra fagfellevurderinger av tilskuddssøknader. Selv om mange i kulturfeltet har vært negative til at ansvar skulle flyttes fra statlig til regionalt nivå, mener andre at større ansvar i regionene vil kunne styrke kunst- og kulturfeltet i de desentraliserte delene av landet. I 2020 snudde likevel regjeringen, og de forespeilede endringene for kunst- og kulturinstitusjonene ble avblåst.

I den nye regjeringens plattform fra 2021, **Hurdalsplattformen**, er det nye tegn til å styrke kunst og kultur i regionene. Hurdalsplattformen konstaterer at regjeringen vil innføre nye, **regionale kulturfond**, og legge til rette for flere kulturarbeidsplasser og kompetansemiljø over hele landet. Det er ikke enda avgjort hvordan de regionale kulturfondene skal utarbeides og administreres.

I Nord-Norge og Nordland er det stor mangel på kulturredaksjoner og **kulturjournalistikk**. Journalist og kritiker Anki Gerhardsen skriver at «Når kulturjournalistiken forvirrer, forvirrer også samfunnets forståelse av kunstens betydning. Kunst er ikke en hvilken som helst fritidsaktivitet. Kunstneriske uttrykk er en viktig del av demokratiets fundament, og spesielt vernet av grunnlovens paragraf om ytringsfrihet.»

← Utsnitt av *Kaffe, uro og buet dør*
Blyant
21 x 29,7 cm

5.2 Demografi, distriktpolitikk og lokalsamfunn

I Nordland fylkeskommune har det vært en bevisst politikk å innrette kultursatsingen slik at den når ut til så mange som mulig. Satsingene har dermed vært **desentraliserte**, ved at viktige kulturinstitusjoner og kulturstillinger er spredt rundt i fylket. Dette sikrer at kunst og kultur av høy kvalitet blir tilgjengelig også i distrikter uten tett befolkning. En slik distriktpolitikk koster, spesielt i et fylke som Nordland med lange avstander og spredt befolkning. Nordland fylkeskommune har etablert, eier og støtter flere viktige og desentraliserte strukturer, prosjekter og institusjoner for kunst og kultur i Nordland. Eksempler på dette er Scenekunst i Nordland, Musikk i Nordland, Figurteateret i Nordland, distriktsmusikerordninga, Skulpturlandskap Nordland, med mer. Disse etableringene utgjør viktige byggesteiner, utviklingsaktører og muligheter i Nordlands kulturliv. I tillegg er fylkeskommunens arbeid med Den kulturelle skolesekken og tilskudd til for eksempel Artist in Residence (kunstneropphold) viktige strukturer for at kunst og kultur skal skapes og oppleve i ulike deler av fylket. For de kommende årene er det behov for at Nordland fylkeskommune er en god støttespiller og utvikler for alle disse aktørene og strukturene, og sørger for å ta stilling til ulike utviklingsbehov med et helhetlig overblikk.

Nord-Norge og Nordland preges av en **negativ befolkningsvekst**. Det er spesielt unge, utdannede kvinner som reiser sin vei. Å sørge for kunst og kultur som er tilpasset yngre generasjoner, og å sørge for at kunstnere og kulturarbeidere i etableringsfasen har bedre tilgang på profesjonaliserte arbeidsplasser og konkurransedyktige kompetansemiljøer for kunst og kultur, har stort utviklingspotensial i Nordland. Samtidig bør det vurderes hvordan fylkeskommunen kan jobbe på overordnet nivå når det gjelder å heve utdanningsnivået i fylket – som er rangert som nest lavest av alle landets fylker.

Nordland fylkeskommune har igangsatt et arbeid mot **kommunene og regionrådene** på kulturfeltet, som innebærer tettere dialog spesielt relatert til kulturspørsmål. Fylkeskommunen anerkjenner kommunenes og regionsentrenes viktige funksjon og rolle på kulturfeltet, men vilkårene og ressursene til kultur i de mange kommunene i Nordland er svært ulike. Fylkeskommunen ønsker å være en medspiller i kunst- og kulturutviklingen i hele fylket. Vi skal være en koblingsaktør og bidra til at kunst og kultur kan utvikle seg gjennom samarbeid, nettverksbygging og møteplasser. På denne måten kan vi bidra til opp-

bygging av kulturell kapasitet og profesjonalisering. Dette arbeidet vil på lang sikt kunne bygge kompetanse, bidra til kulturarbeidsplasser og verdiskaping.

Nordland, Troms og Finnmark fylkeskommuner har samarbeidet om felles satsing innen kultur i lang tid. Samarbeidet har vært regulert i en egen avtale som ble inngått for første gang i 1991. Avtalen er utvidet og revisert flere ganger, siste gang i 2021. Formålet med avtalen er å videreføre kultursamarbeidet i Nord-Norge. **Den nordnorske kulturavtalen 2022–2025** bygger på prinsipper og forutsetninger om landsdelsdekkende rolle, kunstnerisk kvalitet og samhandling med andre aktører regionalt, som institusjonene og organisasjonene i avtalen skal oppfylle. Avtalen beskriver fordelingen av det regionale tilskuddet til landsdelsdekkende kunst- og kulturinstitusjoner og kunstnerorganisasjoner. Kulturavtalen har i flere sammenhenger blitt fremhevet som en forbilledlig metode for å samle og styrke et landsdels-samarbeid innen kultursektoren.

Den nordnorske kulturavtalen

Nordland, Troms og Finnmark fylkeskommuner samarbeider om finansiering av flere nordnorske kunst- og kulturinstitusjoner med et landsdels-dekkende oppdrag. Den nordnorske kulturavtalen gir en forutsigbarhet som er nødvendig for å bygge fagmiljø, kompetanse og infrastruktur i landsdelen, og fordrer et samspill mellom statlige, regionale og lokale myndigheter.

Følgende institusjoner er inkludert i avtalen i perioden 2022–2025:

- Landsdelsmusikerne i Nord-Norge
- Nordnorsk jazzsenter
- Musikkontoret Nord (tidligere Rytmisk kompetansenettverk)
- Arktisk filharmoni
- Nordnorsk kunstneresenter
- Nordnorsk filmsenter
- Festspillene i Nord-Norge
- Hålogaland amatørtaterselskap
- Pikene på broen
- Davvi senter for scenekunst
- Det samiske nasjonalteatret Beaivváš
- Filmfond Nord

5.3 Pandemiens effekt på kulturfeltet

Under covid-pandemien ble kulturfeltet hardt rammet. Rapporten «Kunst i Tall» (Rambøll) for 2020, viser en nasjonal nedgang i inntekt for musikkbransjen på 33 prosent fra 2019 til 2020. For scene-kunst er dette tallet på hele 53 prosent fra 2019 til 2020. Undersøkelser viser at hver femte sysselsatt i sektoren endret yrkesstatus fra pandemien start (Menon Economics, 2020). Rapporten «Kunstnere under pandemien» (Telemarksforskning 2021) viser at kultursektoren er blant de næringene i samfunnet som har opplevd de største negative effektene av begrensende tiltak under pandemien. Spesielt i de deler av kultursektoren som baserer seg på et fysisk publikum, som scenekunst, museer og musikk, har inntektstapet vært stort. Også i Nordland har aktivitetsnivået blitt kraftig redusert under pandemien, som viser seg blant annet gjennom en sterk reduksjon i antall søknader til fylkeskommunale prosjektmidler for kultur, og generelt utsatte og avlyste arrangementer og prosjekter. Fra høsten 2022 ser vi at søknadsantallet begynner å øke noe igjen. Det er også kjent at blant annet frivilligheten i kulturfeltet er sterkt svekket under pandemien.

På nasjonalt nivå løfter kommuner og fylkeskommuner fram rekruttering som den desidert største utfordringen for kultursektoren i tiden som kommer (Rambøll 2021). Frafallet i det profesjonelle kunst- og kulturfeltet medfører at den helhetlige aktiviteten, nyskapninga og mangfoldet i kulturtildelningen ligger an til å kunne svekkes betydelig i kommende år.

5.4 Fagmiljør, kompetanse og profesjonalisering

Norsk kulturindeks viser at Nordland fylkeskommune ligger på en femteplass av landets fylker når det gjelder antall **kulturarbeidsplasser**. Rana, Hamarøy og Moskenes er kommunene med flest kulturarbeidsplasser per 1000 innbygger i Nordland. Omtrent 21 prosent av de sysselsatte innen kulturarbeid i Nordland jobber med kunstnerisk produksjon, mens 58 prosent arbeider innen kulturformidling. Rundt 21 prosent er sysselsatt innen media, og dette er synkende.

Kultur- og likestillingsdepartementet er i 2022 i gang med å utarbeide en **stortingsmelding om kunstnerpolitikken**. Kunstnermeldingen skal bygge på overordnede politiske mål i Hurdalsplattformen. Dagens tiltak og virkemidler skal gjennomgås, og det skal legges fram forslag til en helhetlig kunstnerpolitikk.

Norsk kulturindeks viser at i Nordland er det totalt 2,96 kunstnere per 1000 innbygger. Det gjør at Nordland plasserer seg blant fylkene med **lavest kunstnertetthet i Norge**. Dersom vi ser på andelen kunstnere finner vi at 62 prosent av kunstnerne i Nordland er musikere og komponister, mens 27 prosent er visuelle kunstnere.

Nordland mangler til dels høyere **utdanningsinstitusjoner** for estetiske og humanistiske fag. Unntaket er **Nordland kunst- og filmhøgskole**, som fra 2022 innlemmes i UiT, og som er en viktig kunstfaglig institusjon i Nordland, men med relativt lav studenttall. I tillegg tilbyr **Nord universitet** utdanning i historie, og et stort fakultet for lærerutdanning og kunst- og kulturfag, der deler av virksomheten er lagt til Levanger, og det resterende i Nordland.

Eksempler på estetiske/humanistiske studieringer som tilbys ved studiesteder i andre deler av Norge, men som ikke finnes i Nordland, er kunsthistorie, filosofi, arkeologi, kulturvitenskap, litteraturvitenskap, språkstudier, idéhistorie, teatervitenskap, religionsstudier, designstudier, kuratorstudier, og så videre. Rundt disse studietilbudene etableres det naturlig nok også sterke fagmiljøer, og en sikrer kontinuerlig rekruttering av både arbeidskraft og studenter som bidrar til å utvikle lokalsammfunnene og tilhørende infrastruktur.

Å stimulere til langsiktige og nasjonalt konkurranse-dyktige **fag- og kompetansemiljøer** for nyskapende

kunst og kultur i Nordland er utfordrende: Der andre regioner og større byer lykkes i å stimulere lokale fagmiljøer tilknyttet eksisterende utdanningsinstitusjoner, for eksempel ved å innføre etableringsstipender og subsidierte fellesverksteder/arbeidsfasiliteter for nyutdannede kunstnere innen ulike disipliner, har Nordland i utgangspunktet en begrenset tilstrøming av nyutdannede kunstnere som er mulig å stimulere til videre etablering og virke i fylket for å bygge fagmiljøer. Likevel ligger det et potensial i å videreutvikle vilkårene for at uteksaminerte studenter fra Nordland kunst- og filmhøgskole – eventuelt også andre kunstnere i etableringsfasen, med eller uten eksisterende tilknytning til Nordland – skal kunne etablere seg i fylket. Dette krever imidlertid målrettede satsinger og tiltak for å kompensere for manglende/få og geografisk spredte kunst- og kulturinstitusjoner i Nordland. Det er også potensielle i å samordne fylkeskommunale kultursatsinger enda mer i samarbeid med Nord universitet og Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen, som er lokalisert i Bodø. Den kulturelle skolesekken i Nordland har samarbeidet med dette senteret blant annet med opplæring for kulturarrangører og produksjon av en digital kursressurs. Arkiv i Nordland har ansvar for fylkeskommunens arkiver og Nordlands privatarkiver, og for å bevare og formidle vår felles historie. Ifølge Arkivstatistikk (Arkivverket) for 2021 er Arkiv i Nordland den fjerde største privatarkivinstitusjonen blant landets kommunale og regionale arkivinstitusjoner. Museene utgjør allerede viktige kompetansesmiljøer i fylket, og skal videreutvikles gjennom ny fylkeskommunal museumsstrategi.

Nordland fylkeskommune kan ikke la høyere utdanning alene være ansvarlig for å styrke fag- og kompetansemiljøene i Nordland. Det kan vi også gjøre gjennom våre egne videregående skoler, ved å sikre eksisterende studietilbud og å sørge for god rekruttering til kunstfagene. Alle de videregående skolene i Nordland skal ha visuell kunst tilgjengelig for sine elever i fellesområder ved skolene. Det ligger stort potensial i å styrke bruken og synliggjøringen av den eksisterende kunsten ved de videregående skolene og i å la den ta en sterkere plass i allmenndannelsen, for elever på alle studielinjer. Slik kan vi styrke forståelsen og praksisen rundt kunst som en del av den offentlige samtalen, og som frie ytringer i en tid der demokratiet globalt sett er under press.

Nordland har nest lavest utdanningsnivå av alle landets fylker, ifølge Telemarksforsknings Regional analyse. Telemarksforskning viser også til at kunstnere generelt bosetter seg der utdanningsnivået blant

befolkningen er høyt. Dermed har Nordland en betraktelig utfordring for rekruttering av kunstnere, med overordnede og strukturelle problemstillinger også «utenfor» selve kunst- og kulturfeltet. Høyt utdannede har generelt høyere yrkesdeltakelse og høyere lønnsnivå, noe som øker skatteinntektene til kommunen. Høyt utdannede har også bedre helse og lever generelt lengre.

Telemarksforsknings kulturindeks har registrert at Nordland var blant de **fem fylkeskommunene med flest teaterforestillinger** i 2020, kun forbigått av Oslo, Troms og Finnmark, Vestland og Rogaland. Likevel har Nordland også «relativt sett den **laveste andelen film- og scenekunstnere**», jf. samme indeks. Det er naturlig å anta at dermed det bør være et potensial for å øke spesielt antallet scenekunstnere i Nordland.

5.5 Infrastruktur og virkemiddelapparat

Infrastrukturen for profesjonell kunst- og kulturvirksomhet i Nordland og Nordland er generelt spredt over store avstander, og avhenger samtidig av samarbeid gjennom nettverk fordi de enkelte aktører er avhengig av å løfte sammen. Det vil si at enkelte aktører må legge ned mye tid og ressurser til både utstrakt dialog, samordning og evt. turneer, over større avstander enn i store deler av landet for øvrig, for å kunne nå et visst antall visningssteder og publikum med sin virksomhet.

Mange kunst- og kulturaktører jobber på svært små budsjetter, og baserer seg på en såkalt *lappeteppøkonomi* av ulike engasjementer, prosjekter, deltidstillinger o.a. kombinert med egen skapende, utøvende eller formidlende praksis. Mange jobber nesten utelukkende prosjektbasert, og uttrykker behov for større forutsigbarhet og langsiktighet for å kunne legge til rette for mer bærekraftig utvikling og profesjonalisert virksomhet.

Per 2022 administrerer Nordland fylkeskommune følgende **søkbare tilskuddsordninger** for kunst og kultur:

- Tilskudd til kulturprosjekter og -arrangementer
- Tilskudd til Artist in Residence (AiR / kunstneropphold i Nordland)
- Tilskudd til arenautvikling/utstillingsstøtte, visuell kunst
- Tilskudd til festivaler og kulturdager (treårig)
- Tilskudd til samisk kultur
- Reisestipend for kunstnere (administrert av Nordnorsk kunstnersenter)
- Spillemidler til kulturygg (statlige midler)
- Tilskudd til forfatterturné

Nordland fylkeskommune har per 2022 avtaler om **driftstilskudd** med følgende nordlandsaktører innen kunst og kultur:

- Nordland teater
- Galleri Adde Zetterquist
- Se kunst i Nord-Norge
- Årjelhsaemien teatere – Sydsamisk teater
- Den nordnorske kunstutstilling
- Distriktsmusikerordninga
- Bodø domkirkes musikkråd

Fra og med 2023 vil Nordland fylkeskommune også bidra med driftstilskudd til en kommende nordlandsfilial av Nordnorsk Kunstmuseum.

I tillegg gir Nordland fylkeskommune driftstilskudd til **16 landsdelsdekkende** kunst- og kulturinstitusjoner, organisasjoner og satsinger gjennom **Den nordnorske kulturavtalen**. Film, musikk, visuell kunst, scenekunst og litteratur er representert i avtalen, og aktørene er administrativt lokalisert både i Nordland, Troms og Finnmark.

Majoriteten av driftstilskuddene fra Nordland fylkeskommune til kulturinstitusjoner, utløser betydelige **driftsmidler fra statlig nivå**. Mange av institusjonene mottar også tilskudd fra sin vertskommune.

Nordland fylkeskommune har hatt og skal fortsette å ha tydelige ambisjoner når det gjelder store **arrangementer og etablering av nye kulturygg** og lokaler for kultur, også når det gjelder utvikling av eksisterende og nye **museer og arkiv**. Den videre utviklingen for denne typen prioriteringer vil blant annet fremgå av ny museumsstrategi. I tillegg er det ønskelig å utarbeide overordnede regionale retningslinjer for framtidige kulturygg, med hensyn til både regionale og nasjonale tildelinger, for å sikre en helhetlig ivaretakelse av nye behov og satsinger i fylket. Flere av fylkeskommunens største investeringer og enkeltildelinger de siste årene, har vært mulig å gjennomføre utenom eksisterende budsjettrammer for kulturutvikling.

Slik tas det politiske handlingsrommet i bruk til ekstraordinære tiltak og nye etableringer. Det ligger et potensial i å ta i bruk tilsvarende mulighetsrom i kunst- og kulturfeltet.

Nordland og Nord-Norge har per i dag begrenset med offentlige **stipendordninger** for utøvende og skapende kunstnere, og vi ser at antallet søker til nasjonale tilskuddordninger (da spesielt Kulturrådet) fra Nordland er nokså lavt. Her kreves både synliggjøring og veiledning i mulige finansieringsordninger for aktuelle søker med base i Nordland. Til sammenligning mottok for eksempel Troms og Finnmark 130,5 kr per innbygger gjennom Norsk kulturfond i 2020, mot 63,4 per innbygger i Nordland samme år.

Gjennom innspillsmøter til ny kulturstrategi for Nordland fylkeskommune, adresserer flere kulturaktører at de strever med å **synliggjøre** sin aktivitet for offentligheten, da særlig små og mellomstore aktører uten egne ressurser til promoteringsarbeid. Mediehusene er som regel tilknyttet store konsern som primært stiller krav til antall klick, og det messte av kulturredaksjoner og -journalistikk er så å si forsvunnet, eller bærer preg av manglende handlingsrom for kunnskapsbasert og utviklende metodikk. Det finnes knapt en yrkesaktiv kulturjournalist igjen i Nord-Norge. Dette bidrar til at «den allmenne» kunnskapen om og statusen for kunst og kultur later til å svekkes.

Nordland har svak infrastruktur og et begrenset støtteapparat for **kreative næringer og kulturnæringer**. Fylkeskommunene har overtatt Norsk kulturråds nasjonale tilskuddsordning «Bransjeutvikling i kulturelle og kreative næringer», og har derfor et ansvar for feltet. De kulturelle og kreative næringene er blant de raskest voksende næringene i den globale økonomien, og skal Nordland henge med, må sektoren bli mer konkurransedyktig. Innovative små kulturbedrifter og frilansere må gis muligheter til å styrke sin drift. Dette må også Nordland fylkeskommune bidra til, og sikre at det fins muligheter for at de kulturelle og kreative næringene kan utvikles.

Nordland fylkeskommune har en **samarbeidsavtale med Sametinget** med tilhørende virkemidler. Avtalen har som samfunnsmål å styrke, synliggjøre og utvikle samiske språk, kulturer og samfunnsliv. Nordland er et mangfoldig samisk fylke, med hele fem samiske språk innenfor fylkesgrensene, og minst like mange samiske kulturer. Samiske språk og kulturer går hånd i hånd, og er uløselig knyttet til hverandre. I samarbeidsavtalen er partene enige om at et mangfoldig samisk kunst- og kulturliv av høy kvalitet, som er tilgjengelig for alle, bidrar til levende lokal- og bysamfunn. Samisk kunst har et enormt potensial, også internasjonalt. Fra Sametingets side er det viktig med kultur- og kompetansearbeidsplasser. De samiske institusjonene er geografisk plassert i distrikten, og utgjør viktig kulturell infrastruktur. I ny, revidert utgave av samarbeidsavtalen mellom Nordland fylkeskommune og Sametinget er det nødvendig å gå i dialog om mer hensiktmessig samarbeid. Det er et behov for kompetanseoppbygging blant samiske aktører, i alle ledd, for eksempel et nettverk og andre samarbeidsformer viktig. Det er også utfordrende at det som defineres som samiske institusjoner ofte faller mellom flere forvaltningsnivå. Den samiske samfunnsutviklingen må ha likeverdige rammevilkår og ikke defineres utenfor, som noe på siden av det øvrige nordlandssamfunnet.

5.6 Bodø2024 og framtidsutsikter

Bodø2024 har fem strategiske hovedprioriteringer. **Barn og unge** er den fremste av disse. I tillegg til å være en viktig del av dagens publikum og produksjoner, er de morgendagens kunstnere, initiativtakere, publikum og utviklere. En annen strategisk hovedprioritering for Bodø2024 er **samfunnsutvikling**. Sammen med den europeiske dimensjonen, er dette prioriterte områder også i fylkeskommunen. Barn og unge skal ha mulighet for å muligheter i å oppleve, skape og utøve kunst og kultur i Nordland. De skal ha muligheter til å prøve ut egne ideer og løsninger, skape og utøve og utvikle kreativitet.

Samfunnsutvikling handler mye om **kapasitetsoppbygging**. Vi skal bygge et fylke der kultur er en viktig del av samfunnsutviklingen, og et fylke som forbinder oss med folk i hele Europa. Nordland må bli en mer synlig og tiltalende region der folk vil bli værende, eller flytte til. En region som viser at den har kvaliteter og muligheter, som har kreativ kraft og sprenger grenser, vil være attraktiv ikke bare regionalt, men også nasjonalt og internasjonalt.

Bodø2024 som organisasjon skal gjennom sitt arbeid bidra til å skape ringvirkninger gjennom **kompetanse-løft** og økt kapasitet innen kulturelle og kreative næringene. Det legges opp til satsinger og aktivitet som gjenspeiler Kulturdepartementet og Innovasjon Norges prioriteringer, som er et kunnskapsløft og en kapasitetsbygging som er varig, og dertil bærekraftig.

Det må jobbes med prosjekter som kan gi varige, **strukturelle endringer**, og på lengre sikt bli en del av fylkeskommunens ordinære drift. Det må legges til rette for at Nordland er en region der kultur utgjør en viktig del av livet, betraktes som en sektor med store muligheter, og som en sentral del av samfunnsutviklingen. For å følge opp Bodø2024-satsingen er det derfor behov for ressurser og forankring i fylkeskommunale planer og budsjett.

Nå er det din tur, 2019 →
Olje
20 x 30 cm

6. Barn, unge og unge voksne

Målet i den statlige barne- og ungdomspolitikken er at alle barn, unge og unge voksne, uavhengig av bosted, økonomi, funksjonsevne og sosial og etnisk bakgrunn – får tilgang til et bredt og mangfoldig kulturliv og får muligheten til selv å delta, skape, lære og mestre.

Dette målet henger sammen med målet for «Kultur og fritid» i Nordland fylkeskommunes egen *UNGplan*, som er Ungdommens fylkestings politiske program. *UNGplan* fremhever også spesielt behovet for å la unge selv spille en avgjørende rolle i beslutningsprosesser, gjennom sitt slagord «Ingenting om oss – uten oss / Ij mige mijá birra – mijá dagi».

Nordland fylkeskommunes vedtatte økonomiplan for 2022–2025 vil fortsette dreiningen av fokus og innsats på kulturfeltet mot den yngre delen av Nordlands befolkning. Den politiske plattformen for de samarbeidende partiene fastslår at Nordland skal være ungdommens fylke. **Møteplasser og kulturell infrastruktur** blir viktige elementer for å kunne realisere dette. Her kan blant annet museene i Nordland være attraktive møteplasser. Det er fortsatt behov for møteplasser og kulturell infrastruktur der de unge bor, for oppbygging av kompetanse og kulturell kapasitet, og for å hindre fraflytting og styrke lokal tilhørighet.

Nordland fylkeskommune tar ansvar for kultur for og med barn og unge spesielt innen **bibliotek**, **Ung Kultur Møtes** (UKM) og **Den kulturelle skolesekken** (DKS). I tillegg tar institusjoner, festivaler og mindre aktører et betydelig ansvar for barn og unge. På kommunalt nivå spiller kulturskolene en viktig rolle. Ungdommens fylkestings politiske program legger føringer på kulturpolitikken til fylkeskommunen, samt andre vedtatte planer, strategier og samarbeidsavtaler. I samarbeidsavtalen med Sametinget understrekkes det at det skal tilstrebtes bredde i uttrykk og høy kvalitet i produksjonene med samisk innhold i Den kulturelle skolesekken som tilbys i fylket. Museenes rolle kan også styrkes i Den kulturelle skolesekken.

Barn, unge og unge voksne lever i dag i en digitalisert verden, der bruken av kunst og kultur har endret seg over tid. Barn, unge og unge voksne ble dramatisk påvirket av pandemien, noe som det fortsatt gjenstår å se ettervirkningene av. Digitale arenaer og møteplasser blir stadig viktigere. Digitale tilbud

erstattar ikke nødvendigvis den tradisjonelle kulturbukten, men kan være et viktig supplement for mange. Unge kulturbuk avvikler i stor grad fra den øvrige befolkningen, og de unge vokser ikke nødvendigvis fra seg sine vaner, de fortsetter for eksempel å spille dataspill inn i voksen alder. Den statlige dataspillstrategien *Spillerom* (2020–2022) løfter dataspill som selvstendig kulturuttrykk, kunstform, næring og fritidsaktivitet, og som en vesentlig del av samtidskulturen. Regionale filmfond og Innovasjon Norge har muligheter til satsing på dataspill gjennom sine ordninger, som en del av deres satsing på sterke regioner, kulturelle og kreative næringer og bransjeutvikling. Innovasjon Norge vurderer generelt at kreative og kulturelle næringer har stort potensial for vekst og sysselsetting, både i nye etableringer og ikke minst i form av ringvirkninger.

Det er også store forskjeller i kulturbuk når det gjelder sosioøkonomisk bakgrunn, bosted, etnisitet, kjønn og funksjonsevne. Det er viktig å bruke kultur som inkluderingsarena for å forebygge ungts utenforskaps. Den fylkeskommunale strategien for å motarbeide ungts utenforskaps, *Divna*. *Aktan*. (*Alle. Sammen.*) har som mål at barn og unge skal ha gode oppvekstsvilkår i hele fylket. Sosiale møteplasser, som å bruke den infrastrukturen vi har, stedsutvikling, mobilitet/tilgjengelighet og digitale møteplasser er viktige elementer for gode oppvekstsvilkår. *UNGplan* fremmer mye av det samme, og mener også at dyrking av mangfoldet er viktig for at alle blir inkludert. Samiske barn og unge nevnes spesielt i begge, med hensyn til de samiske språkene, de samiske kulturene og for forebygging av hets og diskriminering.

Kunst og kultur for barn og unge

Ung kultur møtes (UKM) er en arena der ungdom møter ungdom, der kultur utveksles, uten konkurranse, men med tanker om utvikling, læring og samhold. UKM er Norges største kulturarena for ungdom, og hvert år deltar over 25 000 ungdommer i de 350 lokale mønstringene rundt om i landet. I tillegg arrangeres både årlig fylkesmønstring og landsmønstring for UKM. Alle ungdommer under 20 år kan delta på UKM. I kulturhovedstadsåret 2024 skal landsfestivalen for UKM avholdes i Nordland.

Den kulturelle skolesekken (DKS) er en nasjonal satsing som skal gi alle skoleelever i grunnskole og i videregående skole gjentatte møter med profesjonell kunst og kultur gjennom sitt skoleløp. Elevene tilbys et program sammensatt av musikk, scenekunst, visuell kunst, litteratur, film og kulturarr. Programmet som tilbys skal være av høy kvalitet og gjelde uansett bosted og bakgrunn. Kommunene har ansvaret for å tilby grunnskolene kulturarr, mens på videregående nivå er det DKS Nordland som har ansvaret. DKS Nordland leverer ca. 70 ulike produksjoner i året, hvorav 5–10 er samproduksjoner med utøvere. Siden 2017 har DKS Nordland samprodusert ca. 35 kulturproduksjoner for elever i Nordland. Nasjonalt er det Kulturtanken som har ansvar for DKS. Kulturtanken er underlagt Kulturdepartementet, som i arbeidet med DKS samarbeider med Kunnskapsdepartementet.

7. Overordnet mål

Overordnet mål for Nye forgreninger – Kulturstrategi for Nordland fylkeskommune 2023–2027 er:

Nordland skal være et mangfoldig og inkluderende samfunn der skaperkraft, kreativitet og kunst har en sterk egenverdi og bidrar til nye perspektiver, lokal bærekraft, tilhørighet og livskvalitet.

Den statlige kulturmeldingen, *Kulturens kraft*, har følgende overordnede samfunnsmål:

Eit levande demokrati der alle er frie til å ytre seg, og der mangfald, skaparkraft og kreativitet er høgt verdsett. Eit inkluderande samfunn der kunst og kultur av ypparste kvalitet inspirerer, samlar og lærer oss om oss sjølv og omverda.

Nordland fylkeskommunes overordnede visjon er:

Sammen skaper vi attraktive og inkluderende samfunn.

8. Målsettinger

Følgende målsettinger skal bidra til å oppfylle overordnet mål. Oppfyllelsen av disse målsettingene skal konkretiseres i form av spesifikke tiltak gjennom årlige virksomhetsplaner i Nordland fylkeskommune, samt gjennom løpende politisk saksbehandling.

Mål: Det skal være gode vilkår for utvikling av kulturelle og kreative næringer i Nordland.

Strategi: Nordland fylkeskommune skal gi et tydelig løft til regional kompetanse på kulturelle og kreative næringer, inkludert digital kulturproduksjon, og avklare ansvarsfordeling mellom statlig nivå, regionalt nivå og Innovasjon Norge når det gjelder kulturelle og kreative næringer.

Innovasjon Norge

Innovasjon Norge er et særlovselskap som får årlige bevilgninger over statsbudsjettet for å utløse mer innovasjon og verdiskaping i norsk næringsliv. Selskapet er eid av Nærings- og fiskeridepartementet og fylkeskommunene. Én av sektorene som Innovasjon Norge bevilger midler til, er kreative næringer.

ART-TRAIL er et nytt utviklingsprosjekt om kulturturisme langs Nordlandsbanen i regi av Nordland Teater og en rekke kultur- og reiselivsaktører, i tråd med Nordland fylkeskommunes strategi for reiseliv og opplevelsesnæringer, samt den nye nasjonale reiselivsstrategien. Prosjektet er blant annet støttet av Innovasjon Norge og Bodø2024. Gjennom økt kompetanse og samarbeid vil Nordland Teater nå ut i et større marked og til nye publikumsgrupper, og skape nye arenaer for nettverksbygging på tvers av sektorer og over kommunegrenser.

Eksempler på noen andre nordlandsaktører innen kreative næringer som har mottatt tilskudd gjennom Innovasjon Norge er Lofoten Art Galleries, Bodø Filmfestival og Peacepainting Center AS.

Mål: Nordland skal ha flere skapende og utøvende kunstnere og kulturarbeidere bosatt i fylket.

Strategi: Nordland fylkeskommune skal iverksette tiltak for bedre arbeidsvilkår for kunstnere i henhold til påviste utviklingsbehov, satse spesielt på å legge til rette for unge voksne og kunstnere i etableringsfasen, og bygge opp sterkere kompetansemiljøer innen kunst og kultur i fylket.

Tiltak for kunstnerøkonomi i Nordland

Nordland fylkeskommune tildeler hvert år ett eller flere **reisestipend til profesjonelle billedkunstnere og kunsthåndverkere** som bor og arbeider i Nordland. Stipendordningen administreres av Nordnorsk kunstnercenter i Vågan.

De nordnorske fylkeskommunene samarbeider om utdeling av to årlige **arbeidsstipend for forfattere**, som skal gi forfattere bosatt i Nord-Norge økonomisk støtte til å skrive skjønnlitteratur. Arbeidsstipendet er en del av den nordnorske litteraturstrategien, som inngår i Den nordnorske kulturavtalen.

Nordland fylkesbibliotek gir støtte til folkebibliotek som vil arrangere forfatterbesøk eller lignende. Folkebibliotek kan søke om støtte til **reisekostnader for forfattere**, makerspace-instruktører eller debattledere på turné i Nordland. Støtten forutsetter at minst tre bibliotek samarbeider om turnéen.

Kunstnerorganisasjoner som mottar fast tilskudd gjennom Den nordnorske kulturavtalen:

- Nordnorsk forfatterlag
- Norske kunsthåndverkere Nord-Norge
- Nordnorske bildende kunstnere
- Forum for nordnorske dansekunstnere

Mål: Samisk kunst og kultur skal ha en naturlig plass og en sterkere synlighet i nordlandssamfunnet.

Strategi: Nordland fylkeskommune skal videreutvikle samarbeidet med Sametinget og samiske institusjoner i henhold til konsultasjonsplikten og ellers, og jobbe målrettet med å øke kunnskapen om samisk kunst, kulturer og språk.

Mål: Det skal være mulig å oppleve og å produsere kunst og kultur av høy kvalitet, tilpasset ulike distrikter og regioner.

Strategi: Nordland fylkeskommune skal legge til rette for faglige nettverk, utrede utviklingsbehov for etablerte kulturpolitiske satsinger i distriktene, samt utrede og utvikle potensialet i å ta i bruk eksisterende bygg til nye kulturarenaer, arbeidslokaler og møteplasser.

Mål: Nordland fylkeskommune skal se kultur som folkehelsekraft, og sikre at ingen utelates i tilgangen på et bredt og mangfoldig kulturliv.

Strategi: Nordland fylkeskommune skal gjennom egne ordninger, tiltak og tilskudd være tydelige i krav om tilrettelegging for sosial inkludering. Særlig viktig er det at barn, unge og unge voksne fra lavinntektsfamilier skal oppleve inkludering og fellesskap gjennom utøvelse og opplevelse av kunst og kultur.

Samiske språk i Nordland

Samisk språkuke / Giellavahkko pågår hvert år i uke 43. Målet med Samisk språkuke er å løfte statusen til de samiske språkene, og øke kunnskap om samiske språk og kultur i hele samfunnet. Nettopp denne uka skal de samiske språkene høres og synes over alt. I 2022 hadde Nordland fylkeskommune markering av samisk språkuke i alle 42 kommuner.

I Nordland har vi fire samiske språksentre: **Bárru giellabáiki** i Sortland (underlagt Várdobáiki), språksenteret ved **Árran Julevsáme guovdásj** / Lulesamisk senter, **Stormen samiske senter** / Sáme guovdásj i Bodø, og språksenteret ved **Sjíti Järne** i Hattfjelldal. For å ivareta pite- og ume-samiske interesser ligger **Duoddara Ráfe** / Pitesamisk senter i Beiarn, og **Umesamisk forum** i Hemnes. Alle disse sentrene/forumene jobber for de fem samiske språkene i Nordland.

Kunst og kultur i distriktene

Musikk i Nordland er en del av Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge, som har som formål blant annet å sikre et mangfoldig profesjonelt musikkliv og utvikle levende lokalsamfunn med visjonen «Store opplevelser på små steder». Musikk i Nordland er en konsertleverandør, en samarbeidspart for aktører og en kompetanseinstitusjon for arrangører i fylket.

Distriktsmusikerordningen i Nordland ble opprettet for å styrke det lokale og regionale musikklivet, i samarbeid med et utvalg kommuner spredt rundt i fylket. Nordland fylkeskommune har siden 1986 gitt tilskudd til utøverdelen av distriktsmusikerstillingene. Fra 2011 ble det fylkeskommunale ansvaret for distriktsmusikerordningen flyttet fra Musikk i Nordland til fylkesadministrasjonen.

Scenekunst i Nordland (SiN) er et nettverk av seks profesjonelle scenearbeidere som jobber i hvert sitt geografiske område av fylket, i samarbeid med 27 kommuner. Årlig jobber SiN med ca. 4000 lokale aktører på ca. 150 forestillinger, som trekker et snitt på ca. 35 000 publikummere. SiN samarbeider med amatører, skoler, kulturinstitusjoner og profesjonelle kunstnere.

Skulpturlandskap Nordland er en internasjonal kunstsamling realisert i perioden 1992–1998 og 2009–2015, bestående av 36 skulpturer spredt rundt i hele fylket. Utgangspunktet for Skulpturlandskap Nordland er tanke om at et kunstverk med sitt nærvær skaper sitt eget sted. Skulpturen synliggjør også sine omgivelser, slik at stedet får en ny dimensjon.

Mål: Nordland skal utmerke seg med utstrakt internasjonalt samarbeid for kunst og kultur.

Strategi: Nordland fylkeskommune skal videreutvikle påbegynte og nye internasjonale satsinger, og jobbe for å gjøre Nordlands kunst- og kulturvirksomheter tilgjengelig og synlig for internasjonale interessenter.

Internasjonalt orientert kulturvirksomhet fra Nordland

Via Querinissima er navnet på den kulturelle reiseruter mellom Veneto-regionen i Italia, og Røst i Nordland, som også inkluderer Västra Götaland i Sverige og Heraklion i Hellas. Via Querinissima baserer seg på historien om den venetianske handelsmannen Pietro Querini som forliste på Røst i 1432. Querinis reiseskildring fra ferden og oppholdet på Røst har gitt verdifull kulturhistorisk kunnskap om et nordnorsk fisker- og bondesamfunn i middelalderen. Via Querinissima har til formål å knytte bånd mellom Nordland og Europa.

Artist in Residence – eller kunstneropp hold i Nordland – er en søkbar tilskuddsordning administrert av Nordland fylkeskommune. Ordningen ble etablert i 2013, og siden den gang har stadig flere aktører i fylket utviklet arbeids- og boforhold for tilreisende kunstnere. Formålet med ordningen er å bidra til at kunstnere innenfor et bredt spekter får mulighet til opphold i Nordland, å fremme kunstnerisk virksomhet med utgangspunkt i Nordland, og økt internasjonalisering.

BarentsKult har siden 2008 bidratt til realiseringen av en rekke nyskapsende kunst- og kulturfaglige kulturprosjekter drevet av profesjonelle kunstnere og aktører fra Nordland, Troms og Finnmark. Målsettingen for finansieringsprogrammet er å stimulere til økt samarbeid mellom nordnorske og utenlandske kunstnere innenfor områder som musikk, scenekunst og visuell kunst. Fokus for prosjektene som finansieres skal være nordområdene, og prosjektene må realiseres i nord. Programmet har både direkte og indirekte bidratt til etableringen av kulturarbeidsplasser i Nord-Norge. Prosjektene som støttes skal ha en russisk dimensjon; i 2023 gis det kun støtte til samarbeid med uavhengige russiske aktører eller russere som har tilhold utenfor Russland.

Joint working group on culture (JWGC) er en internasjonal arbeidsgruppe tilknyttet Barentssamarbeidet. Arbeidsgruppen har som mål å styrke kulturelle identiteter, multikulturell dialog og kulturelle forbindelser mellom landene og regionene i barentsområdene. JWGC består av representanter for kulturdepartementene i Norge, Sverige og Finland, samt representanter fra regionene.

Figurteatret i Nordland er et internasjonalt produksjonscenter for figurteater. Teatret ble etablert i 1991 og har en stab på seks fast ansatte. Figurteatret administreres av Nordland fylkeskommune og holder til i Stamsund, med verkstedsfasiliteter, forestillingssal og innkvartering for gjestende kunstnere. Figurteatret står årlig bak en rekke samproduksjoner med internasjonale aktører. I 2021 ble forestillinger produsert eller støttet av FiN vist ca. 500 ganger for ca. 35 000 publikummere i 14 ulike land.

Mål: Bodø2024-satsingen skal ha en vedvarende effekt for kulturfeltet i Nordland utover kulturfeststadsåret.

Strategi: Nordland fylkeskommune skal tilpasse egne ressurser og virkemiddelapparat for utvikling, samhandling og profesjonalisering. Nordland fylkeskommune skal sørge for at barn, unge og unge voksne ser tydeligere muligheter i å oppleve, skape og utøve kunst og kultur i Nordland.

Strategiske hovedprioriteringer for Bodø2024

Bodø2024 har fem strategiske hovedprioriteringer. **Barn og unge** er den fremste av disse. Andre strategiske hovedprioriteringer er: **Kontakter og kapasitet, publikumsutvikling, ytringsfrihet og by- og samfunnsutvikling.** Bodø2024s kunstneriske visjon er at publikum skal få ta del av et program med høy kvalitet, stor variasjon og fantasi. Naturen er Bodø2024s fremste inspirator, og ønsket er å kunne produsere det mest miljøvennlige og bærekraftige kulturfeststadsprogrammet noensinne.

9. Innsatsområder

For å oppnå overordnet mål og tilhørende målsetninger for denne strategien, skal Nordland fylkeskommune forbedre jordsmonnet for kunst og kultur i fylket. Vi skal kultivere, hensynta og dyrke den mangfoldige floraen som kunst- og kulturfeltet består av, samtidig som vi sørger for ny og supplerende tilvekst. Som overordnede innsatsområder for fylkeskommunens prioriteringer for kunst- og kulturfeltet, har vi derfor satt opp følgende tre kategorier.

Jordsmonn

Med *jordsmonn* mener vi grunnforutsetninger for kunst og kultur, og for å dyrke et mangfold av virksomheter. Det vil si å sørge for nødvendige etableringer, institusjoner, kompetanse, dannelse, profesjonalisering, kontinuitet og sysselsetting i fylket.

Eksempler på muligheter:

- Dreie flere av fylkeskommunens prosjektmidler til fra ettårige til treårige tildelinger, for å sikre kontinuitet og mer kraftfulle utviklingsprosjekter i fylket
- Etablere flere stipender for profesjonsutvikling og nyskaping
- Etableringsstøtte/subsidierte arbeidslokaler/studio for rekruttering og kompetansemiljøer
- Oppdatere og profesjonalisere regional praksis for arbeid med kunst i offentlige rom
- Synliggjøre Den kulturelle skolesekken som formidlingsarena for flere nordlandskunstnere
- Løfte regional kompetanse på kreative og kulturelle næringer
- Ta i bruk regjerings forespeilede regionale kulturfond (Hurdalsplattformen) som et mulighetsrom for å styrke den regionale kulturpolitikken
- Kartlegge potensialet for å utvikle og løfte Nordland kultursenter til en framtidsrettet arena for produksjon og formidling

Kultivering

Med *kultivering* mener vi aktiv tilrettelegging for bedre vekstvilkår, og å supplere til dels karrig jordsmonn med kompenserende grep, koordinering og organisering. Det vil si å jobbe offensivt for nettverk, møteplasser, klynger, synergier, koblinger og allianser.

Eksempler på muligheter:

- Øke fylkeskommunens ressursbruk til koordinerende nettverksarbeid for ulike kunst- og kulturaktører, kommuner og regioner
- Styrke og videreutvikle de eksisterende kulturfaglige nettverksfunksjonene i fylkeskommunen (produsentnettverk, Artist in Residence-nettverk, Den kulturelle skolesekken-nettverk, Musikk i Nordlands «Hjerteslag», Scenekunst i Nordland-nettverk, Ung kultur Møtes-nettverk, samisk referansegruppe, kulturarvsruta Via Querinissima, kommune- og regionsnettverk)
- Kartlegge og evaluere etablerte kulturbrygg i Nordland, for å deretter stake ut tydelig kurs for bruken av kulturbryggmidler framover

- Sørge for nye tiltak for synliggjøring og informasjonsspredning fra og om kunst- og kulturfeltet til offentligheten
- Styrke tilgjengeligheten og transporttilbud til offentlige kulturarrangementer
- Legge til rette for at museene kan få en sterket rolle i Den kulturelle skolesekken
- Videreutvikle ideen om samlokalisering av Arkiv i Nordland med relevante aktører innen kulturarv og formidling

Flora

Med *flora* mener vi et rikt mangfold av virksomheter og stemmer, komplementerende enheter i det kulturelle «økosystemet», å sikre rom til ytringsfrihet, demokratiske prosesser og fornyet relevans.

Eksempler på muligheter:

- Løfte og synliggjøre de små samiske språkene, samiske kulturer og samisk samfunnsliv
- Sikre representativitet inn i beslutningsprosesser og programmering, samt medvirkning og tilgjengelighet til kunst og kultur, for eksempel gjennom programrådene i Den kulturelle skolesekken
- Sikre at kulturtildelene speiler vår egen samtid, at kunst og kultur er en del av den større offentlige samtalen
- Sørge for at fylkeskommunens tildelinger til kunst og kultur ivaretas med vekt på en demokratisk og fri ytringskultur, mangfold i uttrykksformer og særegenheter, lokale variasjoner, nyskaping og nye perspektiver
- Styrke kunnskapen om den oppvoksende generasjons kulturbruk, og tilrettelegge for samtidige og nye former for kulturbruk og -utøvelse
- Sørge for utarbeidelse av oppdatert forskning på og kunnskapsgrunnlag for kunst og kultur i fylket
- Videreføre et aktivt eierskap innen filmselskapene i landsdelen

10. Forankring og oppfølging

Kulturstrategien skal være et politisk og administrativt styringsdokument for Nordland fylkeskommune gjennom videre virksomhetsplaner i perioden 2023–2027, og legge grunnlaget for kulturpolitisk saksbehandling og utforming av vilkår for tilskuddsmidler. I løpet av perioden vil det utarbeides relaterte strategier som gjelder kulturfeltet i Nordland, slik som nordnorske strategier for henholdsvis scenekunst og film, med spissede satsinger for disse spesifikke fagfeltene.

11. Litteratur

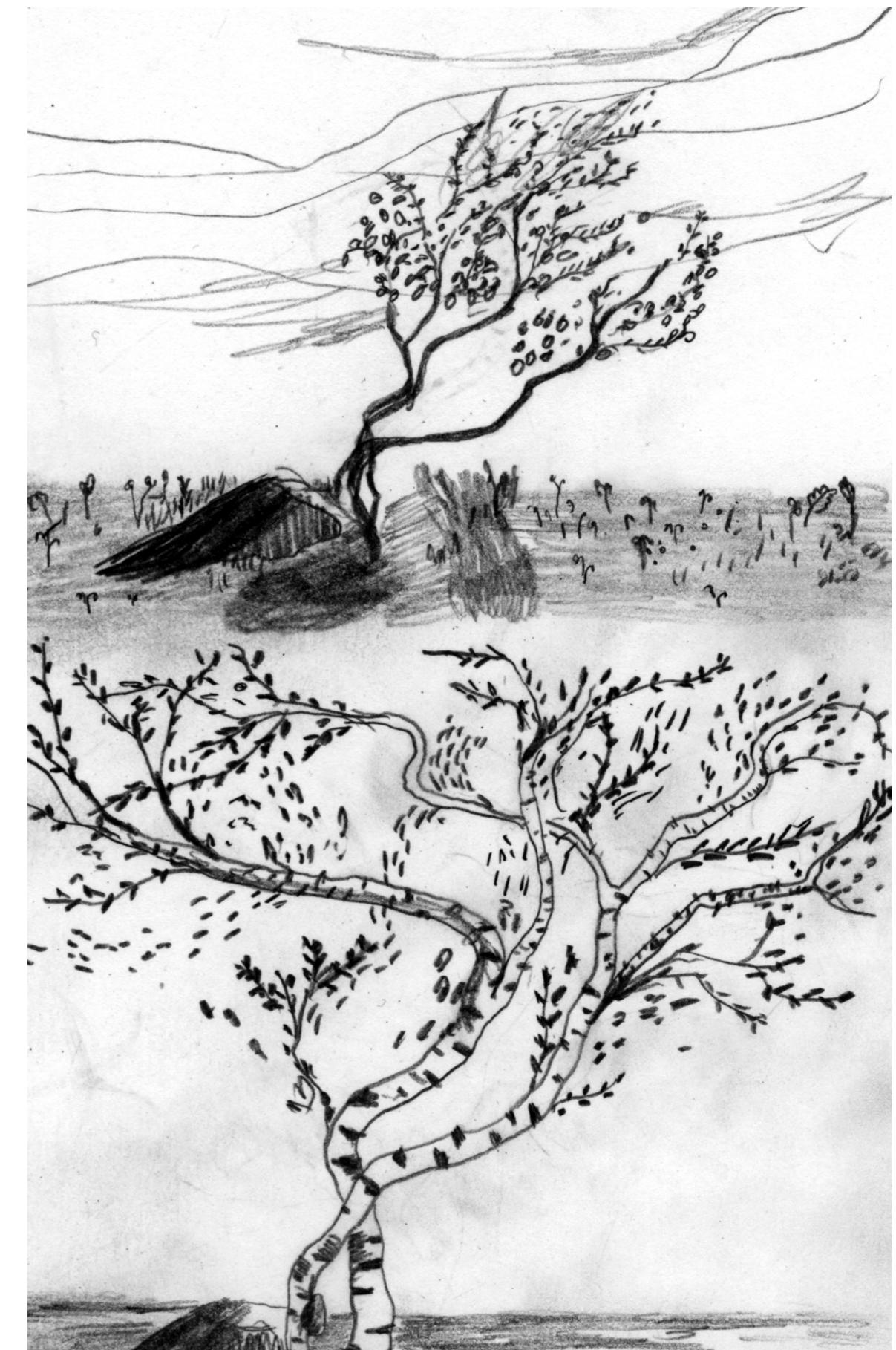
- FT-sak 89/2021, *Et bærekraftig Nordland – Planstrategi for samarbeid og grønn omstilling 2021–2024*, Nordland fylkeskommune 2021
- *Hvordan måler vi – hvis vi måler?* Konrad, Ingelise. Kulturforvalterne unlimited, 04.2010
- *Rural Well-being: Geography of Opportunities*, OECD Rural Studies, OECD Publishing, Paris, 2020
- Norsk kulturindeks 2021, Telemarksforskning, tilgjengelig fra kulturindeks.no/rapport/1/2
- Meld. St. 8 (2018–2019) *Kulturens kraft – kulturpolitikk for framtida*
- Meld. St. 18 (2020–2021) *Oppleve, skape, dele – Kunst og kultur for, med og av barn og unge*
- *Regional analyse, Utdanningsnivå*, Telemarksforskning, 25. januar 2021, tilgjengelig fra regionalanalyse.no/artikkel/utdanning
- *Regjeringen snur – skrinlegger kulturens regionreform*, NRK Kultur 20. mai 2020, tilgjengelig fra nrk.no
- *Kultur-Norge forandres dramatisk. Samtidig forvitrer kulturjournalistikken.* Gerhardsen, Anki, 16. januar 2020, tilgjengelig fra aftenposten.no
- *Hurdalsplattformen*, 14.10 2021, tilgjengelig fra regjeringen.no/dokument
- *Kunst i tall 2020*, Rambøll/Kulturrådet, 2021
- *Kunstnere og koronapandemien*, Telemarksforskning/Kulturrådet, 2021
- *Koronakrisen og kultursektoren*, Menon Economics, 2020
- *Når kunsten tar form*. Prytz/Kulturrådet, Fagbokforlaget, 2018
- *Begrunnelser for lokal kreativ næring: Instrumentell kulturpolitikk som tilslørende begrep*, Stavrum, Leikvoll og Heian, Nordisk kulturpolitisk tidsskrift, desember 2020
- *Organisere for organiseringens skyld – Kultursamverkansmodellen og organisasjonsreformenes rolle i nordisk kulturpolitikk*, Henningsen og Blomgren, Nordisk kulturpolitisk tidsskrift, november 2017
- *Derfor trenger vi kunst og kultur*. Choi, Gjerde (red.), Subjekt/Perfektum Partisipp AS, 2021
- *Hvordan utvikle lokal og regional kulturpolitikk*. Kommunenes sentralforbund, 1. utgave 2022
- *Rapport om bolyst og trivsel i Nordland*, Nordland fylkeskommune, 2022
- *Spillerom, Dataspillstrategi 2020–2022*, Kulturdepartementet

Ina Marie Winther Åshaug

De visuelle elementene i dette strategidokumentet er utformet av kunstneren **Ina Marie Winther Åshaug** (f. 1983, Brønnøysund). Åshaug arbeider i hovedsak med tegning og maleri i små format, på tre, papir og ulike materialer. Et naivistisk og søkerende formspråk i duse toner kjennetegner motivene, som ofte er scener og sekvenser fra hverdagslivet. Selv om mange av arbeidene er figurative, lager hun også abstrakte verk der selve materialet og overflaten er i fokus.

I Åshaugs serie av malerier med tittel «Foran», som du finner to utdrag fra her, har hun sendt sms til ulike mennesker og bedt dem fotografere det som er foran dem i øyeblikket de leser tekstmeldingen. På den måten får Åshaug et bildemateriale å gå ut fra, en oppkobling og et innblikk i noen annens hverdag, som tar ny form når hun deretter gjengir motivet i penselstrøk.

Ina Marie Winther Åshaug er interessert i hvordan vi mennesker lever og forholder oss til hverandre, naturen og oss selv. Alt fra det lille livet ved kjøkkenbenken, til hvordan vi organiserer storsamfunnet. Hun sier at «Det er akkurat denne kombinasjonen av det store og det lille, hverdagslivet og poesien, kontakten og bristen på det samme, som gir arbeidet mitt næring.»

Sisadno

1. Tjoahkkájgæsos
2. Ávddåbágo
3. Álggo
 - 3.1 Ráddjima ja stivrimdokumenta ma guoski
 - 3.2 Buojkuldagáj tjielggidus
 - 3.3 Dájda ja kultuvra iesjárvo ja dájdda ja kultuvrra vájkudimnævvon
 - 3.4 Kultuvra roalla sebrudakhábbmijiddje fábmon – bájke ávddânbime, árrommiella ja iellemkvalitiehtta
4. Norsk kulturindeks gávnusá
 - 4.1 Badjásasj sadje
 - 4.2 Mijá gievrrudagá
 - 4.3 Mijá vánesvuoda
5. Hásstalusá ja vejulasjvuoda
 - 5.1 Dájddaga ja kultuvra stáhtus ja dille almulasjvuodan
 - 5.2 Demografijja, smáv bájkij politihkka ja bájkálasj sebrudagá
 - 5.3 Gåktu l pandemijja kultuvrrasuorggáj vájkudam
 - 5.4 Fáhkabirrasa, máhtudahka ja profesjonalisierim
 - 5.5 Infrastruktuvrra ja doarjjarudá
 - 5.6 Bådåddjo2024 ávddåliguovlluj
6. Máná ja nuora, nuorra állessjattuga
7. Badjásasj ulmme
8. Ulme
9. Vuorodime
10. Tjanástahka ja tjuovvolibme
11. Girjálasjvuhta

← Klubb, 2022
Olje
22 x 27 cm

1. Tjoahkkájgæsos

Láhka almulasj oajválattjaj ávdåsvásstádusá kultuvrrasuorge vuoksjuj (kultuvrraláhka) javllá návti regionála ja suohkana dáse birra:

§ 4. Fylkkasuhkana ja suohkana dahkamusá

Fylkkasuhkana ja suohkana duogen la jut rudá, organisasjvnálasj, diehtojuohkem ja ietjá guoskavasj vájkudimnævo ja dájma ma ávdedi ja dilev láhtji vijdes kultuvradájmajda guovlo ja bájke dásen.

§ 5. Aktisaj dahkamusá

Stáhta, fylkkasuhkana ja suohkana duogen la jut
a. kultuvraiellemi li stuoves ávddánimvejulasjvuoda,
b. ávdet kultuvrrafálldagá profesjonalitiehtav ja
kvalitiehtav ja dilev láhtjá kultuvradáhpádusáj
oassálasstemij,
c. ulmutja, organisasjvná ja ásadusá bessi diedoja
árnigij birra ruhtadárjaj ja ietjá viehke.

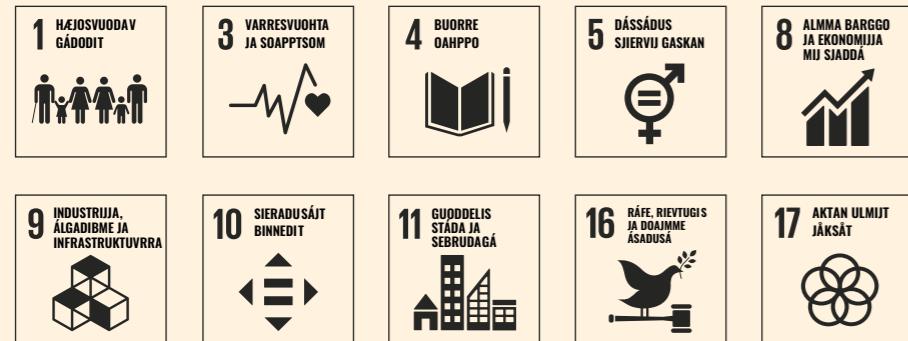
Dát kultuvrrastratesjija l dagáduvvam moatte oajvadustjähkanimij, almulasj statistihka ja almulasj guláskuddama mañjela. Dát galggá Nordlánnda fylkkasuhkana vuorodimijt gávvudit dájdda- ja kultuvrasuorgen áiggudahkaj 2023–2027.

Kultuvrrastratesjija badjásasj ulmme l Nordlánnda galggá liehket moatobelak ja sebrudahtte sebrudahka gánná dahkammelian, sjuggelisvuodan ja dájddagin li ietjastis árvvo ja buktá ádá perspektivjat, bájkálasj guodelisvuodav, identitiehtav ja iellemkvalitiehtav.

Váj dán stratesjija badjásasj ulmev jávsåt, de ájgu Nordlánnda fylkkasuhkan pluovvit áhkkarav dájddaj ja kultuvrraj fylkan. Galggap áhkkarav hihppit, vuorodit ja sjattadit dajt moatobelak sjattojt ma dájddaja kultuvrrasuorgge l, sæmmi båttå gå áttjudip ádá ja duodde sjattojt.

Dáv galggá Nordlánnda fylkkasuhkan nahkat navti jut vuorot kultuvralasj ja sjuggelis æladusájt, dilev láhtjet dájddárijda ja máhtudakbirrasjida, sáme dájdar ja kultuvrav nannit, smáv bájkátiit vuorodit, ja rijkajgasskasaj dájma barggat dájda ja kultuvra suoren.

Guodelisvuoda ulme majda guoská:

2. Ávddåbágo

Dát guovdásj stratesjija fylkkasuhkanin la oadtjum namáv Ådå suurge – Nordlánnda fylkkasuhkana kultuvrrastratesjija 2023–2027.

Store norske leksikonin tjuodtju suorgge l "sijddoorgánaj ávddåníbme ma li sæmmi hámes gå orgádna massta li dagádum. Suoredijn stuorru sjattoj bajusj, váj buorebut tjuovgav ja biebmov ávkástalli."

Julevsáme báhko "suorgge" máhttá merkahit sihke suorre, æladusá, sektávrå, guovllo, dialækta, gåsi gullu ja gåsi ájggu. Danen namma Ådå suurge.

Návti muorra sjaddá: Urbbat dijmásj ávssj, ádå gidáj. Jus ávssjít gádot vuoras muoras de ihkap edna ádå oavse ihti. Jus ilá állo ávssjít gádot de ihkap muorra jábmá. Nordlánnda fylkkasuhkanin la guhka histávrå kultuvrrapolitikhkajn mij ávdet, dassta li ájnas ásadime ja struktuva sjadda. Uddni li miján ietjá ávto ja ietjá alvos háss-talusá. Sihke guovlo, ríjka ja ríkjagasskasaj dásen hæhtup ájádallat ietjá láhkáj gå dássju nágin jage dásssta ávddála. Ádå ájge gájbedi ádå suorgijt, ja ádå suorijt ma máhttá ádåsit urbbat. Jus galggap jáksåt nav badjelij ja vijddásit gå máhttep, de hæhtup joarkket biggit dan nali mav juo li biggim. Fylkkasuhkana ájnnasamos roalla kultuvrrapolitikan la dahkat vuogas doarjjastruktuvrajt ma li máhtudagá nali tsieggiduvvam. Navti máhttá dájdda ja kultuvra sjaddat ja ávddånít friddja ja ietjas ávtoj miltta, badjásasj sebrudagá ávddåníme perspektivja vuoksjuj.

Nordlánnda dájdda galggá bessat vanádit juohkka ájnta dájddára sisnjeldis bieje guovlluj, valla politikhka máhttá ajtu viehken gá ednamav dáddi, giedjekdajvajt tjáhtti ja muorajt doarju. Unnin dåbbelij de dát ij la dássju sjattojda buoremus-san, valla de mij gájka bessap tjoagget dajt iesjguhtik sjattojt majt dájdda máhttá midjij vaddet.

Nordlánnda fylkkadigge kultuvrrastratesjijav giehtadaláj ja avtajienalattjat mierredij javllamánon 2022.

Christian Torset
Kultuvra, dálkádagá ja birrasa fylkkaráde
Ådåjakmáno 2023

Gåvvå: Susanne Forsland

3. Álgo

Dát kultuvrrastratesjija l dagáduvvam moatte oajvvadustjåhkani-mij, almulasj statistihka, nasjávnálasj diedádusáj ja guovlo plánaj ja stratesjijaj milta. Nuorra állessjattuga ja sáme dimensjávnná li guokta perspektijva ma vuohttuji plána tjadá. Nordlándan la stuorra hásstalus oadtjot nuorra állessjattugijt joarkátjít dáppe árrot, jali diehki jáhtálit. Nordlánnda l lánda ienemus moatbelak sáme fylkka, álles vidájn sáme gielajn fylkkarajáj sisbielen. Vuona stáhtta l guovte álmmugij ednamij nali ásaduvvam, ja fylkkasuhkanin la guojmmeávdåsvásstádus dan ávdás jut sáme álmmuk bæssá gielaska, kultuvraska ja sebrudakiellemisá sihkarasstet ja ávddánahttet.

3.1 Ráddjima ja stivrrim dokumenta ma guosski

Nordlánna fylkkasuhkan la mierredam sierra **luoivoj stratesjijav ja valástallamstratesjijav**. Kultuvrrastratesjija, luoivoj stratesjija ja valástallamstratesjija gulluji aktij moatte láhkáj. Moatbelak ja sebrudahtte sebrudahka mij buktá ádå perspektivajt, bájkálasj guoddelisvuodav, jut diehki gullup ja 2 iellemkvalitehtav la dan duogen jut kultuvrraellem, luoivoj suorgge ja valástallam sæmmi guovluj giessi. Gå profesjonála ja luoivoj kultuvrra galggi aktan barggat de la luoivoj suorgge nanos viehkken. Kultuvra luoivoj suorgge viehket profesjonála kultuvrav ienebut vuojnnusin ja gávnusin liehket álmmugij, ja luoivoj bargge l ållu dárbulasj jus ájggu dáhpádusájt ásadir bájkje ja guovlo dásen. Nanos ja moatbelak luoivoj suorgge merkaj ålov iellemkvalitehttaj ja dåbdddjut diehki gullu. Dat la ájnas váj mijá sebrudagá galggi liehket buorre sebrudagá árromij. Valástallam ásat sosiála aktivuodajt almatij ja kultuvraj gaskan, soapptsomav, buorre bajássjaddamdílj ja varresvuodav. Luoivoj bargge l valástallama dájmaj ækton. Organisieridum gilppusa nággin dáhtáspelajn gáhtjoduvvá e-valástallamin, ja dav galggá vuorodit gá digitála kultuvrrabuvtdimev giehtadallá ávddálíguovlluj. Fylkkasuhkan stratesjija kultuvra, luoivoj suorge ja valástallama gáktuj vuojnni gájka dárbov æjvvalimsajjida, máhtudak- ja værmádaktsieggimij ja mánáj ja nuoraj oassálass-temij ja mierredibmáj. Luoiov stratesjijan aneduvvi boarrása ressurssan sebrudagán, ja kultuvra ja valástallama suorgijn li aj ressurssan luoivoj barggen.

Nordlánna fylkkasuhkanin la sierra **guovlulasj girjevuorkkápládna**. Girjálasjvuota fáhkasuorggen la oassen badjásasj vuorodimis kultuvrrastratesjijan, ietja oase girjevuorkkáplánas e nammaduvá.

Nordlánna, Rámså ja Finnmark fylkkasuhkana li Kultuvra ríkkaoasseráde baktu dahkam sierra **nuorttalijuona girjálasjvuoda stratesjijav**, mij la dájman. **Nuorttalij-Vuona visuálla dájda stratesjija** mierreduváj dajs gálmájs fylkkadikkijs jagen 2011, mierreduváj joarkeduvvat 2019 loahppaj, ja bierri aj árvustaláduvvat ríkkaoase aktisjbargo tjadá.

Boahtte jagij nalluj galggi aj dagáduvvat sierra **stratesjija ríkkaoase filma ja siednadájdasuorggáj**, Rámså ja Finnmark fylkkasuhkanij siegen.

Nordlánna fylkkasuhkana ávdep kultuvrrastratesjija li aj sisadnám fylkkasuhkana ávdåsvásstádusáv

kultuvrramujto suurge vuoksuj. Navti ij la dán kultuvrrastratesjijan. Kultuvrramujto barggo galggá fylkkasuhkana bieles giehtadaláduvvat boahtte **guovlulasj guoddelisvuoda ja viesso bájkje plánan**.

2022/2023 nalluj ájggu Nordlánna fylkkasuhkan mierredit ádå **manno- ja muossádimæladusáj stratesjijav** aktan ádå **dávvervuorkkástratesjijav**. Da stratesjija sjaddi moatten sajen kultuvrrastratesjijajn duohtadit. Ietjá fylkkasuhkana stivrrim dokumenta ma dási guosski li **stratesjija nuorra álgoldisvuoda vuosstij "Divna. Aktan."** (Alle. Sammen.) ja **rikkajgasskasasj stratesjija**.

Nordlánna fylkkasuhkana divna plána ja stratesjija galggi vásstedit badjásasj láhkamierredum **pládnastratesjija aktisjbargo ja ruoná nuppástuhttem** 2021-2024 jagilda, "Et bærekraftig Nordland".

3.2 Buojkuldagáj tjielggidus

Kultuvrra ja kultuvrraellem li badjásasj buojkuldagá ma sisadni sihke moalgedimkultuvrav, dájdav, luoivoj suorgev, girjevuorká, kultuvrraárbev ja fusalsj labudallamav masi gullu sihke valástallam ja luondon liehket. **Dájjdara** li aktera gudi vuosedi jali hábbmiji ja állásit jali muhtem mudduj dájdas viessu, ja dábállat-jat la siján alep oahppo dájdasuorgen. **Dájdda** l álles víjddudahka profesjonálla dájddagis, dat merkaj sihke visuálla dájdda / gávvådájdda, duodje, siednadájdda, musihkka, filma, girjálasjvuota ja ietjá dájddasuorge.

Kultuvralasj **infrastruktuvrra** l kultuvrraellema bírástahlka. Kultuvrravieso, valástallama saljo, gaskostimariená, kultuvrradájma ja kultuvrrafálldagá dagu girjevuorká, kultuvrraskåvllå, dávvervuorká, arkijva, luoivoj organisasjávná ja állessjattugij áhpadibme. Æjvvalimsaje ja værmádagá, rabás demokratijjalasj prosessa ja kultuvrramuossádime dagu tjinu, teáhtar, konserta, valástallamgilpustallama ja vuosádusá aktan ienep.

Stáhta kultuvrradiedádus definieri **kultuvralasj æládusájt** dájdalasj æládusdoajmman man ulmme l kultuvralasj ávddånbuktemijt hábbmit, buvtadit ja dámadir, madi buojkuldhakj sjuggelis æládusá gulluji æládusdájma ma adni kultuvralasj ávddånbuktemijt oassen dájmastis. Kultuvralasj ja sjuggelis æládusá li ajtu muhtem mudduj buojkuldagá maj badjel la vehi rijddo, danen ij la dán guoktán agev sæmmilágásj jali láhpalasj definisjávná. Dat merkaj gá galggá dájt kultuvrapolitihka bieles gehtjadit de ij la agev álgge dádjadit.

3.3 Dájda ja kultuvra iesjárvvo ja dájdda ja kultuvrra vájkudimnævvon

Dájddagin ja kultuvran la ietjastis árvvo. Stáhta kultuvrradiedádusán *Kulturens kraft argumentieriji* dájda ja kultuvrraiellem li iesjrádalasj vuodogiergen sebrudahkaj. Dájdda ja kultuvrra galggi bessat ávddánit ienemusát ietjas ævtoj miltá, vání almulasj oajvállattja sehkanimes. *Giehtagietjen liehket gáhtjoduvvá kultuvrapolitihka vuodoláhkan*, ja dættot dájdda galggá liehket friddja.

"Dájddagav dahkat, máhttá javllat, la buktet oajvadusájt ådå vuogjida værál dav gehtjadir ja dájjadit," tjállá girjálasjuoda diehtte Øyvind Prytz. Dájdda oassálasstá ájas dágástallamij etihkalasj árvor birra komplækxa boahtte ájggái. Dájdda l viehkken subtsasij guhtimuttja lip, ja dágástallá gejt bierrip liehket. Dájdda- ja kultuvrramuossádime li ájnegin ulmuttij mávsulattja ja vuojnojt hábbmiji, ja máhttí berustahttet, duohtradit, suhtadit, suohtastahttet ja hábbmit mijájt ulmuttin.

Akta hásstalusájs kultuvrapolitikhkajn la læhkám kultuvra iesjárvo ávdás argumentierit, dakkár áigen gá li edna gájbbádusá jut árv galggi máhttet mihtiduvvat ja tállaj mierredit. E gávnnu nav moadda universála paramiehttara ma vuosedi kultuvrra ietjastis la árvulasj, ja ij dássju väedsak ietjá sebrudakulmijt jávsátjít. Artihkkalin "Hvordan måler vi – hvil vi måler?" dættot Ingelise Konrad kultuvrradájma árv alu ietjá fáhkasuorgij mihtoj miltá mihtiduvvá. Konrad miejnni návti ep kultuvra moatobelakvuodav dájada. Jus mihtimpamiehttara vájlluji de dat

máhttá liehket hásstalussan jus dássju vuojnná dájda ja kultuvra sebrudakávev. Kultuvrrapolitikhkav hábmit ja juolludit dássju gæhttijj lágoj milta máhttá binnedit ja boasto guovlluj doalvvot, jus gehtjat dájda ja kultuvra ietjas árvor ja sierra kvalitehtajt. Dájdda l javllamusá, ja javllamusá li demokratijja guovdátjin.

Dájda ja kultuvra ietjas árvvo ja ávkke aktan gulluji, ja dajin la árvvo sierra. Bagádusán "Hvordan utvikle lokal og regional kulturpolitikk", vuoset Kommunenes sentralforbund (KS) jus sebrudagán galggá ålles politihkalasj njuolggidus, gánnå divna fáhkasuorge aktan doajmmi, de hættup sihke indivijdav ja sebrudagáv huksat. Gá kultuvrapolitikhkav dahkap de hættup sihke ietjas árvor ja ávkev huksat, gá dá guokta aktij gulluji. Jus kultuvrravásádusá e oajvev ja vájmov dejva, de dávk e dajs makkirak ávkke sjatta ga. Jus muossádip nanos árvor kultuvrramuossádimen aktu, de ihkap dat nav ednagit mijájt vájkkut manjela váj sihke ájádusá ja dago rievddi.

Dájdda ja kultuvrra l oassen sebrudagás manna vies-sop. Kultuvrrasuorgge máhttá liehket sebrudahttemariednán mánájda ja nuorajda, ja álgoldisvuodav hieredit. Sáme dájdda ja kultuvrra l luondulasj oassen sebrudagás, ja sáme dájdda ja kultuvrra máhttí viehken diehtten ja vuojnnusij buktet tjuolmajt ma miján li sebrudakan ja almatjin majt ep la ávvå diehtám gávnunjin. Dájdda máhttá guottojt rievddadit ja dák-kidimev ja gierddisvuodav ávdedit.

3.4 Kultuvra roalla sebrudakhábbmijiddje fábmon – bájke ávddánibme, årrommiella ja iellemkvalitiehtta

Kultuvrra ja kultuvrraiellem sebrudagájt hábbmiji. Æjvvalimsajj, demokratija, oassálasstema, mier-redime oassálasstema ja bajássjaddambirrasij tjadá la kultuvrra viek ájas bájkálasj sebrudahkaj. Kultuvrra bájke bivnnusin dakhá, viesáda, guosse, vejulasj ådå viesáda ja æladusá dábddi sij gulluji dán bájkáj. Kultuvrra álu gávvividuvvá bájke vuodogiergen ja lijmman. Dájdda ja kultuvrra mijájt hábbmii almatjin, ja li fáron subtsastime gudi lip. Kultuvrra li da árv man nali ietjama válljimiit ja mær-rádusájt tsieggip, ja mijá identitiehtav biggip.

Rijkagasskasasj organisasjávnná OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) almodijagen 2020 girjátjav "Rural Well-being, Geography of Opportunities", mav máhttá járggálit "Smáv bájkij iellemkvalitiehtta, geografijjalasj vejulasjuoda". OECD ájgu riibbamav vuorodit rijkagasskasasj politihka hábbmidijn, ja vuoset dasi jut smáv bájkij li edna vejulasjuoda jus bukti nuppástuhttet digitalisierimij, demografijjalasj hásstalusájda ja dálkádakriev-damijda. Dát perspektivva hiehpá Bådåddjo2024 kultuvrraoajvvestáda prosjevta guhkesájggásasj vuorodimij. Bådåddjo2024 stratesjijalattjat barggi váj Nordlánnda sjaddá bivnos guovllo gánnå ulmutja sihti årrot, jali jáhtet årrutjít. Dánnna l kultuvrra ájas. Bådåddjo2024 gáhttu dáv "Transition", mij merkaj málssom jali rievddam. Transition merkaj ævto vuoga iellemij, gá galggá buorep boahtteájgev tsieggit.

AN:a guoddelisvuoda ulme li viek ájnnasa fylkkasuhkana barggúj. Fylkkasuhkan galggá ávdemusát ruoná málssomin, ja barggat sebrudakåvddáni-mij mij dajt gálmájt guoddelisvuoda dimensjávnájt aktan gehtjat: **Sosiála guoddelisvuohtha** merkaj gáhittit juohkkahasj oadtju buorre ja rievtagis vuodov riibbamij. Sosiála guoddelisvuohta gulluji hásstalusá demografijaj, bivnos ja hávsskes bájke, majt kultuvrra ja kultuvrrahistávrra merkahi identitiehtaj ja gási gullu, urbanisierim ja varresvuohta ja soapptsom. Sosiála guoddelisvuohta gullu aj juohkem, ja guoddelisvuoda ulmij badjásasj prinsihppa "Leave no one behind" (ij aktak galga báhtset) merkaj ienemus várnnahis ulmutja galggi vuoroduvvat. Juohkkahasj, vájku dal gánnå árru, man boanndá l, makta buktá labudit, makkir sosiála jali tjerdelasj duogasj sujna

l, galggá bessat víjdes ja moatobelak kultuvrraiellemij. Dát la aj stáhta mánáj- ja nuorajpolitihka ulm-men. Hæjosvuoda diehti ulmutja e besa sebrudahkaj oassálasstet. Jus ulmutja bessi dájdar ja kultuvrrav muossádit de sebrudahka ienebut rahpas ja dassta sjaddi ságastallama ja dájjadibme ulmuttij gaskan. Kultuvrra galggá liehket rávve mij álgoldisvuodav binnet. **Økologijjalasj guoddelisvuohtha** merkaj luondov ja dálkádagáv huksat ådåstuhtte ressurssan, ja ahte ulmuttij iellemlájbbé l állu luondo duogen. **Økonomijjalasj guoddelisvuohtha** merkaj dárba bar-gojt ja rudájt valla agev navti váj ednamjárbbådisáv huksá.

Moadda dájdda- ja kultuvraásadusá li iesj ietjastit guoddelis dájma: Bájke ja guovlo dásen doajmmi, ja bukti ådå ájádusájt ja perspektivjajt. Jus adnep ienep ájgev gulldalittjat, lågåtjít, muossádittjat jali hábbmitjít de la miján binnep ájge oasestittjat dåssjedis gávnijt ma ednama ekovuogádahkaj ájn vil ienep nádijt bukti. Jus bessap muossádít alla dáse dájdar ja kultuvrrav gánnå ietja árrop, de ep dárba girddet nágin stuoráp stádaj guhkken ierit. Navti mijá iellemkvalitiehtta bárrán gággú árrop. Navti máhttá almma vuorodibme bájkálasj ja guovlulasj dájddagis ja kultuvras iesj aktu liehket ájas dálkádak- ja birásperspektivjan.

Fylkkasuhkana pládnastratesjijja "Guoddelis Nordlánnda" javllá Nordlánndan la stuorra hásstalus ierit jáhtemij, sierraláhkáj nuoraj vuoksuj gaskan 20-40 jage. Jus álmmuk galggá soapptsot, de galggi gávnut buorre dájda ja kultuvra fáldagá. Ja jus fáldahka galggá buorre, de hættuji dájddára ja kultuvrrabargge oadtjot buorre ævtojt. Dájdda ja kultuvrra nannij álmmuga sjuggelisvuodav, gierdisvuodav, demokratijav, aktisajvuodav ja moad-dásijda l viek ájas gá árromsajev válljii. Nordlánnda fylkkasuhkana álmmukvarresvuoda ja bájkij ávddá-nime fáhkajuogos gatjádij giesen 2022 nágin respon-dentais manen lidjin árrum gási lidjin árrum. Dánnna vuosedi kultuvrrafálaldahka l ájinnasamos faktávrrá váj ulmutja gudi juo mijá fylkan soapptsu galggi ájn vil buorebut soapptsot. Sæmmi båttå vuosedi aj vásstádusá ahte ráddjidum kultuvrrafálaldagá l akta sivájs manen ulmutja árvustalli Nordlánndaj jáhtet.

4. Norsk kulturindeks gávnusá

Telemarksforskning bukti Norsk kulturindeksav, ja sij dættodi nav gáhtjodum javllamkultuvrav. Slája ja dáhtágaldo manni dajs ásijs kultuvrraillemis ma stáhta kultuvrrapolitihkan dættoduvvi. Slája li aj válljidum danen gå daj birra gávnnuji dáhtá ja dajna ájggomusájn gávnnat makkir faktávrå máhti suohkana kultuvrrafálaldagáv ja -anov gávvidit. Gå kultuvrraindeksa suohkanij kultuvrradásev buohtastahttá, de gehtjat lágojda juohkka viesáda vuoksjuj. Dá máhti liehket galla dájddára li juohkka viesádij, jali galla gæhttje juohkka viesádij. Navti máhttá buohtastahttet kultuvrrafálaldagáv ja kultuvrraanov suohkanij rastá vájku dal man stuoraga li.

4.1 Badjásasj sadje

Nordlánnda l **gudát sajen** divna fylkaj gaskan dán mihttimin, mij la suláj gassko. Gå ajtu lip vehi baddjen de dat boahá duola dagu dassta gå Nordlánnda li alla stuoves doajmmagálo mijá stuorra musikhka- ja siednadájddaásadusájn. Nordlánnda l sierralágáj danen gå lip organisierim sierra dádalasj ásadusájt – Scenekunst i Nordland, Musikk i Nordland ja Figurteatret – oassen fylkkasuohkana ietjas organisasjávnåstruktururas. Dá ásadusá li oassen ájnas komponænnan fylka juo ieme infrastrukturvas profesjonálla dájddabuvtdibmáj ja dájddagaskostibmáj.

4.2 Mijá gievrrrudagá

Nordlánnda la allagin kultuvrraindeksa paramiehttarijn mij guosská **dávvervuorkájda** ja **luojvoj bargguj**, fylkka l goalmádin rijka dásen. Nordlánnda l næljádin mij guosská siebrij sebrulattjaj láhkuj, sierraláhkáj korpsaj ja histávrrásiebrij gáktuj.

Nordlánnda l næljádin mij guosská ienemus guos-sidimjda **Kultuvralasj skávllåvuossas** jagen 2020. Dájs buvtadimijs li 56,3 % suohkanij bieljis, ja 43,7 % fylkkasuohkana bieles.

Nordlánnda l goalmádin mij guosská **kultuvrraskávl-lå dâjmaj** tijmaj juohkka viesádij, musikhka l 78,1 % åhpadimitjmajs. Nordlánnda l aj smidá teáhtar-vuosádusáj lágo vuoksjuj, dâssju Oslo, Rámsså ja Finnmárkon, Vestlándan ja Rogalándan li ienep teáhtarvuosádusá.

4.3 Mijá vánnesvuoda

Vuolemusán lip **tjinu** hárráj: Nordlánnda la gálmå vuolemus fylkaj gaskan gej li binnemus tjinuvuosádu-sá, ja mij lip dat fylkka manna l binnemus tjinuguosse juohkka 1000 viesádij. Nordlánnda aj vuolemusáj gaskan mij guosská **dájddárija**. Gå buohtastahttá de li Nordlánnda binnemus oasse **filmma- ja siedná-dájddárijs**. Nordlánnda l fylkaj gaskan ma ienemus rudájt gáládi girjjevuorkájda, valla mij lip ajtu dat fylkka manna l binnemus **girjjeluojkkama** juohkka viesádij jagen 2020.

Galggá aj mielan adnet Nordlánnda viesáda li **bin-nemusát dudálattja** divna landa fylkais mij guosská kultuvrrafálaldagájda jagen 2021, viesátguoradalla milta mav Direktoratet for forvaltning og IKT (DiFi) la dahkam. Guoradallam gatját makta viesáda li dudálattja kategorijajn kultuvrradáhpádusá, siebre ja kursa, tjinu, konserta ja teáhtar aktan dávvervuor-ká, dájddavuosádusá ja muodugattja.

5. Hásstalusá ja vejulasjvuoda

5.1 Dájddaga ja kultuvra stáhtus ja dille almulasjvuodan

Stáhta kultuvrapolitikhka l nasjávnálasj vuorodibme. Rudá stáhta, fylkkasuohkanij ja suohkanij dásen galggi állidit ráddidusá ulmijt. Almulasj kultuvraháldadimen li fylkkasuohkana gasskalávken: Fylkkasuohkan galggá balansierit ietjasa vuorodimijt stáhta vuorddemusájt profesjonalisierima, guhkesájggásasjvuoda ja ádå vuogij vuoksuj, ja suohkana dássáj, gánnå ienemusát dættodi luojvoj bargov, siebre ja mánájt ja nuorajt.

1990-lågo rájes rievda suohkansuorge sisboahtruogádahka ednagit, snivva mierredum juollodime gáhtun ja farra birástahka ruhtaduváj. Navti gádoj akta dajs nannusamos vájkudimnævojs mav stáhtta lij kultuvrrasuorgen adenám. Kultuvrranammadusá ja fáhkaháldadusá ma lidjin 70- ja 80-lågon tsieggiduvvam, biejaduvvin aktij ietjá politikhka- ja fáhkasuorgij (St. St. 8, 2018). Hypotiesa nuorttarijkaj kultuvrapolitikhka hárráj manjemus lágevtagjít la ahte "organisasjávnåådåstusá li boahtam rudáj sadjáj" (Henningßen ja Blomgren, 2017). Álles stáhta kultuvrabudsjæhtta l birrusij sæmmi stuorre dagu Oslo universitettskihppijvieso doajmmabudsjæhtta. Nordlanda fylkkasuohkanin li friddja budsjæhttardá kultuvrraj binnum birrusij 7 % jages 2002 jahkáj 2022, mij merkaj ep dasti buvte dahkat nav ednagav gá lijma sihtat dán suorgen.

Stáhta kultuvrradiedádusán 2018 rájes oajvvaduváj rievddat gudi galggi kultuvrraiellema ávdås vásstedit, oassen badjásasj **regiåvnåådåstusás**. Dallusj kultuvraministar sidáj fylkkasuohkana galggin oadttjot ienep ávdåsvásstádusá regiåvnåj dájdda- ja kultuvrafálaldagá ávddånahttemis. Oajvvadussaj bádij edna

vuossteiegga nasjávnålasj dájdda- ja kultuvrrasuorges, javllin duola dagu ahte ballin dájdda ja kultuvrra ij oattjo nav állo rudájt fylkkasuohkanij budjehtaj. Duodden dájddára balli politihkkára dájdalasj proses-sajda sehkani, ja navti moalgedimfriddjavuhta binnu. Stáhta dásen li dáv tjuolmay Kultuvrraráde ásadime (1965) baktu tjoavddám, danen gá sij rudájt juollodi guojmmedájddárij árvustallamij tjadá. Vájku moaddása kultuvrrasuorgen ælla lijkum gá ávdåsvásstádus la stáhta dáses mannam regionála dássáj, de iehtjáda miejnniji ienep ávdåsvásstádus regiåvnåjn luluj máhttet nannit dájdda- ja kultuvrrasuorgev smávep bájkijn lándan. Jagen 2020 moattoj aitu ráddidus, ja rievddama ma li lidjin dájdda- ja kultuvrraásadusáj vuoksuj oajvvaduvvam, biejaduvvin ierit.

Ádå ráddidusá tsieggingirjen 2021 rájes, **Hurdalsplattformen**, vuojnet ájggu nannit dájdav ja kultuvrav regiåvnåjn. Hurdalsplattformen mierret ráddidus ájggu ásadt ádå, **regionála kultuvrrafándajt**, ja áttjudit ienep kultuvrrabarggosajt ja máhtudakbirrasjat lándav miehtáj. Ij la ájn mierreduvvam gáktu regionála kultuvrrafánda galggi hábbmiduvvat ja háldaduvvat.

Nuorttali-Juonan ja Nordlánadan vádnun edna kultuvrradåjmadusá ja **kultuvrrajournalistihka**. Journalista ja kritikhár Anki Gerhardsen tjállá "Gá kultuvrrajournalistihka gáhtu, de láhppu aj sebrudagá dádadibme man ájnas dájdda l. Dájdda ij la akta ber makkir asstoájggdedoajmma. Dájdalasj ávddånbuktema li ájnas oassen demokratija vuodogierges, ja sierraláhkáj vuodolága moalgedimfriddjavuoda paragráffa."

← Utsnitt av *Kaffe, uro og buet dør*
Blyant
21 x 29,7 cm

5.2 Demografija, smáv bájkij politihkka ja bájkálasj sebrudagá

Nordlánnda fylkkasuhkanin lip diedulattjat kultuvravuorodimev hábbmim váj jákså nav moadsíja gá ber vejulasj. Danen la vuorodibme læhkám **desentralisierdam** navti jut ájas kultuvraásadusá ja kultuvrravirge gávnnuji fylkav miehtáj. Navti bærrájgæhtjá ahte alla dáse dájddaj ja kultuvrra gávnnu aj dâppe gánnå e nav moattes áro. Dákkár guovllopolithkka máksá, sierraláhkáj fylkan dagu Nordlánnda gánnå l guhkás ulmutjij gaskan. Nordlánnda fylkkasuhkan la ásadam, æjggú ja doarju moadda ájas ja desentralisieridam struktuvrajt, prosjevtajt ja ásadusájt dájddaj ja kultuvrraj Nordlánandan. Buojkulvisá li Scenekunst i Nordland, Musikk i Nordland, Figurteateret i Nordland, distriktsmusikerordninga, Skulpturlandskap Nordland, aktan iehtjáda. Dá ásadusá li ájas biggimgierge, ávddánimaktera ja vejulasjuoda Nordlánnda kultuvraiellemi. Duodden la fylkkasuhkan barggo Kultuvralasj skávvluvuossajn ja Artist in Residence (dájddár guosson) ájas struktuvra váj galggá bessat dájdav ja kultuvrav hábbmit ja muossádit fylkav miehtáj. Boahtte jagijda dárbahip Nordlánnda fylkkasuhkan la buorre doarjan ja ávddánahttá divna dájt akterajt ja struktuvrajt, ja duot dátt ávddánimdárbojda gehtjat badjelis tjalmij.

Nuorttalij-Vuonan ja Nordlánдан binnu álm-muklåhko. Sierraláhkáj nuorra nissuna alep oahpojn manni oarjás. Nordlánдан la edna potensiálla mij guosská bærrájgæhtjat dájdav ja kultuvrav mij nuorrap buolvajda l hiebaduvvam. Sæmmi guosská áttjudit dájddárija ja kultuvrrabarggiða gudi jur li álg-gám buorep barggosajit ja máhtudakbirrasjít dájda ja kultuvrra vuoksjuj. Sæmmi båttå bierri árvustallat gáktu fylkkasuhkan máhttá bajep dásen barggat mij guosská fylka oahppodásev bajedittjat – mij lip nubben vuolemusán divna ländaj fylkaj gaskan.

Nordlánnda fylkkasuhkan la barggagoahztám **suohkaniij ja guovllorádj** vuoksjuj, galggap ienebut ságastallat kultuvrravidjurij birra. Fylkkasuhkan dâhkkit suohkanij ja guovloj guovdátjij ájas dájmav ja rållav kultuvrrasuorgen, valla kultuvra ævto ja ressursa Nordlánnda måttijn suohkanij li viek moattelágátja. Fylkkasuhkan ájggú fáron dájdav ja kultuvrav ávdedime álles fylkan. Galggap ulmutjijt aktij tjadnat ja viehkedit váj dájdda ja kultuvrra máhttá ávddánit aktisjbargo, værmádagáj ja æjvvalimsajj tjadá. Navti máhttep kultuvralasj kapasitehtav ja profesjonalisierim nannit. Dát bargos báhti unnin dâbbelin ávddâlijuovlluj máhtudagá, kultuvrrabarggosaje ja árvvodahkam.

Nordlánnda, Råmså ja Finnmarko fylkkasuhkana li guhkijt juo aktan barggam kultuvra vuoksjuj. Aktisjbarggo l mierreduvvam sierra sjehtadusá baktu masi vuostasj bále guorrasisjma jagen 1991. Sjehtadus la moaddi vijdeduvvam ja rievdaduvvam, ávdep bále lij jagen 2021. Sjehtadusá ulmme l joarkket aktisjbargov kultuvra vuoksjuj Nuorttalij-Vuonan. **Nuorttalij-Vuona kultuvrrasjiehtadus 2022–2025** tjuovvu prinsihpajt ja ævtojt jut sjehtadusá áasadusá ja organisasjávnå galggi állidit rijkaoase gábtje rållav, dájdalasj kvaltiehtav ja ietjá áasadusájt siegen barggat guovlo dásen. Sjehtadus gávvit gáktu regionála doarjja rijkaoase dájddaj ja kultuvrraásadusája ja dájddársiebrijda galggá juogeduvvat. Kultuvrrasjiehtadus la moatten aktij-vuodan ávddán biejaduvvam buorre ávddågåvven gáktu tjoahkkit fámojt rijkaoase kultuvrrasuorgen.

Nuorttalijvuona kultuvrrasjiehtadus

Nordlánnda, Råmså ja Finnmarko fylkkasuhkana aktan ruhtadi moadda nuorttalij-vuona dájddaj ja kultuvrraásadusájt maj la rijkaoase ávdåsvásstádu. Nuorttalijvuona kultuvrrasjiehtadus buktá guhkesággasaj ruhtadimev mav dárbahi jus galggi tsieggit fáhkabirrasjít, máhtudagáv ja infrastrukturav rijkaoasen, ja dat gájbbet stáhta, guovlo ja bájkálasj oajválattja aktan barggi.

Tjuovvasj ásadusá li sjehtadusán ájggudáhkj 2022–2025:

- Landsdelsmusikerne i Nord-Norge
- Nordnorsk jazzsenter
- Musikontoret Nord (ávddála Rytmisk kompetansenettverk)
- Arktisk filharmoni
- Nordnorsk kunstneresenter
- Nordnorsk filmsenter
- Festspillene i Nord-Norge
- Hålogaland amatøreaterselskap
- Pikene på broen
- Davvi senter for scenekunst
- Sáme nasjunalteáhtar Beaivváš
- Filmfond Nord

5.3 Gáktu l pandemijja kultuvrrasasuorggáj vájkudam

Covid-pandemijja garrisit vájkudij kultuvrrasasuorggáj. Rappárttå "Kunst i Tall" (Rambøll) 2020 jagen, vuoset rjika dásen li musihkkárii sisbåhtusa binnum 33 % jage 2019 rájes gitta jahkáj 2020. Siednadájda hárráj la dát lâhko álles 53 % jages 2019 gitta jahkáj 2020. Guoradallama vuosedi juohkka vidát bargge suorgen málsoj bargov pandemijja álgo rájes (Menon Economics, 2020). Rappárttå "Kunstnere under pandemien" (Telemarksforskning 2021) vuoset kultuvrrasasuorgge l daj aéládusáj gaskan sebrudagán ma li vásedam ienemus nievres vájkudusájt gá pandemijja diehti lip hæhtum ráddjít dáhpádusájt sebrudagán. Sierraláhkáj daj ásijn kultuvrrasuorges majn la fusulasj gæhttje, dagu siednadájdda, dávvervuorká ja musihkka, li edna rudáv massám. Nordlánдан aj li dâjma viek ednagit binnum pandemijja bále, dav vuojnná duola dagu gá áhtsåmusá fylkkasuhkanij kultuvra vuoksjuj li binnum, ja ábbálattjat li moadda dáhpádusá ja prosjevta maneduvvam ja hiejteduvvam. Tjavta rájes 2022 vuojnnep áhtsåmusáj lâhko l vas vehi lassáname. Dåbdo ássje l aj ahte luovvoj oasse kultuvrrasuorges la viek unnum pandemijja bále.

Nasjonála dásen javlli suohkana ja fylkkasuhkana ádå barggijt áttjudit la stuorámus hásstalus kultuvrrasasuorggáj boahtte ájggáj (Rambøll 2021). Danen gá bargge láhpuji dájda- ja kultuvrrasuorgen de vuojnnu dagu kultuvrafáldagá dáhpádusá, ádå ájálvisá ja moattebelakvuohta binnu viek álov boahtte jagijda.

5.4 Fáhkabirrasa, máhtudahka ja profesjonalisierim

Norsk kulturindeks vuoset Nordlánnda fylkkasuhkan la vidádin lânda fylkaj gaskan mij guosská galla **kultuvrrabarggosaje** miján li. Ráná, Hábmer ja Moskenes li da suohkana Nordlánдан majn li ie-nemus barggosaje kultuvran juohkka 1000 viesádij. Birrusij 21 % Nordlánnda kultuvrrasuorge bargge li dájdalasj buvtadimij barggamin, madi 58 % barggi kultuvra gaskostimij. Birrusij 21 % barggi mediján, ja dát lâhko binnu.

Kultuvra- ja dássádusdepartemænnta l 2022 jádon tjállemin **stuorradiggediedádusáv dájddárpolutihka** birra. Dájddárdiedádus galggá tjuovvot badjásajs politihkalasj ulmijt Hurdalsplattforman. Udnásj dâjma ja vájkudimnævo galggi tjadáduvvat, ja álleslasj oajvadus dájddárpolutihkkaj galggá ávddán biejaduvvat.

Norsk kulturindeks vuoset Nordlánдан li 2,96 dájdárá juohkka 1000 viesádij. Dat merkaj Nordlánndan l daj fylkaj gaskan majn li **binnemus dájddára Vuonan**. Jus gehtjadip gággú dájddára barggi, de li 62 % Nordlánnda dájddárijs musihkkára ja komponista, madi 27 % li visuella dájddára.

Nordlánдан válluji muhtem mudduj **alep áhpadusá áasadusá** estetihkalasj ja humanismalasj fágajda. Tjuoldos la **Nordlánnda dájdda- ja filmmaallaskåvllå** mij 2022 rájes sjaddá oassen UiT:as, ja mij la ájas dájddafágalasj áasadus Nordlánдан, valla manna ælla heva állo studenta. Duodden fállá **Nuortta universitiehtta** histåvrå oahpov, ja siján la stuorra áhpadidjeoahppo ja dájddá- ja kultuvrafágaj fakultiehtta, oasse dájmajis li Levangerin ja muhtema Nordlánдан.

Buojkulvisá estetihkalasj/humanismalasj oahppofá-laldagá ma gávnnuji ietjá oahppobájkij Vuonan valla e Nordlánda, li dájddahiståvrå, filosofija, arkeologija, kultuvrradieda, girjálasjuodadieda, giellaoahpo, idiedjahiståvrå, desájnnaoahpo, kuráhturoahpo ja nav vijjdásappot. Dáj oahppofá-laldagá birra ásaduvvi diedon aj nanos fáhkabirrasa, ja navti sihkarastá aktelis barggij ja studentaj áttjudimev ja navti ávddánahttá sihke bájkij ja infrastrukturav.

Arvusmahttet guhkesággásasj ja nasjávnålasj dásen tjiehpes **fáhka- ja máhtudakbirrasjida** ádáhábbmijiddje dájddagij ja kultuvrraj Nordlánдан la hásstalussan: letjá guovlo ja stuoráp stáda vuorbástuvvi arvusmahttemin bájkálasj fáhkabirrasjít ieme áhpadusásadusájn, duola dagu gá dahki

álgadimstipendajt ja subsidieridum aktisasj divudagájt/barggosajjt áttjak áhpaduvvam dájddárijda duon dán suorgen. Nordlándan la ráddjidum jáhto áttjak áhpaduvvam dájddárijs gejt máhttá alodit fylkkaj ásadittjat ja dámjatxit váj fáhkabirrasijt tsieggij. Ajtu l Nordlándan aj "relativt sett den **laveste andelen film- og scenekunstnere**", sæmmi indeksa milt. Navti l luondulasj árvvedit bierri lieket vejulasj áttjudit sierraláhkáj ienep siednadájddárijt Nordlándan.

Nordlánnda fylkkasuhkan ij ájgo alep oahpo suorgev aktu gáhettjot nannit Nordlánna fáhka- ja máhtudakbirrasijt. Dav máhttep aj dahkat **iehtjama joarkkaskávlâj tjadá**, navti jut nannip ieme oahppofálaldagájt ja **åttjudip ienep oahppijt dájddafagja**. Juohkka joarkkaskávlân Nordlánndan galggá visuálla dájdda gávnut sajenis oahppijda, skávlâ aktisasj lanjájn. Gávnnu stuorra potensiálla nannit iemé dáiða anov ja vuojnnusij buktemav joarkkaskávlâjñ, ja dibddet dav váldet stuoráp sajev ábbâlasj ávddamis, oahppijda gájka oahpposuorigis. Navti máhttep nannit dájjadimev ja práksisit dájda birra oassen almulasj ságastallamis, friddja javllamussan ájgen gá demokratijja værálda dásen la ájto vuolen.

Nordlánndan la **nubben vuolemus oahppodásse** divna lânda fylkaj, Telemarksforskninga Regional analyse milt. Telemarksforskninga vuoset aj dájddára ábbâlattjat árruji dâhku gánnâ álmmuga oahppodásse l allak. Navti l Nordlánndan alvos hásstalus mij guos-ská dájddárij áttjudibmáj, badjásasj ja struktuvralasj tjuolmaj aj iesj dájdda- ja kultuvrrasuge ålggolin. Bargoj oassálasstem ja bálkáj dásse aj dábâlattjat lassán alep åhpunj, navti aj suohkanij værrotjijnnim lassán. Alep åhpunj tjuovvu aj buorep varresvuohta ja viessu guhkebut.

Telemarksforskninga kulturindeksa l gávnadam Nordlánnda lij vidát **sajen mij guoská teáhtarvuosádsájda** jagen 2020, dâssju Oslo, Râmsân ja Finnmarkon, Vestláitten ja Rogaláitten lidjin ienep. Ajtu l Nordlánndan aj "relativt sett den **laveste andelen film- og scenekunstnere**", sæmmi indeksa milt. Navti l luondulasj árvvedit bierri lieket vejulasj áttjudit sierraláhkáj ienep siednadájddárijt Nordlánndan.

5.5 Infrastrukturra ja doarjarudá

Nordlánnda infrastrukturra profesjonálla dájdda- ja kultuvrradâjmajda la ábbâlattjat viek háddiduvvam. Duodden la aj værmástagáj aktisasjbargo duogen danen gá aktugasj aktera hæhttui aktan lápptit. Dat merkaj ájnegis aktera hæhttui edna ájgev ja ressursajt biedjat ságastallamija, aktidbmáj ja turnejajda ma dáhpáduvi stuoráp gaskaj rastá gá ienemus ietjá ríjkaâsijn, váj galggi jáksåt vissa mierreduvvam vuosádusbájkij ja gæhttijj lágojda ietjas vuosádusáj.

Moadda dájdda- ja kultuvrraaktera viek smáv bud-sjehtaj milt barssi, ja sján la nav gáhtjoduvvam **lappeteppéokonomijja** danen gá sján li duot dát bargo, prosjevta, oasseájgevirge ja ietján majt de kombinieriji ietjas hábbmijiddje, dâmadiidje jali gas-kostiddje dájmaj. Moaddása barggi vargga dâssju prosjevtaj baktu, ja sihti ienep sihkarvuodav ja guhkesággasj ruhtadimev váj oadtju ienep guoddelis ávddânamev ja profesjonalisieridam dájmov.

Jagen 2022 li Nordlánnda fylkkasuhkanin dá **doarjaårniga majda bæssá áhtsåt** dájda ja kultuvra suorgen:

- Kultuvrraprojektj ja -dáhpádusáj doarja
- Artist in Residence (AiR / kunstneropp hold i Nordland) doarja
- Ariednáávddânbime/vuosádusdoarja, visuálla dájdda
- Festiválj ja kultuvrrabievjij doarja (gálmâjahkásasj)
- Sáme kultuvra doarja
- Dájddárij mannostipænnda (Nordnorsk kunstnersenter hâldat)
- Kultuvrraviesoj spellamrudá (stáhta rudá)
- Tjálletturnedja doarja

Jagen 2022 li Nordlánnda fylkkasuhkanin **doajmmadoarja** sjehtadusá tjuovvovalsj akteraj dájda ja kultuvra suorgen Nordlánndan:

- Nordland teater
- Galleri Adde Zetterquist
- Se kunst i Nord-Norge
- Oarjelsaemien teatere
- Den nordnorske kunstutstilling
- Distriktsmusikerordninga
- Bodø domkirkes musikkråd

2023 rájes ájgu aj Nordlánnda fylkkasuhkan doajmmadoarjjagav juollodit boahtte Nuorttalijvuona dájddadávvervuorká Nordlánnda ássudahkaj.

Duodden juollot Nordlánnda fylkkasuhkan doajmmarudájt **16 rijkaoasegåbttje** dájdda- ja kultuvrraásadusájda, organisasjâvnâjda ja vuorodimijda **Nuorttalijvuona kultuvrrasjiehtadusá** tjadá. Filmma, musikhka, visuálla dájdda, siednadájdda ja girjá-lasjvuohta li fáron sjehtadusán, ja aktera li sihke Nordlánndan, Râmsân ja Finnmarkon.

Ienemus doajmmadoarjaga Nordlánnda fylkkasuhkanis kultuvrraásadusájs, bukti edna **doajmmarudájt stáhtas** duodden. Moadda ásadusá oadtju aj ietjas guossodiddje suohkanis doarjjagijt.

Nordlánnda fylkkasuhkanin li lâhkám ja galggi lieket tjelgas ambisjâvnâ ma guoská **stuorra dáhpádusájda ja ádå kultuvrraviesoj tsieggimij** ja kultuvra lanjájda, aj mij guoská ádå ja ieme **dávvervuorká ja arkivvaj** ávddânbimáj. Dákkir vuorodimij ávddânbime sjaddá vuojnnut duola dagu ádå dávvervuorkkástratesijjan. Duodden ájggop dahkat badjásasj regionála njuolgadusájt ma guoská boahtteájge kultuvrraviesoja, sihke regionála ja nasjâvnâlasj juollodimij vuoksuj, váj állåsit gehtjadip fylka ádå dárbojt ja vuorodimijt. Moadda fylkkasuhkana stuorámus investierimijs ja aktugasj juollodimijt manemus jagijt lip nahkam tjadádit kultuvrrâvddâname budsjæhttabirástagá duodden. Navti politihkalasj vejulasjvuuo-

dajt adnep sierralágásj dájmajda ja ádå ásdimijda. Sæmmi láhkáj la potensiálla adnju válldet muodugasj vejulasjvuodajt dájdda- ja kultuvrrasuorgen.

Nordlánndan ja Nuorttalij-Vuonan válluji **stipænndaårniga** dájddárijda, ja vuojnnep áhttsij lâhko nasjâvnâlasj árnigjda (sierraláhkáj Kultuvrrarâdáj) Nordlánndas la viek unne. Dánnna dárbahip Nordlánna áhttsijda doarjaårnigjij sihke vuojnnusij buktet ja bagdállat daj birra. Jus buohastahtá de oattjo duola dagu Râmssâ ja Finnmarkko birrusij 130,5 kr juohkka viesádij Norsk kulturfond baktu jagen 2020, madi Nordlánndna 63,4 kr. juohkka viesádij sæmmi jage.

Nordlánnda fylkkasuhkana ádå kultuvrrastratesijja oajvvadustjâhkanimij baktu diededi moadda kultuvrrabargge sij rahtji **vuojnnusij buktet** ietjasa dájma almulasjvuohta, dát guoská sierraláhkáj smáv ja gasskalamos akterajda váni sierra ressur-saj diehtojuohkemij. Mediavidnudagá li dábâlattjat stuoráp konsernajda tjanáduvvam ma gájbbe-di vissa állo dieddemijt. Ienemus kultuvrradâjmagdagá ja -journalistihkka l má állu gáhtum, jali dâppe vádnun máhtto vuododum ja ávddânahtte vuoge. Álles Nuorttalij-Vuonan vargga ij gávnnu aktak kultuvrrajournalissta. Návti "ábbâlasj" máhtto dájda ja kultuvra birra ja daj stáhtus vuojnet hedjun.

Nordlánnda la rasjes infrastrukturra ja ráddjidum doarjaårniga **sjuggelis æladusájda** ja **kultuvrræladusájda**. Fylkkasuhkana li válldám

åvdåsvásstádusáv Norsk kulturráda nasjávnálasj doarjjaárni "Bransjeutvikling i kulturelle og kreative næringer" ávdås, ja danen la fylkkasuohkanin ávdåsvásstádus dát suorges. Kultuvralasj ja sjug-gelis æladusá li jáhtelmos sjadde æladusáj gaskan væráldin, ja jus Nordlánnda galggá nahkat tjuovvot, de hæhttú dát suorgge bárránit. Innovatijva unna kultuvravidnudagá ja frilansera hæhttui bessat dâjmasa nannit. Dási hættu aj Nordlánnda fylkkasuohkan viehkedit, jut gávnnuji vejulasjvuoda váj kultuvralasj ja sjuggelis æladusá bessi ávddânit.

Nordlánnda fylkkasuohkanin la **aktisasjbarggosjiehtadus Sámedikki**n aktan rudáj ma dasi gulluji. Sjiehtadusá ulmme l sáme gielajt, kultuvrajt ja sebrudagájt nannit, vuojnnusij buktet ja ávddânahttet. Nordlánnda l moatbelak sáme fylkka, ålles vidájn sáme gielajn fylkarájáj sisbielen, ja binnemusát sämmi ållu sáme kultuvra. Sáme gie-la ja kultuvra vâldtsi giehtalakkj, ja nubbe nuppe duogen. Aktisasjbarggosjiehtadusán lip guorrasam ahte moatbelak sáme dájdda- ja kultuvraiellem alla dáses mij la rabás gákajda, la ájnas viehkken ielle bájkjida ja stádajda. Sáme dájddagin la ihkeva stuorra potensiálla, rijkajgasskasattjat aj. Sámedikke bieles la ájnas kultuvrra- ja máhtudakbarggosajj. Sáme ásadusá li álu unnep bájkijn, danen li da ájnas kultuvralasj infrastruktuvrra. Gå Nordlánnda fylkkasuohkan ja Sámedigge galggá aktisasjbarggosjiehtadusáv ádâstuhttet de beras lulujma ájn buorep vuogjt gávnnat gáktu aktan barggat. Sáme akteraj gaskan la dárbbbo máhtudagájt láppit, duola dagu li værmádagá ja ietjá aktisasjbarggovuoge ájnnasa. Hásstalussan la aj gá mav mij sáme ásadussan gáhtjudip álu moatte háldadimðásij gasskaj láhppuji. Sáme sebrudagá ávddânbimáj dárba avtaárvvusasj ævtojt ja dat ij galga álgusjbælláj definieriduvvat, dagu juoga mij la Nordlánnda ábbâlasj sebrudagá álggolin.

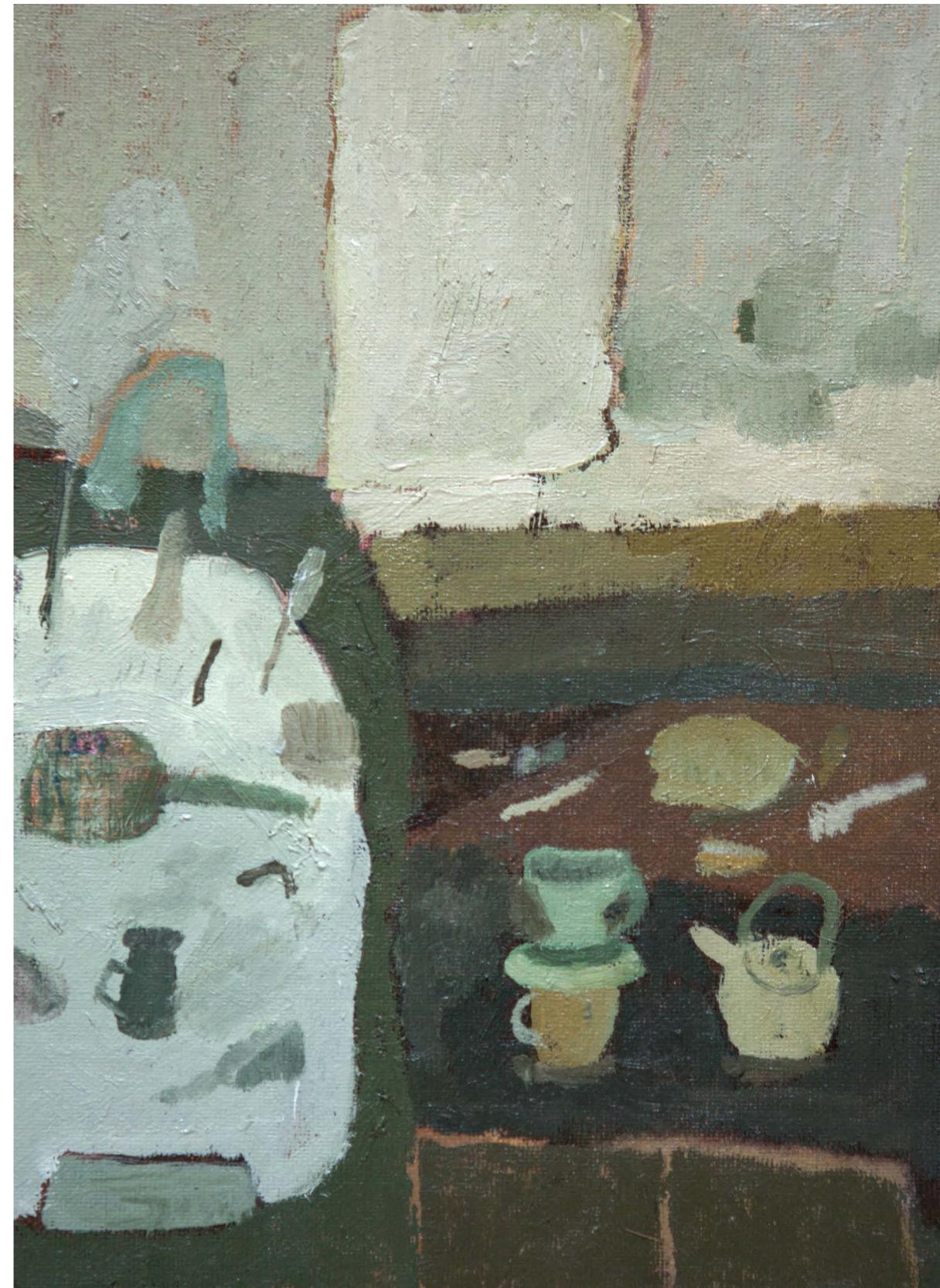
5.6 Bådåddjo2024 ávddálijguovlluj

Bådåddjo2024:n li vihta stratesjijjalasj oajvvevuordime. **Máná ja nuora** li ávdemusán dais. Duodden dasi gá li ájnas oassen udnásj gæhttijis ja buvtadimijs, de li ihttásj dájddára, álgadiddje, gæhttje ja ávdediddje. Sebrudagáv ávdedit la nubbe stratesjijjalasj oajvvevuorodibme Bådåddjo2024:j. Eurohpasj dimensjávnnáj duodden, li dá vuoroduvvam suurge fylkkasuohkan bieles aj. Máná ja nuora galggi bessat Nordlánnda dájdar ja kultuvrav muossádit, hábbmit ja dahkat. Galggi bessat ietjasa ájálvisájt ja tjoavddusijt gæhttjaladdat, hábbmit, vuosádallat ja sjuggelisvudav ávddânahttet.

Sebrudakåvddânimén la **kapasitiehtaj tsieggi**m ájnas. Ájggop biggit fylkav manna kultuvrra l ájnas oassen sebrudagá ávddânímes, ja fylkav mij mijájt aktij tjadná álmmugij Eurohpá miehtáj. Nordlánnda hættu sjaddat ienep vuojnnusin ja hávsskep regiåvnná masi ulmutja sihti jáhtâlit jali diehki báht-set. Regiåvnná mij vuoset danna li kvaltiehta ja vejulasjvuoda, manna li sjuggelis fámo ja rájáit rassti, ij la bivnos dâssju regionála dásen, ájnat aj ríkja ja rijkajgasskasaj dásen.

Bådåddjo2024 organisasjávnnán galggá bargostis tjadá viehkken váikkudusájt buktet **máhttolápptima** ja ienep kapasitiehtaj tjadá kultuvralasj ja sjuggelis æladusájn. Vuorodime ja dájma ma hiehpi Kultuvradepartementa ja Innovasjon Norge vuorodimija galgi ávdeduvvat, dagu máhttolápptim ja kapasitiehtaj tsieggi mij vihpá, ja navti l guodelis.

Hæhttup ávdedit prosjevtajt ma máhti buktet **struktuvralasj rievddadimijt** ma bissu, ja guhkep ájgen sjaddat oassen fylkkasuohkan dábálasj dájmas. Galgalulujma dilev láhtjet váj Nordlánnda l regiåvnná manna kultuvrra l ájnas oassen iellemis, suorgge edna vejulasjvuodaj, ja guovdásj oassen sebrudagá ávddânímes. Jus ájggop Bådåddjo2024-vuorodimev tjuovvolit de dárbahip ressursajt ja tjanástagájt fylkkasuohkan plánajn ja budsjehtan.

Foran P, 2021 →
Olje
22 x 16 cm

6. Máná ja nuora, nuorra állessjattuga

Ulmme stáhta politihkan mánáj ja nuoraj vuoksjuj la divna máná, nuora ja nuorra állessjattuga – vájku dal gággú árru, vájku makkir sijá ruhtadille, doajmmamfámo ja sosiála ja tjerdalasj duogásj le – bessi vijdes ja moatobelak kultuvrraiellemij ja bessi ietja oassálasset, hábbmit, oahppat ja buktet. Dát ulmme l tjanáduvvam aktij "Kultur og fritid" ulmijn Nordlánnda fylkkasuhkana ietjas *UNGplan*, mij la Nuoraj fylkkadikke politihkalasj prógrámma. *UNGplan* ávddán gæssá sierraláhkáj dárbov jut nuora ietja bessi mierredit, ietjas bágoj "Ingenting om oss – uten oss / Ij mige mijá birra – mijá dagi".

Nordlánnda fylkkasuhkana mierreduvvam økonomijapládna 2022-2025 joarkká kultuvrrasuorge fokusav ja berustimev járgijdit Nordlánnda álmmuga nuoramusáda. Aktisajbarggobelludagáj plattfoarma javllá Nordlánnda galggá liehket nuoraj fylkka. **Æjvalimsaje ja kultuvralasj infrastrukturrra** sjaddi ájnas elementa váj dáv nahkap állidit. Dánna máhti duola dagu Nordlánnda dávvervuorká liehket ájnas æjvalimsaje. Dárbahip ájn ienep æjvalimsajt, ja kultuvralasj infrastrukturrrav dåppé gánnu nuora árru, váj máhtudagáv ja kultuvralasj kapasitihtav tsieggip, ja váj ierit jáhjem binnu ja nannip bájkálasj mihásvuodav.

Nordlánnda fylkkasuhkan válldá sierralágásj ávddás-vásstádusáv mánáj ja nuoraj ávddás **Girjjevorkáj, Ung Kultur Møtes** (UKM) ja **Kultuvralasj skávllávuossajn** (DKS). Duodden li aj ásadusá, festivála ja unnef aktera ma váldi viek edna ávddás-vásstádusáv mánáj ja nuoraj ávddás. Suohkana dásen li kultuvraskávlá ájnnasa. Nuoraj fylkkadikke politihkalasj prógrámma vájkut fylkkasuhkana kultuvrapolitikkaj, aktan ietja mierreduvvam plánajda, stratesjjajda ja aktisajbarggosjehtadusáda. Sámedikke aktisajbarggosjehtadusán dættoduvvá galggá gæhttjalit gávnna vijddudagáv ávddánbuktemijin ja alla kvalitehtav buvtadimijin majn la sáme sisadno Kultuvralasj skávllávuossan mij fylkan fáladuvvá. Dávvervuorkáj roalla máhttá aj nanniduvvat Kultuvralasj skávllávuossan.

Máná, nuora ja nuorra állessjattuga viessu dállo digitalisieridum væráldin, manna dájda ja kultuvra adno l rievddam ájge tjadá. Pandemija ednagit vájkkudij mánájda, nuoraja ja nuorra állessjattugijda, lisj dávk ber vuorddet ma dán báhtusa sjaddi. Digitála ariená ja

æjvalimsaje sjaddi ájn ájnnasabbo. Digitála fálldagá e dábálasj kultuvrraano sadjá boade, valla máhti liehket ájnas duotte moaddásjida. Nuoraj kultuvrادرado l viek ietjálágásj gá álmmugin ietján, ja nuora e hiejt ietjasa dábíj, duola dagu de joarkki spellat dáhtáspelajt állessjattugin. Stáhta spellamstratesjija Spillerom (2020-2022) ávdep dáhtáspelajt iesjrádálasj kultuvrramoalgedibmen, dájddan, æladussan ja asstoájjgedoajmman, ja guovdásj oassen dálásj ájge kultuvras. Regionálalasj filmmafánda ja Innovasjon Norge bessi dáhtáspelajt vuorodit ietjasa árnigij tjadá, oassen sijá vuorodimijs ma guoski nanos regiávnájda, kultuvralasj ja sjuggelis æladusájda ja bransje ávdánahttemij. Innovasjon Norge ábbálattjat árvustallá sjuggelis ja kultuvralasj æladusájn la edna potensiálla sjaddat ja barggosajt dahkat, sihke ádá ásdimij ja ávdemusát dilmadmáme baktu.

Stuorra sieradusá li aj kultuvrraano vuoksjuj mij guoská sosioekonomijalasj dilláj, árromsadójáj, tjerdalasjvuohoj, sjærváj ja doajmmamfámoja. Ájnas la kultuvrav adnet sebrudahttemariednán váj nuora e aktu bátse. Fylkkasuhkana stratesjija váj nuora e aktu bátse, *Divna*. Aktan. (Alle. Sammen.) ulmme l mánáj ja nuoraj galggi buorre bajássjadamævo fylkav miehtáj. Sosiála æjvalimsaje, dagu adnet infrastrukturrrav mij miján la, bájke ávddánibme, mobilitiehtta/jut sajenis la, ja digitála æjvalimsaje li ájnas ævto bajássjaddamij. *UNGplan* ávdet edna dákkir vidjurijt, ja miejnni aj moatobelakvoodav ávdedit la ájnas váj gájka sebrudahteduvvi. Sáme máná ja nuorra sierraláhkáj nammaduvvi goappátijen, mij guoská sáme gielajda, kultuvrajda ja nálsodime ja nuppástime hieredime vuoksjuj.

Dájda ja kultuvrra mánájda ja nuorajda

Ung kultur møtes (UKM) la ariedná gánnu nuora ietja nuoraj æjvali, kultuvrra lánoduvvá, gilppusa dagi, ájnat farra ájádusáj ávddánime ja oahppama birra aktan. UKM la Vuona stuorámus kultuvrrariedná nuorajda, ja juohkka jage oassálasssti badjel 25 000 nuora 350 bájkálasj æjvalimijda lánðar miehtáj. Duodden gávnnuj aj fylka ja ríkja dásé æjvalime UKM:aj. *Divna* nuora vuollel 20 jagága bessi UKM:aj oassálasset. Kultuvrraoajvvestádajge 2024 galggá UKM:aj ríkafestiválla Nordlánndan ásadvat.

Kultuvralasj skávllávuossajn (DKS) la nasjávnálasj vuorodibme man baktu divna vuodoskávlá ja joarkkaskávlá oahppe galggi bessat muossádit profesjonala dájdar ja kultuvrav skávllájagij tjadá. Oahppijda fáladuvvá tjohkkáiþejadum prógrámma manna l musihkka, siedmadájdda, visuála dájdda, gjálasjvuohja, filmma ja kultuvrrárbé. Galggá alla kvalitehtta prógrámmá mij fáladuvvá vájku dal gásstá oahppe boahjtá. Suohkanij duogen la vuodoskávládja kultuvrraárbev fállat, madi DKS Nordlánnda duogen la joarkkaskávládja fállat. DKS Nordland buvtat birrusij 70 iesjguhtiklágsj buvtadimijt jahkáj, mejs 5-10 aktisajt buvtadime dáiddárij siegen. 2017 rájes la DKS Nordland buvtadimijt 35 kultuvrrabuvadimijt Nordlánnda oahppjida. Ríkja dásen vässtet Kulturtanken DKS ávddás. Kulturtanken la Kultuvrradepartementa vuolen, mij DKS bargon barggi Máhttodepartementa siegen.

7. Badjásasj ulmme

Nordlánnda fylkkasuohkana kultuvrrastratesjija 2023–2027 badjásasj ulmme l:

Nordlánnda galggá liehket moattebelak ja sebrudahtte sebrudahka gánnå dahkammielan, sjuggelisvuodan ja dájddagin li ietjastis árvvo ja buktá ádå perspektijvajt, bájkálasj guoddelisvuodav, identitiehtav ja iellemkvalitiehtav.

Stáhta kultuvrradiedádusán, *Kulturens kraft*, la tjuovvovasj badjásasj sebrudakulmme:

Ielle demokratijja gánnå gájka bessi moalgedit, ja gánnå moattebelakvuoha, dahkamafámo ja sjuggelisvuoha árvon aneduvvi. Sebrudahtte sebrudahka gánnå dájdda ja kultuvrra ållu alemus dáses arvusmahttá, tjoahkki ja åhpat mijájt allasimme ja værálda birra.

Nordlánnda fylkkasuohkana badjásasj visjåvnnå l:

Aktan bivnos ja sebrudahtte sebrudagájt hábbmip.

8. Ulme

Tjuovvovasj ulme galggi fáron badjásasj ulmev állidimen. Dáj ulmij állidibme galggá konkretisieriduvvat sierra dåjmaj tjadá ma ávddán báhti Nordlánnda fylkkasuohkana jahkásasj doajmma-plánajn, ja politihkalasj ássjegiehtadallama baktu.

Innovasjon Norge

Innovasjon Norge la sierraláhkavidnudaka mij juohkka jage oadtju rudájt stáhtabudsjehta badjel ienep innovasjåvnå ja árvodahkanav áttjudittjat vuonarijka æládusájn. Æládus- ja guolástusdepartemæntta ja fylkkasuohkana vidnudagáv æjggui. Akta dajs suorgijs masi Innovasjon Norge rudájt juollo, li sjuggelis æládusá.

ART-TRAIL la ádå ávddånahtempojsjécta kultuvraturisma birra Nordlánnda ruovdderahte milta mav Nordland Teater ja moadda kultuvrra- ja mannoæládusvidnudagá l' álgadam, Nordlánnda fylkkasuohkana mannoæládusájn ja muossádimæládusáj stratesjija, aktan ádå nasjåvnålsj mannoæládusstratesjija milta. Duola dagu Innovasjon Norge ja Bodø2024 li prosjektav doarjjum. Ienep máhtudagá ja aktisajsbargo tjadá ájgg Nordland teater stuoráp mårnáni jaksát ja ádå gæhttejuohkusiida, ja ásadir ádå arienájt manna máhttá værmádagájtsieggit suorgijs ja suohkanrájá rastá.

Buojkulvisá nággin ietjá akteraja Nordlánnda sjuggelis æládusáj gudi Innovasjon Norges li rudájt oadtjuum li: Lofoten Art Galleries, Bodø Filmfestival ja Peacepainting Center AS.

Ienep ruhta Nordlánnda dájddárija

Nordlánnda fylkkasuohkana juollo tuohkka jage avtav jali ienep mannos-tipend profesjonála gávvájdájjárija ja gávvájdájjárija som bor og arbeider i Nordland. Stipendordningen administreres av Nordnorsk Kunstnercenter i Vågan.

Ulmme: Nordlánnda galggi liehket ienep hábbmijiddje dájddára ja kultuvrrabargge gudi fylkan árru

Stratesjija: Nordlánnda fylkkasuohkana galggá jáhtuj biedjat dájmajt ma dájddárij barggoævtojt buoredi ávddånimdárboj milta, sierraláhkáj vuorodit dilev láhtjet nuorra ållessjattugijda ja dájddarjida álgadimen, ja tsieggit nannusap máhtudakbirrasjít dájdan ja kultuvran fylkan.

Nuorttalij-Vuona fylkkasuohkana aktan juollodi guokta jahkásasj barggostipenda tjálliida, ma galggi Nuorttalij-Vuona tjálliit viekredit tjáppagirjasjvuodav almodit. Barggostipendna l oassen nuorttalijvuona girjálasjvuoda stratesjijas, mij vas la oassen Nuorttalijvuona kultuvrasjehtadusás.

Nordlánnda fylkkagirjevuorkká doarju álmmukgirjevuorkájda ma galggi tjálliit guossáj oadtjot, ja muodusjá dáhpádusá. Álmmukgirjevuorká máhtti doarjjagav áhtsát tjálli mannogålójda, makerspace-bagádallida jali dágástattama jådediddijida gudi Nordlánnda manádi. Doarjaga ækton la ahte binnemusá gálmá girjjevuorká aktan barggi manádimij.

Dájddorganisasjåvnå ma oadtju stuoves doarjjagav Nuorttalijvuona kultuvrrasjehtadusá baktu:

- Nordnorsk forfatterlag
- Norske kunsthåndverkere Nord-Norge
- Nordnorske bildende kunstnere
- Forum for nordnorske dansekunstnere

Ulmme: Sáme dájdan ja kultuvran galggá luondulasj sadje ja galggá ájn vil ienebut vuojnnut Nordlánnda sebrudagán.

Stratesijja: Nordlánnda fylkkasuhkan galggá joarkket aktisasjbargov Sámedikkijn ja sáme ásadusáj konsultasjávnnávælggogisvuoda milta ja ietján, ja dárkkelit barggat váj lasedip máhtov sáme dájda, kultuvraj ja gielaj birra.

Ulmme: Galggá bessat muossádit ja buvtadit alla kvalitiehta dájdav ja kultuvrav mij la iesjguhtik bájkijda ja guovlojda hiebaduvvam.

Stratesijja: Nordlánnda fylkkasuhkan galggá dilev láhtjet fágalasj værmádagájda, átsádit makta l dárbbó ieme kultuvrapolitikalasj vuorodimijt unnebájkijen ávddánahttet, aktan átsádit ja ávddánahttet potensiálav mij gávnnu mij guosská ieme viesojt addnúj válldet ådå kultuvraariednán, barggosadjen ja æjjvalimsadjen.

Ulmme: Nordlánnda fylkkasuhkan galggá kultuvrav gehtjadit álm-mukvarresvuoda gálldon, ja galggá gáhittit váj ij aktak bátse vijdes ja moatbelak kultuvra fálaldagás.

Stratesijja: Nordlánnda fylkkasuhkan galggá ietjas árnigij, dâjmaj ja doarjjagij tjadá liehket tjielgas dasi jut sosiála sebrudahttem gájbbeduvvá. Sierraláhkáj la ájnas ahte máná, nuora ja nuorra álessjattuga familjajs manna ælla nav állo sisbáhtusa galggá bessat fárruj gá dájdav ja kultuvrav dahká ja muossát.

Nordlánnda sámegielia

Samisk språkuke / Giellavahko la juohkka jage vahkon 43. Sáme giellavahko ulmme l láppit sámegielaj statusav, ja nannit máhtov sámegielaj ja kultuvra birra álles sebrudagán. Jur dán vahko galggí sámegielia gullut ja vuojnnut juohkka sajen. Jagen 2022 ávvudaláj Nordlánnda fylkkasuhkan sáme giellavahko 42 suohkanij.

Nordlánnda li nieljja sáme giellaguovdátja: Bárru giellabáiki Sortláitten (Várdobáiki vuolen), Árran Julevsáme guovdátja giellaguovdásj, Stormen samiske senter / Sáme guovdásj i Bodo, ja Sjiti Jarne giellaguovdásj Hattfjeldalen. Bihtám- ja ubbmemsáme berustimij huksuma diehti gávnnuj Duoddara Ráfe Bajddárin, ja Umesamisk forum Hemnesan. Divna dá guovdátja/foruma ávdedi Nordlánnda vidá sámegielajt.

Dájdda ja kultuvrra smáv bájkijen

Musikk i Nordland la oassen Nuorttalij-Vuona ríkaoassemusihkkárij árnigis man ulmme l duola dagu sihkarasstet moatbelak profesjonála musihkkasurgev ja ávdedit ielle smáv bájkijt visjávnájn "Stuorra muossádime smávva bájkijen". Musikk i Nordland la konsertaj buvtadiddje, aktisasjbarggogoujmme ja máhtudakásadus fylka ásadiddijja.

Distriktsmusikerordningen Nordlánnda ásadváj bájkálasj ja guovlo musihkkasurgev nannitjut, nágín tjuoldedum suohkanij siegen fylkav miehtáj. 1986 rájes la Nordlánnda fylkkasuhkan doarjjum dájt smáv bájkij musihkkárij virgjut. 2011 rájes jádeduváj fylkkasuhkana ávdásvásstádus dán árniga ávdás Musikk i Nordlandas fylkkasuhkana háludadussaj.

Scenekunst i Nordland (SiN) la værmádhaka 6 profesjonála siednabágádallij gudi barggi iesjguhtik geografijjalasj oasen fylkan, 27 suohkanij siegen. Juohkka jage barggá SiN birrusij 4000 bájkálasj oassálasstj birrusij 150 vuosádusáj, masi báhti birrusij 35 000 gæhtje tjoahkkáj. SiN barggá amateraj, skávláj, kultuvraásadusáj ja profesjonála dájddárij siegen.

Skulpturlandskap Nordland la ríkajgasskasasj dájdatjoahkke mij ásadváj ájggudagáj 1992-1998 ja 2009-2015, ja danna li 36 skulptura fylkav miehtáj. Skulpturlandskap Nordlanda vuodoájádus la dájda iesj aktu bájkew dahká. Skulptuvra aj ietjas birrasav vuojnusij buktá, váj bájkke ådå dimensjávnáv oadtju.

Ulmme: Nordlánnda galggá ávdemusáj gaskan mij guosská ríkajgasskasasj aktisasjbargguj dájda ja kultuvra vuoksjuj.

Stratesijja: Nordlánnda fylkkasuhkan galggá álgaduvvam ja ådå ríkajgasskasasj vuorodimijt joarkedit, ja barggat dan vuoksjuj jut Nordlánnda dájdda- ja kultuvraásadusá vuojnnuji ríkajgasskasasj berustiddijja. Divna dá guovdátja/foruma ávdedi Nordlánnda vidá sámegielajt.

Ríkajgasskasasj kultuvrradájma Nordlánnda

Via Querinissima la namma kultuvralasj mannlahkaj mij manná Veneto-guvlos Italian gitta Røstaj Nordlánnda, masi aj gulluvá Västra Götaland Svíerigin ja Heraklion Hellasin. Via Querinissima boahktá subttasis vene-tiána oasestiddje Pietro Querini birra guhti Røsta tsoakkuj jagen 1432. Querini gávvidibme mannulagás ja gáktu ij Røstan la vaddám árvulasj kultuvrrahistárlasj máhtudagáv nuorttalijvuona guottár- ja bándorsebrudagá birra gasskaájgen. Via Querinissima ulmme l Nordlánnda Nordlánnda.

Artist in Residence – jali Nordlánnda dájddárguossidime – la áhtsámrnik mav Nordlánnda fylkkasuhkan hálldar. Árnik ásaduváj jagen 2013, ja dalltjis li ienep ja ienep aktera fylkan ásadam barggo- ja áromsajit dájddárijda gudi guossáj báhti. Árniga ulmme l viehkeitit váj dájddára moattet suorges bessi Nordlánnda guossidit, ávdedit dájdalasj dájma Nordlánnda, ja ienep ríkajgasskasasj aktisasjbargojt ásadt.

BarentsKult la ruhtadimprográmma mij 2008 rájes la viehkedam duothan dagájtjed edna ådå dájdda- ja kultuvrrafágalasj kultuvrraprojektaj majt profesjonála dájddára ja aktera Nordlánnda, Rámsán ja Finnmarkon dájmad. Prográmma ulmme l áttjudit ienep aktisasjbargov nuorttalijvuona ja álggorijkak dájddárij gaskan suorgjin dagu musihkka, siedna ja visuála dájdda. Prosjevta ma ruhtaduvvii galggí nuorttaguovloj vuorodit, ja galggí nuorttan buvtaduvvat. Prográmma l sinke njuolggá ja iehtjádj baktu viehkedam kultuvrabarggosajj ásadbimáj Nuorttalij-Vuonan. Prosjevta ma ruosttuva ruossja ruossja dimensjávnáj: jagen 2023 doarjoduvvii dássju aktisasjbargov bieledis ruossja guojmij jalí ruossjalattaj gudi Ruossja álggolin árru.

Joint working group on culture (JWGC) la ríkajgasskasasj barggojuogos mij la Barentsaktisasjbargguj tjanádvuvvam. Barggojuohkusa ulmme l nannit kultuvralasj identitehtajt, moattekultuvralasj ságastallamav ja kultuvralasj tjanástagáj Barentsguovlo ländaj ja guovlo gaskan. JWGC li Vuona, Svíeriga ja Suoma kultuvrradepartementaj ávdástiddje, aktan guovlo ávdástiddje.

Figurteatretni Nordland la ríkajgasskasasj buvtadimguovdásj figuvrrate-áhtarida. Teáhtar ásadváj jagen 1991 ja dâppe gudás barggi. Nordlánnda fylkkasuhkan Figuvrrateáhtar hálldat, ja dat la Stamsutten. Dâppe li divudagá, vuosádusladnja ja áromsaje dájddárijda gudi guossáj báhti. Figuvrrateáhtar barggá edna ríkajgasskasasj akteraj siegen buvtadimij. Jagen 2021 vuoseduvin FIN vuosádusá birrusij 500 bále birrusij 35 000 gæhtijida 14 iesjguhtik ländajn.

Ulmme: Bådåddjo2024-vuorodibme galggá vájkkudit Nordlánnda kultuvrrasuorggáj guhkebu gá beriesj kultuvraaoajvvestádajage tjadá.

Stratesijja: Nordlánnda fylkkasuhkan galggá hiebadit ietjas ressursajt ja doarjaaárnigijt ávddánibmáj, aktisasjbargguj ja profesjonalisierimij. Nordlánnda fylkkasuhkan galggá bærrájgæhtjat jut máná, nuora ja nuorra álessjattuga vuojnni tjielggasap vejulasjvuodajt dájdav ja kultuvrav muossádit ja hábbit Nordlánnda.

Bådåddjo2024 stratesijjalasj oajvvevuorodime

Bådåddjo2024:n li vihtta stratesijjalasj oajvvevuorodime. Máná ja nuora li ávdemusán dais. Ietjá stratesijjalasj oajvvevuorodime li: Tjanástagá ja kapasitehtta, gæhtijida buoredit, moalgedimfriddjavuohita ja stáda- ja sebrudakåvddánibme. Bådåddjo2024 dájdalasj visjávná l gæhtje galggí bessat oasev válldet programmas manna l alla kvalitehtta, mij la viek málssudakes ja manna l edna miellajuvesvuota. Luonndo l Bådåddjo2024 ávdemus arvusmahtje, ja ájggop buvtadit dav kultuvraaoajvvestádaprográmmav ájgij tjadá mij la vuohkasamos birrasij ja dálkádahkaj.

9. Vuorodime

Váj dán stratesjija badjásasj ulmev ja dasi tjanádum ulmijt jávsát, de ájgu Nordlánða fylkkasuohkan pluovvit áhkkarav dájddaj ja kultuvrraj fylkan. Galgap áhkkarav hihppit, vuorodit ja sjattadit dajt moattebelak sjattojt ma dájdda- ja kultuvrrasuorgge l, sæmmi båttå gå åttjudip ådå ja duodde sjattojt. Fylkkasuohkana dájdda- ja kultuvrrasuorggij badjásasj vuorodimsuorggen lip danen dájt gålmål kategorijjajt mierredam.

Sjaddelis ednam

Sjaddelis ednam li dájda ja kultuvra vuodoevto, váj moatte lágásj dájmajt máhttá sjattadahttet. Dat sihtá javllat bærrájgæhttjat ådå ásadmijt, ieme ásadusájt, máhtudagáv, ávddamav, profesjonalisierimav, guhkesájggásasjvuodav ja barggosajjt fylkan.

Vejulasjuodaj buojkulvisá:

- Stuoráp oasev fylkkasuohkana prosjæktaurudájs málssot jahkásasj prosjevtajs farra gálmå jahkásasj juollodimijda, váj oadtju ienep guhkesájggásasj plánimav ja ienep ávddánimprosjevtajt fylkan
- Ásadir ienep stipendajt profesjávnå ávddánibmáj ja ådåhábbmimij
- Ásadimoarrrja/álbep buvtadimlanjá/studio váj ienep ulmutjijt ja nannusap fáhkabirrasjt åttjut.
- Ådåstuhttet ja profesjonalisierit regionála práksisijt gáktu almulasj lanjáj dájddagij barggá
- Vuojnnusij buktet Kultuvralasj skåvllåvuossav gaskostimarienán ienep dájdárijda Nordlánðan
- Låpptit regionála máhtov mij guoská sjuggelis ja kultuvralasj æladusájda
- Adnuj válldet regionála kultuvrrafåndav mav ráddidus la loabedam (Hurdalsplattformen) váj nanni guovlo kultuvrrapolitikhav
- Åtsådit potensiálav gáktu Nordlánða kultuvrraguovdájtjav ávdedit ja låpptit ådåájggásasj ariednán buvtadibmáj ja gaskostibmáj

Sujtto

Sujtujn miejnnip dájmalattjat dilev láhtjet buorep sjaduj, ja muhtem mudduj tjierré ednamav viehkedit kompenserijiddje dájmaj, koordinerima ja organisirima baktu. Dat merkaj vissajlit barggat værmádagáj, æjvvalimsajj, klyngaj, synergijjaj, tjanástagáj ja alliánsaj.

Vejulasjuodaj buojkulvisá:

- Nannit fylkkasuohkana resurssaanov aktididdje værmádkarggij duon dán dájdda- ja kultuvrraktera, suohkanij ja regiávnåj hárráj
- Fylkkasuohkana ieme kultuvrrafágalasj værmádkájmajt nannit ja vijddásappot ávddánahttet (buvtadiddjeværmádagá, Artist in Residence-værmádagá, Kultuvralasj skåvllåvuossa-værmádagá, Musikk i Nordlanda "Hjerteslag", Scenekunst i Nordland-værmádagá, Ung kultur Møtes-værmádagá, sáme referánssauohkusav, kulturarvrsuta Via Querinissima, suohkan- ja guovloværmádagá)
- Åtsådit ja evaluerit Nordlánða ieme kultuvrravieso, ja de tjielggasit válljut gáktu kultuvrravieso, rudájt adnet ávddåljuovlluj.

- Sadjásis åttjudit dájmajt ja dájdda- ja kultuvrrasuurge birra diededi ja dajt vuojnnusij bukti álmmugj
- Nannit bessamav ja suvddemfálaldagájt almulasj kultuvrradáhpádusájda
- Dilev láhtjet váj dávvervuroká máhhti oadtjot nannidum rållav Kultuvralasj skåvllåvuossan
- Joarkket ájálvisájn aktij tjoahkkit Nordlánða Arkijav aktan guoskavasj akteraj kultuvrraárbe ja gaskostime suorgen

Flora

Florajn miejnnip valjes moattebelakvuohta dájmajs ja jienajs, komplimenterijiddje avtagá kultuvralasj "ekovuogádagán", gáhttit váj la sadje moalgedimfrid-djavuohtaj, demokratijjalasj prosessajda ja ådåsmah-tedum relevánnssaj.

Vejulasjuodaj buojkulvisá:

- Smáv sámegielajt, sáme kultuvrajt ja sáme sebrudagájt låpptit
- Bærrájgæhttjat jut mierreddidje prosessajn ja programmierimin li nav álos gå ber máhttelis åvtåstahtedum, ja ahte bæssá dájddaj ja kultuvrraj aktan fárruj daj badjel mierreddittjat, duola dagu Kultuvralasj skåvllåvuossa prográmmarádj tjadá
- Sihkarasstet ahte kultuvrrafálaldagá mijá iehtjama dálásj ájgev gávvidi, ja ahte dájdda ja kultuvrra li oassen stuoráp almulasj ságastallamis
- Bærrájgæhttjat jut fylkkasuohkana juollodime dájddaj ja kultuvrraj várajda váldeduvvi navti jut dættodip demokratijjalasj ja friddja moalgedimkultuvrav, ávddánbuktemvuogij ja sierralágásjuodaj moattebelakvuodav, bájkálasj variasjávnåjt, ådå ájálvisájt ja perspektivajt
- Nannit máhtov ådå buolvaj kultuvrraano birra, ja dilev láhtjet dálásj ájge ja ådå kultuvrraano hámijda ja -vuosádusájda
- Åttjudit varás dutkamav ja máhttuovodov fylka dájda ja kultuvra birra
- Joarkket dájmalasj æjggumav rijkaoase filmmavidnudagájn

10. Tjanástahka ja tjuovvvolibme

Kultuvrrastratesjijja galggá liehket Nordlánta fylkkasuhkana politihkalasj ja háldadusá stivrrimdokumænnta joarkke doajmma-plánaj baktu ájggudahkaj 2023–2027, ja vuodov biedjat kultuvrra-politihkalasj ássjegiehtadallamij ja doarjarudáj ævtoj hábbmimij. Ájggudagá nalluj galggi dárkkelis stratesjijja tjáleduvvat Nordlánta kultuvrrasuorge hár ráj, dagu nuorttalijuona stratesjijja siednadájda ja filma birra, aktan sierra vuorodimij jur dájda fáhkasuorgijda.

11. Girjálasjvuohtha

- FD-ássje 89/2021, *Et bærekraftig Nordland – Planstrategi for samarbeid og grønn omstilling 2021–2024, Nordlánta fylkkasuhkan 2021*
- *Hvordan måler vi – hvis vi måler?* Konrad, Ingelise. Kulturforvalterne unlimited, 04.2010
- *Rural Well-being: Geography of Opportunities*, OECD Rural Studies, OECD Publishing, Paris, 2020
- Norsk kulturindeks 2021, Telemarksforskning, gávnnu dáppe: kulturindeks.no/rapport/1/2
- St. St. 8 (2018–2019) *Kulturens kraft – kulturpolitikk for framtida*
- St. St. 18 (2020–2021) *Oppleve, skape, dele – Kunst og kultur for, med og av barn og unge*
- *Regional analyse, Utdanningsnivå*, Telemarksforskning, 25.01.2021, gávnnu dáppe: regionalanalyse.no/artikkel/utdanning
- *Regjeringen snur – skrinlegger kulturens regionreform*, NRK Kultur 20.05.2020, gávnnu dáppe: nrk.no
- *Kultur-Norge forandres dramatisk. Samtidig forvitrer kulturjournalistikken*. Gerhardsen, Anki, 16.01.2020, gávnnu dáppe: aftenposten.no
- *Hurdalsplattformen*, 14.10.2021, gávnnu dáppe: regjeringen.no/dokument
- *Kunst i tall 2020*, Rambøll/Kulturrådet, 2021
- *Kunstnere og koronapandemien*, Telemarksforskning/Kulturrådet, 2021
- *Koronakrisen og kultursektoren*, Menon Economics, 2020
- *Når kunsten tar form*. Prytz/Kulturrådet, Fagbokforlaget, 2018
- *Begrunnelser for lokal kreativ næring: Instrumentell kulturpolitikk som tilslørende begrep*, Stavrum, Leikvoll og Heian, Nordisk kulturpolitisk tidsskrift, javllamáno 2020
- *Organisere for organiseringens skyld – Kultursamverkansmodellen og organisasjonsreformenes rolle i nordisk kulturpolitikk*, Henningsen og Blomgren, Nordisk kulturpolitisk tidsskrift, basádismáno 2017
- *Derfor trenger vi kunst og kultur*. Choi, Gjerde (red.), Subjekt/Perfektum Partisipp AS, 2021
- *Hvordan utvikle lokal og regional kulturpolitikk*. Kommunenes sentralforbund, 1. almodibme 2022
- *Rapport om bolyst og trivsel i Nordland*, Nordlánta fylkkasuhkan, 2022
- *Spillerom, Dataspillstrategi 2020–2022*, Kultuvrradepartemænnta

Ina Marie Winther Åshaug

Dán stratesjijjadokumenta visuálla gâvâjt la hábbmim dájddár **Ina Marie Winther Åshaug** (r. 1983, Brønnøysund). Åshaug barggá ienemusát tjuorggamij ja mállagij smáv formáhtan, muoran, páhppárin ja duon dán materíalan. Gâvâjn la naivis malasj ja áhttse hámij giella guovggis bájnoj, ma álu li árggabiejve dáhpádusá. Vájku moadda gâvâ li figuratijva, de dahká aj abstrávta gâvâjt gânnå iesj materíala ja bajusj dættoduvvá.

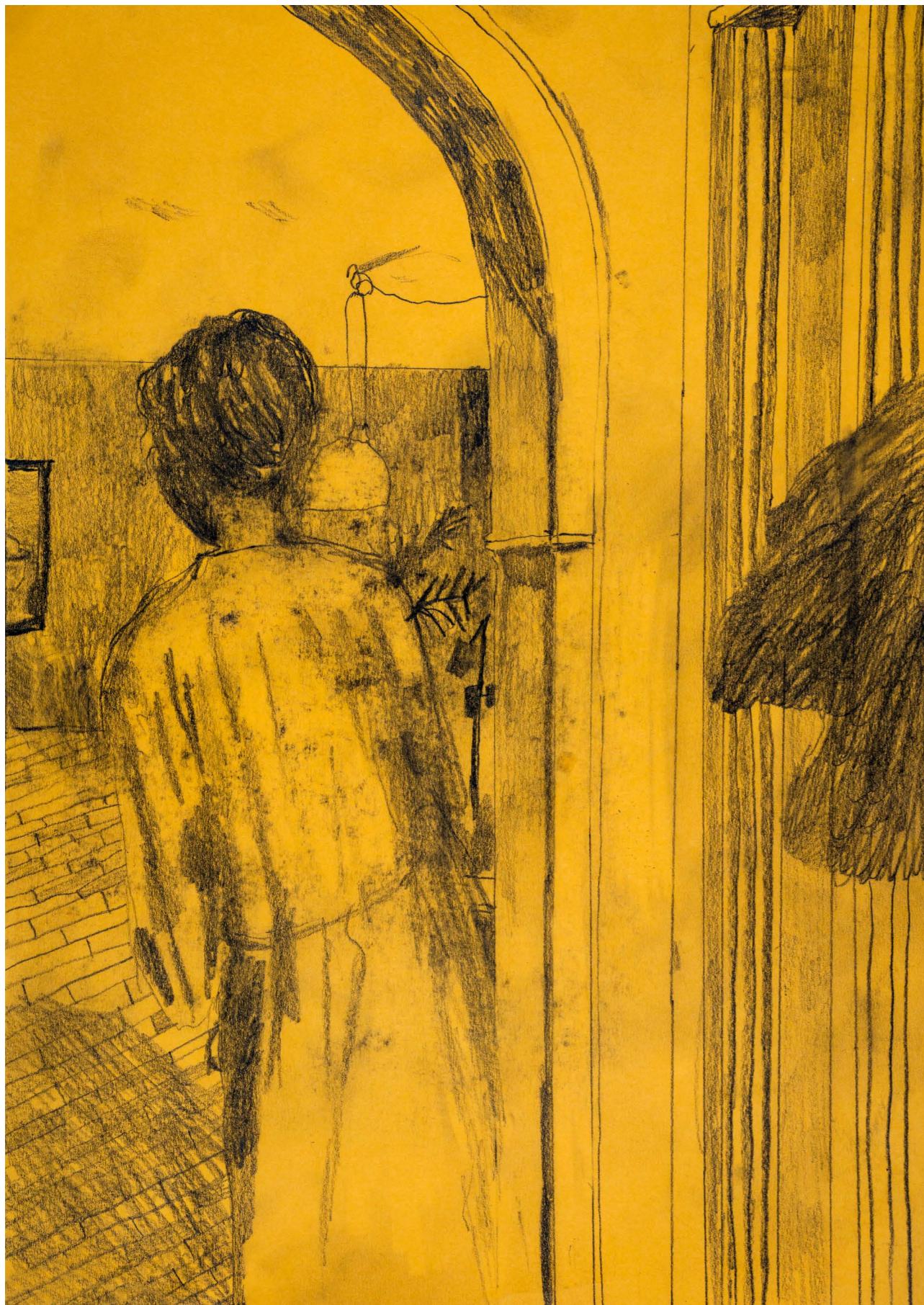
Åshauga mállagij rájdon man namma l "Foran", massta ásijt dáppe gávna, de la sms:av sáddim ulmutjida ja gâhettjum sijájt gâvvit dav mij la sijá ávdân jur gâ tækstadedov lâhki. Navti Åshaug oadtu gâvâjt álggon, tjanástagáv ja tjalmev iehtjádij árggabæjvváj, mij de ådå hamev oadtu gâ gâvâv vas málli.

Ina Marie Winther Åshaug berus dassta gâktu mij ulmutja viessop ja guojmmeal matijj, luondo ja iehtjama hárraj ulmutjahttep. Unna iellema rájes gievkangáttes, gitta gâktu stuorrasebrudagáv organisierip. Åshaug javllá: "Muv måvtåstuhttá dát kombinasjávnna stuoraga ja unna gaskan, árggabiejvveiellem ja poesijja, aktijuhta ja gâ dat vállu."

Utsnitt av Svingen, 2017 →
Blyant
10 x 12 cm

Indeaksa

1. Čoahkkáigeassu
2. Álgosátni
3. Álggahus
 - 3.1 Rádddejumit ja guoskevaš stivrendokumeanttat
 - 3.2 Doabačielggadeamit
 - 3.3 Dáiðaga ja kultuvrra iešárvu ja dáidda ja kultuvra gaskaoapmin
 - 3.4 Kultuvrra doaibma servodathuksejeaddji fápmun – báikeovdáneapmi, orrunmiella ja eallinkvalitehta
4. Norgga kulturindeavssa gávdnosat
 - 4.1 Bajitdási sajusteapmi
 - 4.2 Almmustahton nanusvuodat
 - 4.3 Almmustahton headjuvuodat
5. Hástalusat ja vejolašvuodat
 - 5.1 Dáiðaga ja kultuvrra stáhtusa ja sajádat almmolašvuodas
 - 5.2 Demografiija, guovllupolitihkka ja báikegottit
 - 5.3 Pandemiija váikkuhusat kultursuorgái
 - 5.4 Fágabirrasat, gelbbolašvuhta ja profešonaliseren
 - 5.5 Infrastruktuvra ja gaskaoapmeapparáhhta
 - 5.6 Bådåddjo2024 ja boahtteáiggi vejolašvuodat
6. Mánát ja nuorat, nuorra ollesolbmot
7. Bajitdási mihttu
8. Mihttomearit
9. Ángiruššansuorggit
10. Sajáiduhttin ja čuovvoleapmi
11. Girjjálašvuhta

← *Kaffe, uro og buet dør*
Blyant
21 x 29,7 cm

1. Čoahkkáigeassu

Láhka almmolaš eiseválldiid ovddasvástádusa birra kulturdoaimmaide (kulturláhka) dadjá ná regionálalaš ja suohkanlaš dási birra:

§ 4. Fylkkasuohkana ja suohkana barggut

Fylkkasuohkan ja suohkan galgaba fuolahit ahte leat ekonomalaš, organisatoralaš, čuvgejeaddji ja eará relevánta gaskaoamit ja doaimmat mat ovddidit já láhchet dili viiddis kulturdoaimmaide guvllolačcat ja báikkálačcat.

§ 5. Oktasaš barggut

Stáhta, fylkkasuohkana ja suohkan galget fuolahit
a. kultureallimis leat einnostahti ovdánaneavttut,
b. kulturbarggus ovddidit ámmátchepodaga ja kvalitehta ja láhčit dili kulturdoaimmaid searvamii,
c. olbmot, organisašuvnnat ja ásahusat gávdnet dieđuid ekonomalaš doarjaortnegiid birra ja eará gaskaoimid ja doaimmaid birra.

Kulturstrategija lea ráhkaduvvon cealkámuš-čoahkkimiid, olámuttos statistikhaid ja almmolaš gulaskuddama vuoden, bidjat geainnu Nordlánnda

fylkkasuohkana vuoruhemiide dáidda- ja kultursuoggis áigodahkii 2023–2027.

Kulturstrategija bajitdási mihttu lea ahte Nordlánnda galgá leat mánngabealat ja searvadahti servodat gos ráhkadannávccas, hutkáivuođas ja dáidagis lea nanu iešárvu ja väikkahuha ođđa perspektiivvaide, báikkálaš guoddevašvuhtii, gullevašvuhtii ja eallinkvalitehtii.

Vai dán strategija bajimus mihtu olahit, de galgá Nordlánnda fylkkagielda buoridit eanavuođu dáidagii ja kultuvrii fylkkas. Mii galgat dikšut, doahttalit ja gilvit dan girjás flora mii dáidda- ja kultursuoggis lea, seamás go mii fuolahit ođđa ja dievasmahti lassáneami.

Dan gálgá Nordlánnda fylkasuohkan olahit go ángirušá kultuvrralaš ja kreatiivvalaš ealáhusaid, láhčit vel buorebut dili dáiddáriidda ja gelbbolašvuodabirrasiidda, nannet sámi dáidaga ja kultuvrra, vuoruhit doaresbeali guovluid, ja bargat internašuvnnalaš doaimmaiguin dáidagis ja kultuvras.

2. Álgosátni

Fylkkasuohkanlaš doaibmastrategija namma lea *Ođđa suorggit – Nordlánnda fylkkagieldda kulturstrategija 2023–2027*.

Stuora norgga leksikonas meroštuvvo suorgi leat "bálddalas ásahusaid ovdáneapmi seamma huksehusain go ásahus mas dat leat vuolggahuvvon. Surggiin stuoriduvvo šattuid bajildus, nu ahte dat sáhttet buoret ávkkástallat čuovgga ja biebmoávdnsiid."

Julevsámegielsátni "suorgge" sáhttá mearkkašit sihke suorgi, sektor, guovlu, gulle-vašvuhta ja guovlu. Kulturstrategija namma Julevsámegillii lea Åđá suorge.

Ná šaddá muorra: Bidjamis ođđa urbbiid veahkkin diimmá lagi ovssiiguin, ođđa giđa vaste. Váldet eret ovssiid boares muoras sáhttá mielddisbuktit ahte šaddet olu ođđa. Válldit ges beare olu eret sáhttá ges dagahit njulgemeahttun vahágijid. Nordlánnda fylkkasuohkanis lea guhkes historjá ovdánahttigullot kulturpolitikhain, mii lea mielddisbuktán olu dehálaš ásahemaid ja ráhkadusaid. Odne min ovdabeadle leat eará eavttut ja eará viiddis hástalusat. Sihke regionálalačcat, našuvnnalačcat ja globálalačcat fertet mii jurddašit eará lárde go muhtin logijagi dás ovdal. Ođđa áiggit gáibidit ođđa hálttiid, ja ođđa surrgiid mat sáhttet ođđa šattuid buktit. Jus mii galgat olahit nu alladit ja viidát go mii sáhttit, de mii fertet joatkit hukseme viidásit dan maid mii ovdalačcas juo leat. Fylkkasuohkana deháleamos rolla kulturpolitikhkas lea ráhkadir buriid ja máhttovuđot doarjastrukturuvrraid. Nu ahte dáidda ja kultuvrra sáhttá viidánit ja ovdánahttojuvvot friddjat ja iežas eavttuid mielede, dás-sedettolačcat bajit servodatovdáneami perspektiivva vuostá.

Dáidda Nordlánndas ferte beassat faknjut ieš juohke dáiddára siskkildas beaivváža guvlii, muhto politikhka sáhttá ankke veahkehit gilvit eatnama, čáhccet lidiid ja cag-gat muoraid. Áiggi vuollái ii leat buoremus dušše šattuide, muhto mii beassat maid ávkkuhit buot šattuid das maid dáidda sáhttá addit midjiide.

Nordlánnda fylkkadiggi meannudii ja dohkkehii kulturstrategija ovttajienalačcat, 2022 juovlamánuš.

Christian Torset
Kultuvrra, dálkkádaga ja birrasa fylkkaráddi
Ođđajagimánnu 2023

Govven: Susanne Forsland

Relevánta guoddevašvuodamihtut:

3. Álggahus

Vuodđun kulturstrategija bargui leat leamašan cealkámuščoahkkimat, olámuttos statistihkat, nationála diedáhusat ja guvllolaš plánat ja strategijat. Nuorra rávisolbmot ja sámi dimenšuvdna lea čađamanni perspektiiva strategijas. Nordlánddas lea stuora hástalus fuolahit ahte nuorra ollesolbmot jotket orrume dáppe, dahje fáret deike.

Nordlánta lea riikka eanemus mánggabealat sámi fylka, fylkkarájiid siskkobealde gávdnojít olles vihtta sámegiela. Norgga stáhta lea ásahuvvon guovtti álbmoga eanaviidodaga ala, ja fylkkasuhkanis lea mielovddasvástádus nu ahte sámi álbmot oažju vejolašvuoda sihk-karastet ja ovdánahttít iežaset gielaid, kultuvrraid ja servodateallima.

3.1 Ráddjejumit ja guoskevaš stivrendokumeanttat

Nordlándda fylkkasuhkan lea dohkkehán iežas **eaktodáhtolašvuodastrategija** ja **falástallanstrategija**. Leat ollu oktavuođat gaskal kulturstrategija, eaktodáhtolašvuodastrategija ja falástallanstrategija. Mánggabealat ja searvadahti servodat mii váikkuha odđa perspektiivvaide, báikkálaš guoddevašvuhtii, gullevašvuhtii ja 2 eallinkvalitehtii lea dan duohken ahte kultureallin, eaktodáhtolašvuhta ja falástallan geassá seamma guvlu. Ovttasdoibmamis gaskal profešunealla ja eaktodáhtolaš kultuvrra lea eaktodáhtolašvuhta buorre veahkeheadđi. Kultureaktodáhtolašvuhta veahkeha dakhame profešunealla kultuvrra eambbo olámuttos olmuide, ja eaktodáhtolaš veahkki lea áibbas mearrideaddjin ráhkadit doaimmaid báikkálačcat ja regionálalačcat. Nanu ja mánggabealat eaktodáhtolaš suorgi mearkkaša ollu eallinkvalitehtii ja gullevašvuhtii ja vai min báikegottit galget leat servodahkan gos lea buorre orrut. Falástallan mearkkaša sosiála searvevuohta sosiála gerddi ja kultuvrraid rastá, loaktin, buorit bájsaddaneavttut ja buorre dearvvašvuhta, ja eaktodáhtolaš ángirušsan lea eaktun falástallama doaibmárássái. Organiserejuvvon gilvu vissis dihtorspealuin lea ožzon namahusa e-falástallan, ja dan ferte geahčadit boahttevaš digitála kulturbuvttadeami giedahallamis. Fylkkasuhkanlaš kultuvrra, eaktodáhtolašvuoda ja falástallama strategijat oidnet buohkat dárbbu deaivvadanbáikiide, gealbo- ja fierpmádathukseimi ja mánáid ja nuoraid searvamii ja váikkuheapmáí. Vuorasolbmot guovdilastojit leame servodatresursan eaktodáhtolašstrategijas, ja leatge nai dehálaš eaktodáhtolašresursan kultursuorggis ja falástallamis.

Nordlándda fylkkasuhkanis lea sierra **regionála girjerájusplána**. Girjjálašvuohta fágasuorgin lea oassin kulturstrategijia bajtdási ángirušsamiin, girjerájusplána eará osiid birra ii mitaluvvo.

Nordlándda, Romssa ja Finnmarkku fylkkasuhkanat leat kultuvrra riikoasselávdegotti bokte ráhkadan sierra **Davvi-Norgga girjjálašvuodastrategija**, mii lea doaimmas. **Davvi-Norgga visuála dáidaga strategija** dohkkehedje golbma fylkkadikki 2011.s, guhkiduvvui 2019 olggos, ja berre árvvoštallan odasteame dan riikoasseovttasbarggu bokte.

Boahtte jagi galget nai ráhkaduvvot sierra **riika-oasseeviidosaš strategijat filbmasuorgái ja lávdedáiddasuorgái**, ovttas Romssa ja Finnmarkku fylkkasuhkaniigun. Nordlándda fylkkasuhkana

ovddeš kulturstrategijat leat maid siskkildan fylkcasuhkanlaš ovddasvástádusa kulturmuitosuorgái. Nu ii leat dilli dán kulturstrategijas. Bargu kulturmuitiguin meannuduvvo boahttevaš fylkkagielddalaš **guoddevašvuoda ja eleš báikegottiid pláns**.

2022/2023:s áigu Nordlándda fylkkasuhkan dohkkehit odda **strategija mátkeealáhussii ja vásáhusealáhusaide**, ja **odđa museastrategija**. Dáin strategijain leat eanet guoskkahančuoggát kulturstrategijain. Fylkkasuhkana eará guoskevaš dokumeanttat leat strategija nuorra olgušteami vuostá "Divna. Aktan." (Buohkat. Ovttas.) ja **internationála strategija**.

Nordlándda fylkkasuhkana buot fylkkasuhkanlaš plánat ja strategijat galget deavdit bajtdási ja láhkageatnegatton **ovttasbarggu ja ruoná molsuma plánastrategija** 2021-2024, "Guoddevaš Nordlánda".

3.2 Doabačielggadeamit

Kultuvra ja kultureallin leat bajtdási doahpagat masa gullet sihke cealkinkultuvra, dáidda, eaktodáhtolaš suorgi, girjerájus, kulturárbi ja fysalaš doaimmat, mii maid siskkilda falástallama ja olgoeallima. **Dáiddárat** leat doallit dahje ráhkadeaddji aktevrrat geat oalát dahje belohahkii ellet dáidagiin, ja dábálačcat lea alit oahppu dáiddasuorggis. **Dáidda** lea olles profešunealla dáidaga viidodat, sihke visuálalaš dáidda / govvadáidda, giehtadáidda/duodji, lávdedáidda, mu-sikhka, filbma, girjjálašvuohta ja eará dáiddasuorggit.

Kultuvrralaš **infrastruktuvra** lea kultureallima rámamarhákadus. Kulturviesut, rusttegar fysalaš aktivitehtaide, gaskkustanarenat, kulturdoaimmat ja kulturfálaldagat nugo girjerájus, kulturskuvla, museat, arkiivat, eaktodáhtolaš organisašuvnnat ja rávisolbmuidoahpahus. Deaivvadansajit ja fierpmádagat, rabas demokráhtalaš proseassat ja kulturvásáhusat nugo činu, téáhter, konseartt, falástallanlágidea-mit ja čájáhusat ja eambbo.

Stáhtalaš kulturdiedáhus meroštallá **kultuvrralaš ealáhusa** leat dáiddalaš ealáhusdoabman čadnon ráhkadit, buvttagit ja doaimmahit kultuvrralaš ovdanbuktimiid, dan botta go doaba **kreatiivvalaš ealáhus** ges siskkilda ealáhusdoaimma mii geavaha kultureala ovdanbuktimiid ángiruššanfáktoran ealáhusdoaimmas. Kultuvrralaš ja hutkkálaš ealáhusat dattetge leat belohahkii riidovuložis doahpagat, ja eai leat buot oktavuođain daid guodu soabandan sisdoalu ja loahpalaš čilgehusta dáfus. Dat mielddisbuktá ahte kulturpolitikhalaš dutkosat dain mielddisbuktet hástaleaddji analyhtalaš vuolggasaji.

3.3 Dáidaga ja kultuvrra iešárvu ja dáidda ja kultuvra gaskaoapmin

Dáidagis ja kultuvras lea iešalddis iežas árvu. Stáhtalaš kulturdiedáhusas, *Kultuvrra fámus*, ákkastallojuvvo dainna ahte dáidda ja kultureallin leat iehčanas huksengeadggit servodagas. Dáidda ja kultuvra galgaba sáhttit ovdánit eanemusat iežaska eavttuid mielde, iige badjelduolbmäluvvet almmo- laš eiseválldiin. *Gieda guhku gaskka prinsihppa* namuhuvvo leame kulturpolitihka vuodenolähkan, ja deattuha ahte dáidda ferte leat friddja.

"Ráhkadir dáidaga, sáhttá čuočuhit, lea ráhkadir álgoárvälsä ođđa vugiide oaidnit ja ipmirdit máilmimi," čállá girjjálašvuodädiehti Øyvind Prytz. Dáidda váldá oasi dan ehtalaš árvvuid dehálaš digaštallamis mii lea mánggadáfot boahkteäiggis. Dáidda váikkuha muiatalussii geat mii leat, ja digaštallá geat mii berret leat. Dáidda ja kultuvásáhusat leat oaivilhábmemat ja addeväčat ovttaskas olbmuide, ja sáhttet beroštusa buktit, guoskkahit, provoseret, guoimmuhit ja hábmen min olmmožin.

Okta dain kulturpolitihkalaš hástalusain lea leamašan ákkastallat kultuvra iešárvvu, dakkár áiggis go leat stuora gáibádusat dasa ahte árvvu gálga sáhttit mihtidit ja loguid daidda bidjat. Gávdnojít moadde universála sturrodaga movt čujuhit ahte kultuvra iešalddis lea árvvolaš, iige leat duše okta árvogaska-oapmi mainna olaha eará servodatmihtuid. Artihkalis "Hvordan mäler vi – hvis vi mäler?" Cuiggoda Ingelise Konrad ahte kulturoaimmaid árvu mihtiduvvo dávjaeará fágasurggiid mihtovugiigui. Konrad meidne ahte boađus das lea ahte kultuvrralaš girjáivuohta ii fuobmájuvvo. Váilevašvuota mihtosturrodaga sáhtta leat hástaleaddji jus duše oaidná dáidaga

ja kultuvrra servodatlaš ávkkástallanárvvu. Hábmet kulturpolitihka ja juolludemii mat leat duše gehč-čiidloguid mielde sáhtta doaibmat dego uhcideaddjin ja sollejeaddjin, jus árvvoštallá dáidaga ja kultuvra iešárvvu ja mihtimasvuoda kvalitehtaid. Dáidda lea eavttuid mielde, iige badjelduolbmäluvvet almmo- laš eiseválldiin. *Gieda guhku gaskka prinsihppa* namuhuvvo leame kulturpolitihka vuodenolähkan, ja deattuha ahte dáidda ferte leat friddja.

Dáidaga ja kultuvrra iešárvu ja ávkkástallanárvu gullaba oktii, ja lea sierra árvu goappásge. Bagadeaddjis "Movt ovdánahttit báikkálaš ja regionála kulturpoli- tihka", čujuha Suohkaniid Guovddášlihttu (SG) dasa go galgá sáhttit ovddidit ollislaš politihkalaš geainnu servodahkii, gos buot fágasuorggit ovttasdoibmet, de fertet mii fuolahit sihke indiviida ja servodaga. Go mii ovdánahttit kulturpolitihka, de mii fertet fuolahit iešárvvu ja ávkkástallanárvvu, go dat guokte gullaba oktii. Jus kultuvásáhusat eai leat deaivilat oaivái ja váibmui, de eaba dáidde addit makkárge ávkečuoza- husaid ge. Jus mii vásihit garra árvvu duše iešalddis kultuvásáhusas, de soaitá dat baicca váikkuhit min dan meare ahte dat váikkuha jurddasanvuohkái ja daguide manjxitáiggis.

Dáidda ja kultuvrra lea oassin servodagas mas mii eallit. Kultursuorgi sáhttá leat searvadahttinarena mánáide ja nuoraide, ja eastadit olgušteami. Sámi dáidda ja kultuvrra lea lunddolaš oassin servodagas, ja sámi dáidda ja kultuvrra sáhttá veahkehit dihtomielalažjan dahkat ja čalmmustahttet dassázii badjelgehčon servodatlaš ja olmmošlaš čuolbmabeliid. Dáidda sáhtta rievadit miellaguottuid ja ovddidit dohkkeheami ja gierdevašvuoda.

3.4 Kultuvrra doaibma servodathuksejeaddji fápmun – báikeovdáneapmi, orrunmiella ja eallinkvalitehta

Kultuvra ja kultureallin lea servodathuksejeaddji fápmu. Báikegoddái lea deaivvadanbákkii, demokratija, oassálastima, mielváikkuhami ja bajáš-šaddanbirrasiid bokte kultuvras hui viiddis sadji. Kultuvra ráhkada geasuheaddjiárvvu ja gullevašvoda ássiide, gallejeddiide, vejolaš sisafárrrejeddjiide ja ealáhusásahemiide. Kultuvrra dávja govviduvvo báikegottis leame vuodđogeadgin ja liibman. Dáidda ja kultuvrra hábme min olmmožin, ja mielváikkuha muitaleame historjjá min birra. Kultuvrra lea dat árvvu man vuodul mii válljet, dahkat mearrádusaid ja hukset min identitehta.

Internationála organisašuvdna OECD (*Organisation for Economic Co-operation and Development*) almmuhii 2020:s publikašuvnna "Rural Well-being, Geography of Opportunities", mii sáhtta jorgaluvvot "Eallinkvalitehta doaresbealguovlluin, geográfalaš vejolašvuodat". OECD áigu bidjat eallinkvalitehta vuoruheapmin internationála politihkahábmémis, ja čujuha ahte doaresbealguovlluin leat stuora vejolašvuodat jus sii nuppástuhttet iežaset digitaliseremii, demografalaš hástalusaide ja dálkkádatrevdamiidida. Dat perspektiiva gullá oktii dainna guhkeságásaš ángirušamiigui prošeavttain Bådåddjo2024 kulturoavegápot. Bådåddjo2024 bargá strategiálalačcat dahkame Nordlándda bivnnuhiis guovlun gos olbmot hálidot orrut, hálidot dohko fárret dahje ásaidit iežaset. Dás lea kultuvras dehálaš rolla. Bådåddjo2024 gohčoda dán "Transition", mii mearkkaša rievdanáigodat dahje nuppástus. Transitionis lea sáhka hukset buoret eavttuid boahtteágái, huk- sedettiin buoret boahtteágigi.

ON guoddevašvuodamihtut leat stivrejeaddji fylkkasuhkana bargui. Fylkkasuhkan gálga leat njunnošis dan ruoná molsumis, ja bargat servodatdánemiin mii oaidná dan golbma guoddevašvuodadi- menšuvnna oktavuoðas: **Sosiála guoddevašvuodas** lea sáhka sihkkarastit ahte olbmot ožot buori ja vuoiggalaš vuodu ovta ávddalaš eallimii. Sosiála guoddevašvuota oidnojuvvo demografalašhástalu- said oktavuoðas, bivnnuhiis ja buorit báikegottit, kultuvrra ja kulturhistorjjá mearkkašupmi identitehtii ja gullevašvuhii, urbaniseren, buorre dearvvašvuota ja loaktin. Sosiála guoddevašvuodas lea maid sáhka das ahte rievadit juogu, ja guoddevašvuodamihtuid bajitdási prinsihpas "Leave no one behind" (ii oktage galgga olguštuvvot) lea sáhka ahte hearkkimus olbmid ferte vuoruhit. Buohkain gálga, beroškeahttá

orrusajis, ekonomiijas, doaibmanávcain, sosiála ja etnihkalaš duogážis – leat olahanmuddu viiddis ja girjás kultureallimii. Dat lea maid okta mihttu stáhtalaš mánáid ja nuoraidpolitiikas. Geafivuohta olgušta olbmuid oassálastit servodagas, olahanmuddu dáidagi ja kultuvrii mielváikkuha ovta searvadahtti sosiála ovdáneapmi, ja rahpá uvssa gulahallamii ja ipmárdussii olbmuid gaskkas. Kultuvrra gálga leat šaldin unnideame olgušteami **Ekonomalaš guoddevašvuohota** lea sáhka váldit vára luonddus ja dálkkádagas odasmahti resursan, ja olbmuid eallinvooddu lea áibbas luonduu hálldus. **Ekonomalaš guoddevašvuohota** lea sáhka ahte dárbbashuvvon barggolašvuohota ja ekonomalaš árvoháhkan dássádallo dan ektui ahte liikká váldit vára eanaspáppas.

Olu dáidda- ja kulturaktevrrain leat iešalddis guoddevaš doaimmat. Sii barget báikkálačcat ja regionálalačcat, ja váikkuhit ođđa reflekšuvnnaiguin ja perspektiivvaiguin. Jus mii geavahit eambbo áiggi guldalit, lohkat, vásihit dahje ráhkadir, de mis lea unnit áigi gávppašit dárbbashmeattun gálvvuid mat goaridit eatnama ekovuogádaga. Jus mii vásihit alla dását dáidaga ja kultuvra doppe gos mii ieža orrut, de mii sáhtit hilgut girdimátki stuoragávpogii guhkkin eret. Ná mis lassána eallinkvalitehta doppe gos mii orrut. Nu sáhttá duođalaš ángirušan báikkálaš ja regionála dáidagi ja kultuvrii iešalddis leat čoavddus dálkkádat- ja birasperspektiivvas.

Fylkkasuhkana plánastrategiija "Guoddevaš Nordlánda" nanne ahte Nordlánddas leat stuora hástalusat eretfárremiin, earenomažit gusto nuorraide gaskal 20–40 jagi. Vai álbmot galgá loaktit, de fertejít buorit dáidda- ja kulturfálaldagat. Jus fálaldat galgá leat buorre, de dáiddáriidda ja kulturbargiide ferte sihkkarastit buriid eavttuid. Dáidda ja kultuvra váikkuha nanneme álbmoga hutkáivuoda, gierdevašvuohota, demokratija ja searvevuodadovu ja ollugidida dát lea mearrideaddji go orrunsa ji galget válljet. Nordlándda fylkkasuhkana álbmotdearvvašvuoda ja báikkálaš servodatovdáneami joavku jearai 2022 geasi muhtun válljejuvpon olbmuin geain jerre duogáža orrunbáikki válljemii. Dás čujuhuvvo kulturfálaldat lea deháleamos fákta vai olbmot geat juo loket min fylkkas, galget loaktit vel buorebut. Seammás cájehit vástádusat ahte váilevaš kulturfálaldagat leat sivain okta manin olbmot árvvoštallet fárret eret Nordlánddas.

4. Norgga kulturindeavssa gávdnosat

Telemarksforskning doaimmaha Norgga kulturindeavssa, ja dat čalmmustahttá nu gohčoduvvon cealkinkultuvrra. Kategorijat ja diehtogáldot atnet vuodđun daid osiid kultureallimis maid stáhta-laš kulturpolitikhka deattuha. Kategorijat maid leat válljejuvvon olámuttos dieduid vuodul ja dainna jurdagiin makkár fáktorat sáhttet válldahit suohkana kulturfálaldaga ja kulturgeavaheami. Go kulturindeaksa buohtastahttá suohkaniid kulturdási, de vuodđun biddjojit logut juohke ássi nammii. Dát sáhttá leat galle dáiddára leat juohke ássi nammii, dahje mihtiduvvon publikumma juohke ássi nammii. Dainna lágiin sáhttá buohtastahttit kulturfálaldaga ja kulturgeavaheami rastá iešguđet stuora suohkaniid.

4.1 Bajitdási sajusteapmi

Nordlánda lea **guđatsajis** buot riikka fylkkain dán mihtideamis, sullii gaskamuttus muoras. Go dien mutto badjin lea ollislaččat, de lea sáhka earret eará Nordlánnda bistevaš doaibmagoluin min ollu musihkka- ja lávdedáiddaásahusaide. Nordlánda lea earenoamáš dilis go lea organiseren iežas dáiddalaš ásahusaid/doaimmaid- Nordlánnda Lávdedáidaga, Nordlánnda Musihka ja Figuréahtra – oassin fylkkasuhkana iežas organisašuvdnastruktuvras. Dát doaimmat leat dehálaš oassi fylkka ásайдuvvan infrastruktuvras profešsunealla dáiddabuvttademiide ja dáiddagaskkustemiide.

4.2 Almmustahhton nanusvuodat

Nordlánda oažu buriid čuoggáid kulturindeavssa gustovaš paramehteriin **museaid ja eaktodáhtolaš-vuoda** dáfus, gos fylkka lea biddjon 3. Sadjái riikkadásis. Nordlánda lea njealji bajimus fylkka searvvis gos leat joavkuuin ja servviin leat eanemus miellah-tut, earenoamážit korpsain ja historjáservviin.

Nordlánda gullá njealji fylkka searvái gos eanemus olbmot gallegedje **kultuvrralaš skuvlalávkka** 2020:s. Dáin buvtadusain lea lea suohkan doaimmahan 56,3 %, ja fylkkagielda ges 43,7 %.

Norlánda lea okta dan golmma fylkkas mii fállá eanemus **kulturskuvlaaktivitehta** diimmuid juohke ássái, gos musihkka ovddasta 78,1 % oahpahusdiim-muin. Norlánda dahká maid bures go gusto teáhter-čájálmasaid lohkui, dušše govssáhallon Osloi, Romsii ja Finnmárkui ja Rogalándii riikadásis.

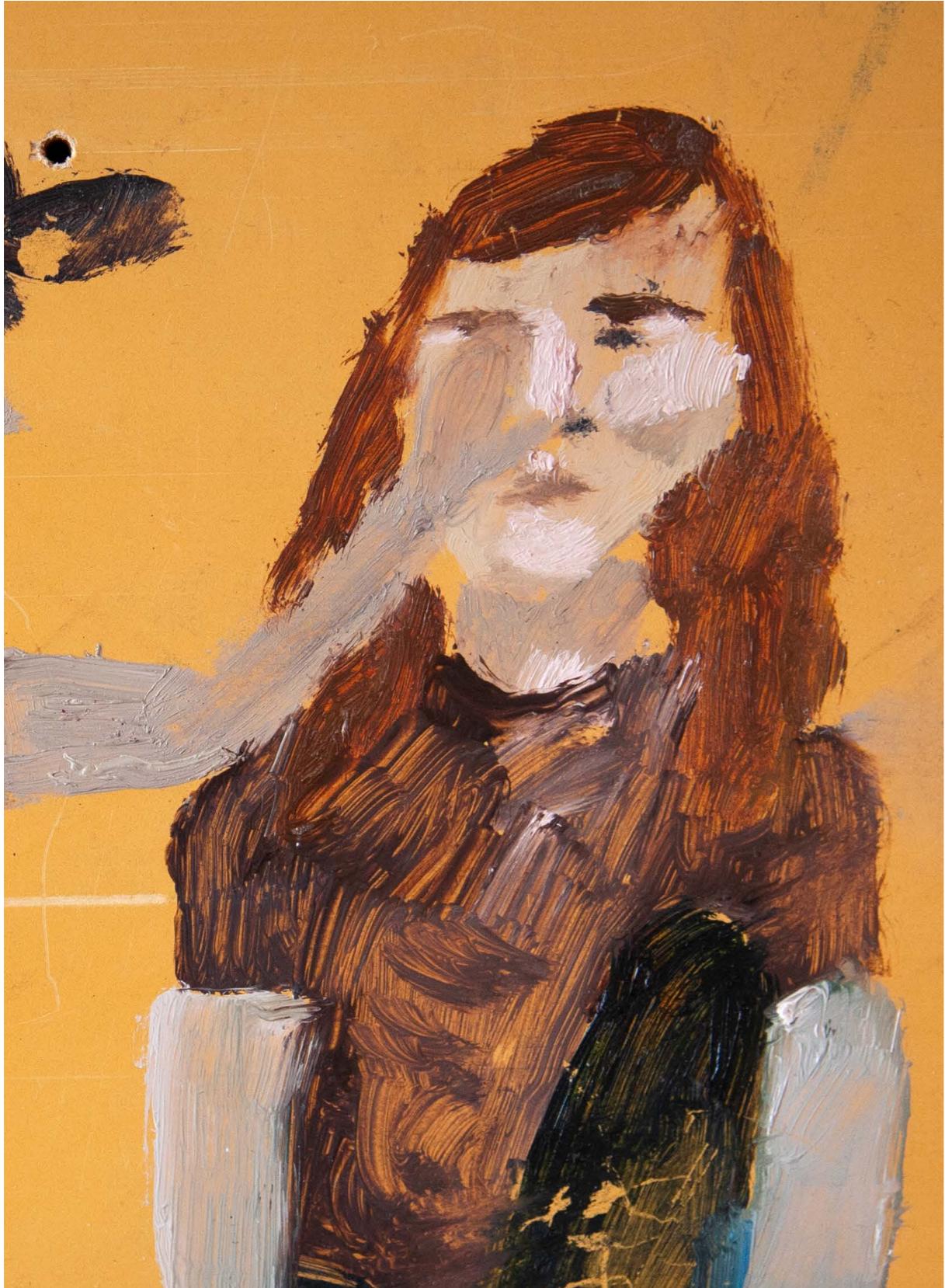
4.3 Almmustahhton headjuvuodat

Heajumus vuorroortnega gávdnat **Kinos**: Nordlánda gullá dan golmma fylkii gos leat unnimus kinočájálmasat, ja lea fylka gos fitnet unnimus olbmot kinos juohke 1000 ássi nammii. Nordlánda lea maid daid fylkkaid searvvis main lea vuolemus **vuorroortnet** dáiddáriid dáfus. Relatiivvalaččat Nordlánndas leat unnnéamos oassi **filbma- ja lávdedáiddárat**. Norlánda lea daid fylkkaid searvvis mat geavahit eanemus ruðaid girjerádjosi, muho maŋjálastojuvvo anjke leame fylkan gos leat unnimus **girjerájus-luoikkaheamit** juohke ássi nammii 2020:s.

Lea maid dehálaš mearkkašit ahte Nordlánndas lea dat vuolimus registrerejuvvon ássiidduhtavašvuoda dássi 2021 kulturfálaldagaid dáfus, ássiiskkadeami vuodul man Hálldašan ja DGT direktoráhtta (DiFi) lea čádahan. Iskkadeapmi jearaha ássiin duhtavašvuoda kategorijain kulturaktivitehtat, searvedoaimmat ja kursaaktivitehtat, kino, konsearttat ja teáhter ja maid museat, dáiddačájáhusat ja sullasaččat.

5. Hástalusat ja vejolašvuodat

5.1 Dáidaga ja kultuvrra stáhtusa ja sajádat almmolašvuodðas

Stáhtalaš kulturpolitikhka lea nationála ángiruš-šan. Stáhtalaš, fylkkagielddalaš ja suohkanlaš dásí gaskaoamit galget väikkuhit joksat ráðdehusa biddjon mihtuid. Almmolaš kulturhálddašeams leat fylkkagielddat gaskalaðasin: Fylkasuhkan galgá dássádallat iežas vuoruhemiid gaskkal stáhtalaš dásí, mas gáibiduvvo profešionaliseren, guhkeságá-sašvuhta ja odðabuvttadeapmi, ja suohkanlaš dásí, mas dávja eanemusat deaddu biddjo eaktodáhtolaš-vuhtii, joavkkuide ja servviide, ja mánáide ja nuoraide.

1990-logus čaðahedje viiddis rievdadusaid suoh-kansuorggi dienasvuogádagas, mas heittihedje várrejuvvon doarjagiid, ja rámmaruhtadeapmi deat-tuhuvvui eanet. Dasto jávkai okta dain nannoseamos gaskaomiin maid stáhta lei geavahan kultursuoggis. Kulturlávdegoddi ja fágahálddahuusat mat ledje huk-sejuvvon 70- ja 80- logus, ovttastahtte eará politikh-ka- ja fágasurggiiguin (Died. St. 8, 2018). Hypotesa davviriikkalaš kulturpolitikhka birra manjemus logenáre jagiid lea ahte "organisašvudnaðastusat leat šaddan buhtadussan ekonomalaš resurssaide" (Henningsen ja Blomgren, 2017). Stáhtalaš kulturbušeahetta lea oktiibuot seamma stuoris go Oslo universitehtabuohc-ceviesu doaibmabušeahetta. Nordlándda fylkkasuoh-kanis leat friddja bušeahtaruðat kultuvrii njedjan sullii 7 %in 2002 rájes 2022 rádjái, mii mielldisbuktá ahte lea hedjonan doaibmanmunni ovddidit suorggi.

Oassin bajitdási **regiovdnaðastusas**, de evttohuvvui Stáhtalaš 2018 kulturdieðáhusas rievdadir kulturealli maðdar óvddasvástádussurggiid. Dalá kulturministtar háliidii fylkkasuohkanat galget oažžut stuorát óvddasvástádusa regiovnnain ovdánahttít dáidda- ja kulturfálaldaga. Nationálalačcat dáidda- ja kultur-

suoggis vuosttildedje hui lágje evttohusa, earret eará dainna ákkastemiin ahte dáidda ja kultuvra šad-dá seastindoibman fylkkagielddalaš bušeahtain. Lassin lea maid dovddahuvvon ballu ahte politikhkalaš seaguheapmi dáiddalaš proseassaide sáhttá hed-jonahttít cealkinfriddjavuða dili. Stáhtalaš dásis leat dusten dán áššečuołmma go leat ásahan Kulturráði (1965), mii fuolaha doarjaoħcamidda juohkit ruðaid fágaguoibmeárvvoštallamiid vuodul. Vaikko ollugat kultursuoggis leat leamaš negatiivvalačcat dasa ahte ovddasvástádus sirdo stáhtalaš regionálalaš dássái, de earát oaivvildit stuorát ovddasvástádus regiovnnain sáhttá nannet dáidda- ja kultursuorggi riikka gáiddus guovlluin. 2020:s jørggihii liikká ráð-dehus, ja evttohuvvon rievdadusat dáidda- ja kultur-ásahusaide eai čaðahuvvon.

Odða ráðdehusa 2021 vuodðovuogádagas, **Hurdal-vuodus**, leat odða mearkkat regiovnnain nannet dáidaga ja kultuvrra. Hurdalvuodðu konstatere ahte ráðdehus áigu ásahit odða, **regionála kulturfoand-daid**, ja láhčit dili eambbo kulturbargosajiide ja geal-bobirrasídda miehtá riikka. Ii leat vuos mearriduvvon movt dat regionála kulturfoanddat galget rágká-duvvot ja háldašuvvot.

Davvi-Norggas ja Nordlánddas leat hui unnán kul-turđoaimmhusat ja **kulturjournalistihka** vátni. Journalista ja kritihkar Anki Gerhardsen čállá "Go kulturjournalistihka hedjona, de hedjona maiddái servodaga áddejupmi das maid dáidda mearkkaša. Dáidda ii leat vaikko makkár astoáiggedoibma Dáiddalaš ovdanbuktimat leat dehálaš oassin demo-kratija vuodus, ja earenoamážit suddjejuvvon vuod-dolága cealkinfriddjavuða paragráfas."

← Utsnitt av Ná er det din tur, 2019
Olje
20 x 30 cm

5.2 Demografiija, guovllupolitikhka ja báikegottit

Nordlánndda fylkkagielddas lea leamaš diđolaš politikhka ásahtit kulturángirušsama nu ahte dainna olaha nu ollugiid go vejolaččat. Ángirušsamat leat danin leamašan gáidosat, go málssolaš kulturásahusat ja kulturvirggit leat biđgejuvvon miehtá fylkka. Dát sihkkarastá ahte alla kvalitehta dáidda ja kultuvra šaddá olámuttos nai doaresbeale báikkiin gos eai oro nu olu olbmot. Dakkár guovllupolitikhka máksá, earenoamážit dakkár fylkii go Nordlándii, gos leat guhkes gaskkat ja álbmot orru bieđgguid. Nordlánndda fylkkasuohkan lea álggahan, eaiggáda ja doarju eanet dehálaš gádosis dáidda- ja kulturguoski struktuvrraid, prošeavttaid ja ásahusaid Nordlánnddas. Ovdamearkan dása leat Nordlánndda Lávdedáidda, Nordlánndda Musihkka, Nordlánndda Figurteáhter, guovllumusihkarortnet, Nordlánndda Skulptureanadat ja eanet. Dát álggaheamit leat málssolaš huksengeađggit, ovdánahttinaktevrrat ja vejolašvuodat Nordlánndda kultureallimis. Dasa lassin lea fylkkasuohkana bargu Kultuvrralaš skuvlalávkain ja doarja ovdamerkka dihte Artist in Residence (dáiddárrorrun) dehálaš struktuvrrat vai dáidda ja kultuvra galgá ráhkaduvvot ja vásihuvvot fylkka iešguđet osiin. Lea dárbu Nordlánndda fylkkasuohkan boahttevaš jagiid lea buorre veahkeheaddji ja ovdideaddji buot dáid aktevrraide ja struktuvraide, ja fuolaha ollislaš geahčastagain árvvoštallat iešguđet ovdánahttindárbuid.

Davvi-Norggas ja Nordlánnddas lea **negatiiva olmmošlassáneapmi**. Leat earenoamážit nuorra, oahppan nissonolbmot geat fárrejít. Fuolahit dáidaga ja kultuvra mii lea nuorat buolvvaide heivehuvvont, ja fuolahit ahte dáiddárii ja kulturbargiin álgganhattus lea buoret olahanmuddu profešonalise-rejuvvon bargosajiide ja gilvovoimmálaš gealbobirrasiida dáidda- ja kultursuoggis. Seammás berre árvvoštallat movt fylkkasuohkan sáhttá bargat bajitdásis go guoská loktet oahppodási fylkkas – mii lea manjálaston nubbin vuolemussi buot riikka fylkkain.

Nordlánndda fylkkasuohkan lea álgán bargat **suoħkaniid ja regiodnaráđiid** ektui kultursuoggis, mas lea lagat gulahallan earenoamážit kulturgažaldagaid dáfus. Fylkkasuohkan dovddasta suoħkaniid ja regiodnaguovddážiid dehálaš funkšuvnna ja saji kultursuoggis, muheto eavttut ja resurssat kultuvrii leat hui iešguđetláganat dain ollu suoħkaniin mat Nordlánnddas leat. Fylkkasuohkan háliida leat veahkkin ovdideame dáidaga ja kultuvrra olles fylkkas. Mii galgat čatnanaktevra ja váikkuhit ovdánahttime dáidaga ja kultuvrra ovttasbarggu,

fierpmádathuksema ja deaivvadanbáikkiid bokte. Dáinna vugiuń sahttit veahkkin hukseme kultuvralaš kapasitehta ja profešonaliserema. Dát bargu guhkit áigge vuollái sáhttá hukset gelbbolašvuoda, váikkuhit bargosajiide ja árvoháhkamii.

Nordlánndda, Romssa ja Finnmarkku fylkkasuohkanat leaba guhkitáiggí kultursuoggis ovttasbargan oktasaš ángirušsamiin. Ovttasbargu lea leamaš mudjejuvvon sierra siehtadusas mii vuohčan dahkkui 1991:s. Siehtadus lea viiddiduvvón ja ođastuvvón mánđgi, manjemusat 2021:s. Siehtadusa ulbmil lea ain eambbo ovddidit Davvi-Norgga kulturovttasbarggu. **Davvi-Norgga kultursiehtadus 2022-2025** lea huksejuvvon riikaoasseviidosáš rolla, dáiddalaš kvalitehta ja ovttasdoibmama prinshpaid ja eavtuid ala eará regionálalaš aktevrraiguin, maid siehtadusa ásahusat ja organisašuvnnat galget deavdit. Siehtadus govvida regionála doarjajuhkima riikavii-dosaš dáidda- ja kulturasahusaid ja dáiddaorganisašuvnnaide. Kultursiehtadus lea mánđga oktavuodas deattuhuvvón buoremus metodan čohkket ja nannet riikaoasseovttasbarggu kultursuoggis.

Davvi-Norgga kultursiehtadus

Nordlánndda, Romssa ja Finnmarkku fylkkasuohkana ovttasbarget ruhtadit eanet davvi-norgga dáidda- ja kulturasahusaid main leat riikaoasseviidosáš doaimmat. Davvi-Norgga kultursiehtadus addá einnostahti-vuoda mii dárbašuvvo go galgá hukset fágabirrasa, gelbbolašvuoda ja infrastrukturra riikaoasis, ja gáibida ovttasdoibmama gaskal stáhtalaš, regionála ja báikkálaš eiseválddiid.

Dát ásahusat leat fárus siehtadusas áigodagas 2022-2025:

- Davvi-Norgga Riikaoassemusihkkárat
- Davvinorgga jazzguovddás
- Davvi Musihkkakontura (ovddeś ritmmalaš gealbofierpmádat)
- Árktaš filharmonialaš orkeasttar
- Davvinorgga dáiddárguovddás
- Davvinorgga filbmaguovddás
- Davvi-Norgga feastariem
- Hálogalánda amatevrateáhtersearvi
- Nieiddat šalldi alde
- Davvi lávdedáidaga guovddás
- Sámi Našunálateáhter Beaivváš
- Davvi Filbmaoanda

5.3 Pandemijja váikkuhusat kultursuorgái

Coved-pandemijja lea garrisit čuohcan kultursuorgái. Raporta "Kunst i Tall" (Rambøll) 2020 ovddas, cájeha nationála 33 % njedjama musihkkasuorggi dietnasiin 2019 rájes 2020 rádjái. Lávdedáidagi lea dát lohku olles 53 % 2019 rájes 2020 rádjái. Iskkadeapmi cájeha ahte juohke viđat olmmoš gii bargá suorggis rievadidii fidnostáhtusa go pandemijja álggi (Menon Economics, 2020). Raporta "Dáiddárat pandemijjas" (Telemárkkutdutkan 2021) cájeha dáiddasuorgi gullá ealáhusaide servodagas mii lea vásihan stuorámus negatiivvalaš váikkuhusaid gáržiduvvón doaimmaid geažil pandemijjas. Earenoamážit kultursuorggi osiin mat dárbašit fysalaš gehččiid/guldaleddjiid, nugo lávdedáidda, museat ja musihkka, leat massán ollu dietnasiid. Maiddái Nordlánnddas lea doaibmadássi sakka geahpiduvvón pandemijja áiggis, dan oaidná earret eará go ohcamiid lohku fylkkasuohkanlaš kulturprošeaktaruđaide lea sakka unnon, ja obbalaččat go lágideamit ja prošeavttat leat manjduvvon ja šluhttejuvvon. 2022 čavčča oaidnit ohcamiid lohku veaháš lassánišgodii. Lea maid oahpes ássi ahte kultursuoggis lea eaktodáhtolašvuoha sakka hedjonan pandemijja áiggis.

Suohkanat ja fylkasuohkanat deattuhit ahte kultursuoggis lea nationála dásis rekrutteren stuorimus hástalus boahtteáiggis (Rambøll 2021). Heitin profešsuneallaš dáidda- ja kultursuoggis mieddisbuktá ahte kulturfálaldagas sáhttá ollislaš doaibma, ođdahutkan ja girjáivuhta mearkkašahti láivut boahttevaš jagiin.

5.4 Fágabirrasat, gelbbolašvuoha ja profešonaliseren

Norgga kulturindeaksa cájeha ahte Nordlánndda fylksuohkan lea viđat sajis Norgga fylkkain **kulturbar-gosajiid** logu ektui. Ruovat, Hábmer ja Moskenes leat Nordlánnddas suohkanat gos leat eanemus kulturbar-gosajit juohke 1000 ássi nammii. Nordlánnddas sullii 21 % sis geat barget kulturbargguid, barget dáiddalaš buvttademiin, ja 58 % barget kulturgaskkustemiin. Sullii 21 % barget mediain, ja dat lohku lea njedjame.

Kultur- ja dásseárvodepartemeanta lea 2022:s ráhkadišgoahtán stuorradiggediedáhusa **dáidda-politikhka birra**. Dáiddadieđáhusa vuodđun galget leat Hurdalvuodu politikhalaš bajtdási mihtut. Otná doaimmat ja gaskaoamit galget guorahallot, ja galgá ovddiduvvot evttohus ollislaš dáiddapolitikhkii.

Norgga kulturindeaksa cájeha ahte leat oktiibuot 2,96 dáiddára juohke 1000 ássi nammii Nordlánnddas. Dat mearkkaša ahte Nordlánndda gullá daid fylkkaidé gos lea **vuolimus dáiddárčoahkkisvuoha Norggas**. Jus dáiddárii oasi geahččat Nordlánnddas, de 62 % dáiddárii leat musihkkarat ja šuoknadahkkit, ja 27 % ges leat visuála dáiddárat.

Nordlánnddas vález belohahkii alit **oahppoásahusat** estehtalaš ja humanistalaš fágaide. **Nordlánnda dáidda- ja filbmaallaskuvla** lea áidna spiekastat, mii 2022:s lahttuduvvui UiTi: ja dehálaš dáiddafágalaš ásahus Nordlánnddas, muhoto das ii leat nu alla studeantaloahu. Dasa lassin **Nord Universitehta** fállá historjáohpu, ja das lea stuora fakultehta oahpaheaddjeohpuide ja dáidda- ja kulturfágaaide, oassi doaimmas lea biddjon Levangerii, ja reasta lea Nordlánnddas.

Nordlánnddas eai gávdno, muhoto eará oasit Norggas gos gávdnojít oahppobáikkit mat fállet estehtalaš/humanistalaš oahposurggiid nugo dáiddahistorjjá, filosofijja, arkeologijja, kulturdiehtaga, girjálašvuodaciehtaga, giellaoahpuid, ideahistorjá, teáhterdehaga, oskuoahpuid, designoahpuid, kuráhtoroahpuid ja nu ain. Dáid oahppofálaldagaid birra ásahuvvojít lunddolaččat nanu fágabirrasat, mii sihkkaraste jotkkolaš bargofápmo- ja studeantarekutterema, mii veahkeha ovddidit báikegottiid ja gullevaš infrastrukturra.

Nordlánnddas lea hástaleaddji movttiidahttit guhkesái-gásas ja nationála gilvovoimmálaš **fágá- ja gealbo-birrasiidda** go guoská ođdahutki dáidagi ja kultuvrii: Doppe gos regiovnnat ja stuorát gávpogat lihkostuvvet movttiidahttit báikkálaš fágabirrasiid mat leat

čadnon dálá oahppoásahusaide, ovdamearkka dihte ásahit álgghanstipeanddaid ja subsidiára oktasaš/bargoortnegiid dáiddáriidda iešguđet surrgiin, geat aitto leat geargan oahpuin, de Nordlándii álgóalgus lea ráddjejuvvon man ollu aitto oahppan dáiddárat bohtet, geaid lea vejolaš movttiidahtit ásahit ja bargat fylkkas huksen dihte fágabirrasiid. Liikká lea potensiála ain ovddidit eavttuid vai studeanttat geat gerget Nordlánnda dáidda- ja filbmaallaskuvllas oahpuin – vaikko nai eará dáiddárat álgghanmuttus, leaš dal gullevašvuhta vai ii Nordlándii – sáhttet ásaiduvvat fylkii. Dát gáibida almmatge mearredidolaš ángiruššamiid ja doaimmaid vai buhtte dan ahte váilot/leat nu unnán ja geográfalaš bieđgguid dáidda- ja kulturásahusat Nordlánndas Lea maiddái potensiála ovttastahtit fylkkasuhkanlaš kulturáŋgiruššamiid vel eanet ovttasbarggus Davvi universitehtain ja **Nationála dáidda ja kultuvrra oahpahusguovddážiin**, mat gávdnoba Bådådjós. Nordlánnda kultuvrralaš skuvlalávka lea ovttasbargan dánna guovddážin earret eará addimis oahpaheami kulturlágideddjiide ja ráhkadan digitála kursaresurssa. **Nordlánnda Arkivvas** lea ovddasvástádus fylkkasuhkana arkivvaide ja Nordlánnda priváhtaarkiivvaide, seailluhit ja gaskkustit min oktasaš historjjá. Arkivastatistihk 2021 mielde (Arkivadoaimmahat) lea Nordlánnda Arkiva njealját stuorámus priváhtaarkiivaásahus riikkas suohkanlaš ja regionála arkivaásahusaid searvis. **Museat** leat juo dehálaš gealbobirrasat fylkkas, ja galget ain ovddiduvvot óðða fylkkasuhkanlaš museastrategiija bokte.

Nordlánnda fylkkasuhkan ii sáhte alit oahpu dušše diktit váldit ovddasvástádusa Nordlánnda fága- ja gealbobirrasiid nannemii. Dan sáhttit mii dahkat **iežamet joatkkaskuvllaid bokte**, go sihkkarastit dálá oahppofálaldagaid ja fuolahit buori **rekrutterema dáiddafágade**. Buot Nordlánnda joatkkaskuvllain galgá leat visuála dáidda albmosis sin ohppiide, skuvllaid oktasašguovlluin. Gávdno stuora potensiála nannet geavaheami ja čalmmustahtima dáidagis mii dál gávdno joatkkaskuvllain, ja diktit dan oažüt nannosat saji go oahpaha mánggabearlat fáttáid birra, visot oahposurggiid ohppiide. Nie sáhttit nannet ipmárdusa ja práksisa dáidaga guovdu ahte dat lea guovddáš oassin almmolaš ságastallamis, ja das leat friddja ovdanbuktimat áiggis goas demokratija globálalačcat lea deattu vuolde.

Nordlánndas lea **nubbin vuolemus oahppodássi buot fylkkain mat riikkas leat**, Telemárkkutdutkama Regionála analysa mielde. Telemárkkutdutkan čujuha maiddái dasa ahte dáiddárat obbalačcat ásaiduvvet dohko gos álbmogis lea alimus oahppodássi. Danne

lea Nordlánndas oalle stuora hástalus rekrutteret dáiddáriid, bajitdási ja struktuvrralaš čuolbmabeliigun nai, mat leat iešalldis dáidda- ja kultursuorggi "olggobealde". Alla oahppan olbmuin obbalačcat lea alit fidnoassálastin ja alit bálkádássí, mii lasiha suohkana veiarodietnasiid. Alla oahppan olbmuin lea maid buoret dearvvašvuhta ja obbalačcat ellet guhkibut.

Telemárkkutdutkama kulturindeaksa lea registren Nordlánnda gulai dan **viða fylkkasuhkanii gos ledje eanemus teáhterčájámasat** 2020:s, dušše Oslo, Romsa ja Finnmarku, Vestlánnda ja Rogalánna ledje eambbo. Seamma indeavssa mielde dattetge Nordlánndas "relatiivvalačcat lea **unnimus filbma-ja lávdedáiddárloku**". Lea lunndolaš jáhkkit danne berre Nordlánndas leat potensiála lasihit earenomážit lávdedáiddáriid logu.

5.5 Infrastruktuvra ja gaskaoapmeapparáhhta

Nordlánnda profešsunealla dáidda- ja kulturdoaimma infrastruktuvra lea obbalačcat bieđgguid stuora gaskkaid badjel, seammás dat dárbaša fierpmádagia bokte ovttasbarggu, danoingo ovttaskas aktevrat dárbašit ovdánit ovttas. Dat mearkkaša ahte ovttaskasaktevrrain manná olu áigi ja resurssat viiddis gualahallamii, ovttastahtimii ja vejolaš gierdomátkkiide, stuorát gaskkaid badjel go eanaš eará osiin riikkas muđui, vai sin doaimmain sáhttet olahit vissis logu gehčciid ja čájehan- ja čájáhusbáikiid.

Ollu dáidda- ja kulturaktevrrain leat hui smávva bušeahattat. Sin vuoddun lea nu gohčoduvvon **duognarrátnoekonomijja**, mii lea seaguhus iešguđet bargguin, prošeavttain, oasseággevirggiin j.e. lotnolagaid iežaset ráhkadeaddji-, doaimmaheaddji- dahje muiteaddji práksisiin. Ollugat barget measta juo dušše prošeavttaiquin, ja dovddahit sii dárbašit eambbo diehttevvašvuoda ja guhkesáigásašvuoda vai sáhttet láhčit dili eambbo guoddevaš ovdáneapmái ja profesionaliserejuvvon doibmii.

2022:s hálldaša Nordlánnda fylkkasuhkan **dáidohcanvuđot doarjaortnegiid** dáidagi ja kultuvrii:

- Doarja kulturprošeavtaide ja -lágidemiide
- Doarja Artist in Residence (AiR / dáiddaorrungsadji Nordlánndas)
- Doarja arenaovddideapmi/čájáhusdoarjagiid, visuála dáidda
- Doarja festiválaide ja kulturbeyiviide (golmmajagás)
- Doarja sámi kultuvrii
- Mátkestipeanda dáiddáriidda (Davvi-Norgga dáiddaguovvddáš hálldaša dan)
- Spillenrudat kulturvisttiide (stáhtalaš rudat)
- Doarja girječálliid gierdomátkái

Nordlánnda fylkkasuhkanis leat dál 2022:s **doaibmadoarjja** šiehtadusat čuovvovaš Nordlánnda aktevrainguin dáidda- ja kultursuoggis:

- Nordlánnda teáhter
- Gallerija Adde Zetterquist
- Geahča dáidaga Davvi-Norggas
- Lullisámi teáhter
- Davvi-Norgga dáiddačájáhus
- Guovllumusihkarortnet
- Bådåddjo duopmogirku musihkkaráđđi

2023 rájes Nordlánnda fylkkasuhkan maiddái addá doaibmadoarjaga boahttevaš Davvi-Norgga dáiddamusea filiálii.

Dasa lassin Nordlánnda fylkkasuhkan addá doaibmadoarjaga **16 riikaviidosaš** dáidda- ja kulturásahusaide, organisašuvnnaide ja ángiruššamiidda **Davvi-Norgga kulturšiehtadusa** bokte. Šiehtadusas lea filbma, mušikhka ja visuála dáidda, lávdedáidda ja girjálašvuhta fárus, ja aktevrat hálddahuslačcat gávdnojít sihke Nordlánndas, Romssas ja Finnmarkkus.

Eanaš oassi Nordlánnda fylkasuhkana doaibmadoarjagiin kulturásahusaide luvve **stáhtalaš dásis ollu doaibmaruđaid**. Ollu institušvnnat ožžot nai doarjagiid sin lágideaddjisuhkanis.

Nordlánnda fylkasuhkanis leat leamaš ja galget ain čielga ambišuvnat lágidit stuora **doaluid ja ráhkadit óðða kulturvisttit** ja lanjaid kultuvrii. Dat guoská maiddai ovdánahttit dálá ja óðða **museaid- ja arkivvaid**. Viidáset ovdáneapmi dákkár mállet vuoruhemii-de boahtá earret eará ovdan óðða museastrategiijas. Dasa lassin lea sávahahti ráhkadit bajitdási regionála njuolggadusaid boahtteáiggi kulturvisttiide, sihke regionála ja nationála juolludemii dáfus, vai fylkkas sihkkarastá ollislaš fuolaheami óðða dárbbuin ja ángiruššamiin. Marjemuš jagiid lea leamašan vejolaš čađahit mánga fylkasuhkana stuorát investeremiin ja ovttaskasuolludemii olggobealde kulturovdáneami dálá bušeahtarámmaid. Dánna lágiin válđo

politikhkalaš doaibmamunni geavahussii earenomáš doaimmaide ja óðða ásahemiide. Lea potensiála dáidda- ja kultursuoggis geavahit vástideaddji vejolašvuodaid.

Nordlánndas ja Davvi-Norggas odne eai leat nu ollu almmolaš **stipeandaortnegat** dáiddáriidda geat barget dáiddáriin ja ráhkadeaddji dáiddáriidda, ja mii oaidnit ohcciidlohku Nordlánndas nationála doarjaortnegiidda (earenoamážit Kulturráđđai) lea beanta vuollin. Dás gáibiduvvo čalmmustahttin ja bagadeapmi vejolaš ruhtadanortnegiid birra áigeguovdilis ohcciide geat orrot Nordlánndas. Buohastahtima dihte oačcui Romsa ja Finnmarku 130,5 runnno juohke ássi nammii Norgga kulturfoandda bokte 2020:s, Nordlánnda lohku seamma lagi lei 63,4 runnno juohke ássi nammii.

Nordlánnda fylkkasuhkana óðða kulturstrategiija cealkámuščoahkkimiid bokte, eanet kulturaktevrat čujuhit sii rahčet **čalmmustahftime** doaimmaset almmolašvuhtii, dalle earenoamážit smávva ja gaskastura aktevrat geain eai leat ruđat promoterenbargui. Mediaviesut dávjá leat čadnon stuora konseartnaide mat vuosttažettiin bidjet gáibádusaid galle coahkkaleami galget leat, ja eanas kulturdoaimmatusat ja -journalistihkka lea measta juo nohkan, dahje vuhtto lea váilevaš doaibmamunni máhtovudot ja ovdáneaddji metodihkii. Davvi-Norggas illá šat gávdno oktage kulturjournalista bargodoaimmain. Dát dagaha ahte "dábálaš máhttu" dáidaga ja kultuvrra birra ja dáidaga ja kultuvrra stáhtusa orru hedjoneame.

Nordlánddas lea heajos infrastruktuvra ja ráddjejuvvon doarjjaapparáhtta **hutkás ealáhusaide ja kulturealáhusaide**. Fylkkasuhkanat leat váldán badjelas Norgga kulturrádi nationála doarjjaortnega "Kultuvrralaš ja hutkás ealáhusa suurgeovdáneamí", ja danin sis lea suorgái ovddasvástádus. Kultuvrralaš ja hutkás ealáhusat gullet jodáneamos ovdáneaddji ealáhusaide globála ekonomijas, ja jus Nordlánđa galgá nagodit čuovvut dan, de suorgi ferte šaddat eambbo gilvovoimmálažjan. Innovatiiva smávva kulturfitnodagat ja luodubargit galget oažžut vejolašvuodaid iežaset doaimmaid. Nordlánđda fylkkasuhkan ferte maid veahkehit, ja sihkkarastit ahte gávdnojit vejolašvuodat ovdánahttít kultuvrralaš ja hutkás ealáhusaid.

Nordlánđda fylkkasuhkanis lea **ovttasbargošiehtadus Sámedikkiin** ja gaskaoamit čuvvot maid das mielde. Šiehtadusa servodatmihttua lea nannet, čalmmustahttit ja ovdánahttit sámi gielaid, kultuvrraid ja servodateallima. Nordlánđda lea mánggabélat sámi fylkka, dáppe leat olles vihta giela fylkkarájjid siskkobealde, ja unnimus seamma ollu sámi kultuvrrat. Sámi gielat ja kultuvrrat vázzet giehtalagaid, ja leat čoavdemeahyttiuid čadnon oktii. Ovttasbargošiehtadusas leat oasálačcat ovttaoainvilis ahte mánggabélat sámi dáidda- ja kultureallin alla kvalitehtain, mii lea olámuttos buohkaide, váikkuha ealli báikegottiide ja góvpotservodagaide. Sámi dáidagis lea issoras potensiála, maiddái internatiinalalačcat. Sámedikki bealis lea dehálaš kultur- ja gealbobargosajiiguin. Sámi ásahusat leat geografalačcat biddjon doares beliide, ja ovddastit dehálaš kultuvrralaš infrastruktuvrra. Odđa, odastuvvon ovttasbargošiehtadusa almmuhusas gaskal Nordlánđda fylkkasuhkana ja Sámedikki lea dárbbašlaš gula-hallagoahit eambbo ulmmálaš ovttasbarggu. Sámi aktevrat dárbbašit gealboloktema, buot lađđasiin, ovdamearkka dihte leat fierpmádagat ja eará ovttasbargomállet dehálačcat. Lea maiddái hástaleaddji go dat mat definerejuvvojít sámi ásahussan gáhcet dávja mánga hálddašandási gaskii. Sámi servodat ovdáneamis fertejít ovttárvosaš rámmeavttut iige galgga definerejuvvojít olggobeallái, dego veahás reastta Nordlánđda servodaga báldii.

5.6 Bådåddjo2024 ja boahtteáiggi vejolašvuodat

Bådåddjo2024:s leat vihtta strategalaš váldovuruheami. **Mánát ja nuorat** lea vuosttaš dain. Dasa lassin ahte leame dehálaš oassin otná gehččiin ja buvttademiin, sii leat ihttábeaivvi dáiddárat, álgga-headdjít, geahččit ja ovddideaddjít. Bådåddjo2024 eará strategalaš váldovoruheapmi lea servodatovdáneampi. Ovttas eurohpálaš dimenšuvnnain, de dát leat fylkkasuhkanis nai vuoruhuvvon suorggit. Mánán ja nuorain galgá vejolašvuhta vásihit, ráhkadit ja doaimmahit dáidaga ja kultuvrra Nordlánđdas. Sis galgá vejolašvuhta geahččaladdat iežaset ideaid ja čovdosiid, ráhkadit ja doaimmahit ja ovddidit hutkáivuoda.

Servodatovdáneamis lea olu sáhka **kapasitehtahuksemis**. Mii galgat hukset fylkka gos kultuvra lea mávs-solaš oassi servodatovdáneamis, ja fylkka mii čatná oktii min olbmuiguin miehtá Eurohpá. Nordlánđda ferte šaddan eambbo oidnysis ja bivnnuhis regiodna gos olbmot háliidit orrut dahje gosa olbmot háliidit fáret. Regiodna mii čájeha das leat kvalitehtat ja vejolašvuodat, mas lea hutkás vuobmi ja mii viiddida rájjid, šaddá geasuheaddjii ii duše regionálalačcat, muhto nai nationálalačcat ja internationálalačcat.

Organisašuvnan galgá Bådåddjo2024 iežas barggus váikkuhit buktime liigeváikkusuaid kultuvrralaš ja hutkás ealáhusaide **gealboloktemiin** ja stuorát kapasitehtain. Galget ordnejuvvoj ángiruššamat ja doaimmat mat speadjalastet Kulturdepartemeantta ja Innovašuvnna Norgga vuoruhemii, mii lea máhttolokten ja bistevaš kapasitehtahuksen, ja mii nai lea guoddevaš.

Ferte bargot prošeavtaiguin mat sáhttet addit bistevaš, **strukturrralaš rievdadusaid**, ja guhkit áigái šaddat oassin fylkkasuhkana dábálaš doaimmas. Ferte ordnet dili vai Nordlánđda lea regiodna gos kultuvra ovddasta dehálaš oasi eallimis, árvvoštallojuvvo suorgin mas leat ollu vejolašvuodat, ja mii lea guovddáš oassin servodatovdáneamis. Bådåddjo2024 - ángiruššama čuovvoleapmái dárbbašuvvojít danin resurssat ja sajáiduhttin fylkkasuhkanlaš plánaide ja bušehtaide.

Foran M, 2022 →
Olje
15 x 17 cm

6. Mánát ja nuorat, nuorra ollesolbmot

Stáhta mánáid- ja nuoraidpolitička mihttu lea ahte buot mánát, nuorat ja nuorra ollesolbmot, beroškeahattá orrunbáikkis, ekonomijas, doaibmanávccas ja sosiála ja čearddalaš duogážis – beassanláhki viiddis ja máŋggabealat kultureallimii ja sii ožzot vejolašvuoda ieža searvat, ráhkadir, oahppat ja máhittit. Dát mihttu gullá oktii "Kultuvrra ja astoáiggi" mihtuin mii gávdno Nordlándda fylkkasuhkana iežas *NUORRAplána*, mii lea Nuoraid fylkkadikki politihkalaš prográmma. *NUORRAplána* deattuha earenoamážit dárbbu diktit nuoraid leat mearrideaddji rolla mearridanproseassain, iežaset čuoládatsániin "Ii mihkgege min birra – min haga / Ij mige mijá birra – mijá dagi".

Dáidda ja kultuvra mánáide ja nuoraide

Nuorra kultuvra deaivvada (NKD) lea arena gos nuorat deivet nuoraid, gos lonohallet kultuvrra, gilvvu haga, man áigumuš lea ovdáneapmi, oahppan ja oktavuhta. NKD lea Norgga stuorámus kulturarena nuoraid, ja jahkásáčcat servet badjel 25 000 nuora dan 350 báikkálaš deaivvadeapmái miehtá riikka. Dasa lassin lágiduvvojít sihke NKD fylkkadeaivvadeamit ja riikkadeaivvadeamit. Buot nuorat vuollel 20 jagi saíhtet searvat NKDii. 2024 kulturoavegápotjagi galgá NKD riikafestivala lágiduvvot Nordlánddas.

Kultuvrralaš skuvlalávka (KS) lea našuvnalaš ángirušan mii galgá addit buot skuvlaohppiide vuoddoskuvllas ja joatkaskuvllas mán-gjálašvoodain, filmmain ja kulturárbbiin. Fállojuvvon prográmmmas galgá alla kvalitehta ja dat galgá gustovaš beroškeahttá ohppiid orrunbáikkis ja duogážis. Suohkaníid ovddasvástádus lea fállat vuoddoskuvllaide kulturárbbi, joatkaskuvladásái lea ges Nordlándda Ks:as dát ovddasvástádus. KS Norlánða lágora sullii 70 buvtadusa jahkái mas 5–10 lea oktasašbuvtadeami dolliguin. 2017 rájes lea Nordlándda KS oktasašbuvtadan sullii 35 kulturbuvtadeami Nordlándda ohppiide. Našuvnalašcat lea Kulturjurdda mii lea KS ovddasvástideadi. Kulturjurdda lea Kulturdepartemeanta vuollásaš, ja ovttasbargá Máhttodepartemeanttai dalle go bargá KS:in.

Nordlándda fylkkasuhkana dohkkehuvvon 2022–2025 ekonomijaplána áin joatká deattuhit ja ángirušhat kultursuorggi Nordlándda álbmoga nuorat oassái. Ovttasbargi bellodagaid ovttasbargovuoddu nanne ahte Nordlánða galgá leat nuoraid fylka. **Deaivvadanbáikkit ja kultuvrralaš infrastruktuvra** šaddet dehálaš elemeantan jus dán galgá sáhttit duohtandahkat. Dás sáhttet earret eará Nordlánnda museat leat geasuheaddji deaivvadanbáikkin. Lea ain dárbu deaivvadanbáikkiide ja kultuvrralaš infrastruktuvrii gos nuorat orrot, gelbbolašvuodahuksemii ja kultuvrralaš kapasitehtii, vai hehtte eretfárrema ja nanne báikkálaš gullevašvuoda.

Nordlánnda fylkkasuhkan váldá ovddasvástádusa mánáidjanuoraid kultuvrii ja kultuvrra mánáidjanuoraid vásste earenoamážit **girjerádjosis**, **Nuoraid Kultuvra Deaivvadeamis** (NKD) ja **Kultuvrralaš skuvlalávkkas** (KS). Dasa lassin váldet ásahusat, festiválat ja smávit aktevrat váldet mealgadii ovddasvástádusa mánáide ja nuoraide. Suohkanlaš dásis leat kulturskuvllat dehálašcat. Nuoraid fylkkadikki politihkalaš prográmma bidjá ládestusaid fylkkasuhkana kulturpolitihkki, ja eará dohkkehuvvon plánaide, strategijiaide ja ovttasbargošehtadusaid. Ovttasbargošehtadusas Sámedikkiin deattuhuvvo galgá rahčat oažumis viidodaga ovdanbuktimiin ja alla kvalitehta buvtademiin mat leat Kultuvrralaš skuvlalávkkas sámi sisdoalus mat fylkii fállojuvvoyit. Museaid rolla sáhtta nannet Kultuvrralaš skuvlalávkkas.

Mánát, nuorat ja nuorra ollesolbmot ellet odne digitaliserejuvvon málmmis, gos dáidaga ja kultuvrra geavaheapmi lea rievdan áiggi badjel. Mánáide, nuoraid ja nuorra ollesolbmuide pandemija dramáhtalačcat čuoza, ja leaš oaidnit makkár váikkuhusat šaddet manjel. Digitála arenat ja deaivvadanbáikkit šaddet čađat deháleabbon. Digitála fálaldagat eai

dárbašlačcat buhtte árbevirolaš kulturgeavaheami, muho sáhttet dehálaš deavddan ollugiida. Nuoraid kulturgeavaheapmi spiekasta oalle muddui eará álbmogis, ja nuorra ollesolbmot eai dárbašlačcat heitte dábiiguin, sii jotket ovdamearkka dihte spilleme dihtorspealuiguin ollesolbmó ahkái. Stáhtalaš dihtorspeallostrategiija *Spillenlatnja* (2020–2022) lokte dihtorspealuid leat iešheanalís kulturuhokin, dáiddavuohkin, ealáhussan ja astoáiggedoaibman, ja mearkkašahti oassin servodatkultuvras. Regionála filbmafoanddas ja Innovašuvdna Norggas leat vejolašvuodat dihtospealuid ángirušsat sin ortnegiid bokte, go dat lea oassin sin nanu regiovnnaid, kultuvrralaš ja hutkás ealáhusaid ja suorgevdáneami ángirušamis. Innovašuvdna Norga árvvoštallá obbalačcat ahte hutkás ja kultuvrralaš ealáhusain lea stuora potensiála ovdáneapmái ja barggolašvuhtii, sihke odđaásahemiid ja earenoamážit liigeváikkahu-said bokte.

Kulturgeavaheamis leat maid stuora erohusat sosio-ekonomalaš duogáža, orrunbáikki, čearddalašvuoda, sohkabeali ja doaibmanávcca dáfus. Lea dehálaš geavahit kultuvra searvadahtinarenan vai eastada olgušteami. Fylkkasuhkanlaš strategija vuosttildit nuorra olgušteami, *Divna. Aktan. (Buohkat. Ovttas.)* dan mihttu lea ahte olles fylkkas galget mánáin ja nuorain leat buorit bajásšaddaneavttut. Sosiála deaivvadanbáikkit, nugo geavahit infrastruktuvrra mii mis lea, báikeovdáneapmi, mobilitehta/beasatlášvuhta ja digitála deaivvadanbáikkit leat dehálaš elemeanttat buriid bajásšaddaneavttuide. *NUORRAplána* ovddida olu mii lea seamma, ja oavvilda ahte lea maid dehálaš bargat máŋggabealatvuodain vai buohkaid oažju fárrui. Goappaš dát namuheaba Sámi mánáid ja nuoraid earenoamážit, sámegielaid ja sámi kultuvrraid dáfus ja dat ahte eastadit vaši ja vealaheami.

7. Bajtdási mihttu

Nordlánnda fylkkasuhkana kulturstrategija 2023–2027 bajtdási mihttomearri lea:

Nordlánna galgá leat mánggabealat ja searvadahti servodat gos ráhkadannávcas, hutkáivuodás ja dáidagis lea nanu iešárvu ja mii váikkuha odđa perspektiivvaide, báikkálaš guoddevašvuhtii, gullevašvuhtii ja eallinkvalitehtii.

Stáhtalaš kulturdiedáhusas; *Kultuvrra vuuibmi*, lea dát bajtdási servodatmihttu:

Ealli demokratija gos buohkain lea cealkinfriddjavuohta, ja gos mánggabealatuohtha ráhkadannákca ja hutkáivuohtha lea hui árvvusadnon. Searvadahti servodat gos bajimus kvalitehta dáidda ja kultuvra movttiidahttá, čohkke ja oahpaha midjiide min iežamet ja olgomáilmimi birra.

Nordlánnda fylkkasuhkana bajtdási višuvdna lea:

Ovttas mii ráhkadit geasuheaddji ja searvadahti servodagaid.

8. Mihttomearit

Dát mihttomearit galget veahkkin ollašuhttime bajtdási mihttu. Nordlánnda fylkkasuhkan galgá dáid mihttomeriid ollašuhtima konkretiseret jahkásaš doaibmaplánain spesifihkka doaimmaiguin, ja jotkkolaš politikhkalaš áššemeannudemiin.

Mihttu: Galget buorit eavttut Nordlánndas ovdánahttit kultuvrralaš ja hutkás ealáhusaid.

Strategiija: Nordlánnda fylkkasuhkan galgá čalbmosit loktet kultuvrralaš ja hutkás ealáhusaid regionála gelbbolašvuoda, dasa maid gullá kulturbuvtadeapmi, ja čielggadit ovddasvástadusjuogu gaskal stáhtalaš dáisi, regionálalaš dáisi ja Innovašuvnna Norgga kultuvrralaš ja hutkás ealáhusaid dáfus.

Innovašuvdna Norga

Innovašuvdna Norga lea sierralahkafitnodat mii jahkásačcat oažzu ruðaid stáhtabúšeahtha badjel oažžut johtui eambbo innovašuvnna ja árvohkama norgga ealáhuseallimis. Fitnodaga oamastit Ealáhus- ja guolástusdepartemeanta ja fylkkasuhkanat. Hutkás ealáhusat lea okta suorgi masa Innovašuvdna Norga juolluda ruðaid.

ART-TRAIL lea odđa ovdánahttinprošeakta kulturturismmas Nordlánndaruovdemádja ráigge, man duogábealde leat Nordlánnda Teáhter ja muhtun kultur- ja mátkeeláhusaktevrat, ja oktiavástiða Nordlánnda fylkkasuhkana mátkeeláhusa ja vásáhusealáhusaid strategijain, ja odđa nationála mátkeeláhusstrategijian. Prošeavta leat dorjon earret eará Innovašuvdna Norga ja Båddáddjo2024. Eanet gelbolasvuodain ja ovttasbargguin áigu Nordlánnda Teáhter joksat stóruot márkan ja odđa gehčüidjoavkkuid, ja ráhkadit odđa arenaid fierpmáduseemii surgiid ja suohkanrájii rastá.

Ovdamearkkat muhtun eará Nordlánnda aktevraide hutkás ealáhusain mat leat ožzon doarjaga Innovašuvdna Norggas leat Lofoten Art Galleries, Båddáddjo Filbmfestivála ja Peacepainting Center AS.

Doaimmat dáiddárekonomiijii Nordlánndas

Nordlánnda fylkkasuhkan juohká jahkásačcat ovta dahje eanet mätkestipeandda-(id) profesišunealla govvadáiddáriidda ja dáiddaduojáriidda geat orrot ja barget Nordlánndas. Davvinorgga dáiddaguovddás Voagain (Vágan) hálldáša stipeandaortnega.

Davvinorgga fylkkasuhkanat ovttasbarget juohkime guokte jahkásaš **barangstipeandda girječálliide**, mii galgá addit girječálliide geat orrot Davvi-Norggas ekonomalaš doarjaga cállit čáppagirjjálašvuoda. Barangstipeanda lea oassin davvinorgga girječálliidestrategijas, mii lea oassin davvinorgga kultursiehtadusas.

Nordlánnda fylkkagirjerájus addá doarjaga álbmotgirjerádjosiidda mat áigot lágidit girječálligaledemiid dahje sullasačcaid. Álbmotgirjerádjusat sáhttet ohcat doarjaga **girječálliid mätkegoluide**, makerspace-instruktevraid ja digaštallanjodiheddiid mätkegoluide go Nordlánndas leat gierdomátkis. Doarjaja eaktuda unnimus **golbma girjerádjosa** ovttasbarget gierdomátkki dáfus.

Dáiddaorganisašuvnnat mat ožzot bisteavaš doarjaga davvinorgga kultursiehtadusas:
- Davvinorgga girječálliidesearvi
- Norgga dáiddaduojárat Davvi-Norga
- Davvinorgga govvadáiddárat
- Davvinorgga dánsundáiddáriid foruma

Mihttu: Sámi dáidagis ja kultuvrras galgá lunddolaš sadji ja nannoseappot oinnolašvuohta Nordlánnda – servodagas.

Strategija: Nordlánnda fylkkasuohkan galgá ain ovdidit ovttasbarggu Sámedikkiin ja sámi ásahusaiguin ráddá dallangeatnegasvuoda ja muđui olis, ja bargat mearredidolaččat lašiheame máhtu sámi dáidaga, kultuvrraid ja gielaid birra.

Mihttu: Galgá leat vejolaš vásihit ja buvttadit alla kvalitehta dáidaga ja kultuvrra, heivehuvvon iešguđet guovlluide ja regiovnnaide.

Strategija: Nordlánnda galgá ordnet dili fágalaš fiерpmádagade, čielggadit ovdánandárbbu ásahuvvon kulturpolitikhalaš ángiruššamiidda guovlluin, ja čielggadit ja ovddidit potensiála geavahišgoahit dálá visttiid odda kulturenrenaide, bargolanjaide ja deaivvadanbáikiide.

Mihttu: Nordlánnda fylkkasuohkan galgá oaidnit kultuvrra leame álbmotdearvvašvuodavuoibmin, ja sihkkarastit ahte ii oktage olguštuvvo beassamis vásihit viidis ja mánggabealat kultureallima.

Strategija: Nordlánnda fylkkasuohkan galgá iežas ortnegiid, doaimmaid ja doarjagiid bokte leat čielggas gáibidit láhčima sosiála searvadahttimii. Earenoamáš dehálaš lea ahte mánát, nuorat ja nuorra ollesolbmot bearrašiin geain leat vuolleqis dietnasat galget vásihit searvadahtima ja searvevuoda dáida ja kultuvrra doaimmahemii ja vásihemii.

Sámegielat Nordlánnda

Samisk språkuke / Giellavahkko čadahuvvo 43. vahkus. Sámi giellavaku mihttu lea loktet sámegielaid stáhtusa, ja lasihit máhtu sámi gielaid ja kultuvrra birra olles servodahkii. Juste dán vahkus galget sámegielat gullot ja oidnot juohke sajis. 2022:s Nordlánnda fylkkasuohkan čalmustahii sámi giellavahu buot 42 suokanis.

Nordlánnda mis leat **njeallje giellaguovddáža**: **Bárru giellabáiki** Suorráin (Várdobáikki vuollásash), Arran Julevsáme guovdájsj, **Stormen** sámi giellaguovddáš / Sáme guovdájsj Bádáddjos, ja **Sjiti Järne** giellaguovddáš Árbordes. Fuolahit bihtán- ja ubmisámegiela beroštumiid de lea **Duoddara Ráfe** / Bihtásámi guovddáš Bádáris, ja **Ubmésámo foruma** Hennesa. Buot dát guovddážat/forumat barget dan vida sámegiela ovddas mat gávdnojít Nordlánndas.

Dáidda ja kultuvra doaresbeliin

Nordlánnda Musihkka lea oassin Davvi-Norgga Riikaoasse-musihkarortnegis, man ulbmil earret eárá lea sihkkarastit mánggabealat profesšunealla musihkkaeallima ja ovttánahtit eálli báikegottid dainna Nordlánnda musihkka lea konseartalágideaddji, ovttasbargoguobiimi aktevraide ja gelbolašvuodaáshus lágideddjide fylkkas.

Nordlánnda guovlomusihkarortnet álgghahuvvui nannen dihte báikkálaš ja regionála musihkkaeallima, ovttas muhtun suohkaniiguin bieđgguid fylkkas. Nordlánnda fylkkasuohkan lea 1986 rájes addán doarjaga guovlomusihkarvirggiid doallioassái. 2011 rájes fylkkasuohkanlaš ovdasvástádus guovlomusihkarortnegii sirdojuvvui Nordlánnda Musihkas fylkkaháldahussii.

Nordlánnda lávdedáidda (NL) lea fierpmádat mas leat 6 profesšunealla lávdebagadeaddji geat barget buohkat iežaset geográfalaš guovllus fylkkas, ovttasbarggus 27 suohkanii. Jahkásáččat NL bárgá sullii 4000 báikkálaš aktevraain sullii 150 cájálmasa ovttavuodas, gosa gaskamearáláččat bohet sullii 35 000 geahčči. NL ovttasbargá aktevraiguin, skuvllaiguin, kulturasahusaiguin ja profesšunealla dáiddáriiguin.

Nordlánnda skulptureanadat lea internationála dáiddačoakkádat mii lea duothan dakhkon áigodagas 1992-1998 ja 2009-2015, das leat 36 báccí mat leat feara gos olles fylkkas. Nordlánnda Skulptureanadága vuolgasadjin lea jurdda ahte dáidda iežas lagasvuodain ráhkada iežas sierra báiki. Bázi čalmmustahtá maiddái iežas birrasiid, nu ahte báiki oažju odda dimenšvnna.

8. Mihttomearit

Mihttu: Nordlánnda galgá hui čea-hppi doaimmahit dáidagis ja kultuvrras internionála ovttasbarggu.

Strategija: Nordlánnda fylkkasuohkan galgá ain ovdidit álgghahuvvon ja odda internionála ángiruššamiiid, ja bargat dahkamis Nordlánnda dáidda- ja kulturdoaimmaid olámuttos ja oidnysis internionála berošteddjiide.

Internionála guvllot kulturdoaibma Nordlánnda

Via Querinissima lea namma kultuvralaš mátkeruvttos gaskal Veneto-regiovna Itálias, ja Røst Nordlánnda, masa maid gullába Västra Götaland Ruotas ja Heraklion Greikkas. Via Querinissima vuoddun lea historjá veneto gávpeolbmá Pietro Querini birra gii devdohalai Røstii 1432:s. Querini mátkemuitalus mátkkis ja orrun Røstas lea addán mávsolas kulturhistorjálas máhtu davviorrga gaskaáiggí guoláust- ja boanddaservodaga birra. Via Querinissima ulbmil lea čatnat oktavuodaid gaskal Nordlánnda ja Eurohpá.

Artist in Residence – dahje dáiddárorunn Nordlánndas – lea doarjatornet man sahtta ohcat ja hálldaša Nordlánnda fylkkasuohkan. Ornet álgghahuvvui 2013:s, ja dan rájes leat ain eanet aktevrat fylkkas ovttánahttán bargo- ja orrundilášvuodaid eará guovllu dáiddáriida. Ortega ulbmil lea veahkehit iešgudetlágan suorggi dáiddáriid oažut vejolašvuoda orrut Nordlánndas, ovddidit dáiddalaš doaimma álgóalgus Nordlánndas, seammás go dat buktá eanet internationalisererema.

BarentsKult lea ruhtadanprárgama mii 2008 rájes lea veahkehan duohandahkat oddahukti dáidda- ja kulturfagalaš kulturprošeavtaid maid doaimmahit Nordlánnda, Romssa ja Finnmarku profeshunealla dáiddárat ja aktevrat. Prárgama mihttomearri lea movttiidahtit eanet ovttasbargui gaskal davvinorgga ja olgoriikkalaš dáiddáriid surgiin nugo musihkas, lávde- ja visuála dáidagis. Davviguovllut galget fokusis ruhtaduvon prošeavttain, ja prošeavttat ferteit čadahuvvot davvin. Prárgama lea sihke njuojla ja eahpenjuolga väikkahan ásaheame kulturbargosajii Davvi-Norggi. Dorjuvvon prošeavttain galgá leat ruošša dimenšvdna; 2023:s addo dušše doarjaa ovttasbargui sorjjakeahes ruošša aktevraigui dahje ruoššalaščaiguin Ruošša olggobealde.

Joint working group on culture (JWGC) lea internionála bargojoavku čadnon Barentsovttasbargui. Bargojoavku mihttu lea nannet kultuvralaš identitehtaid, multikultuvralaš gulahallama ja ovttavuodaid gaskal riikkaid ja regionnaiid barentsguovluin. JWGC:s lea miele Norgga, Ruota ja Suoma kulturdepartementeitaid ovddasteadjetit, ja regionnaiid ovddasteadjetit.

Nordlánnda Figurteáhter lea internionála buvttadanguovddáš figurteáhterii. Téáhter álgghahuvvui 1991:s ja bargoveagas leat 6 bistevas virggehasa. Nordlánnda fylkkasuohkan hálldaša Figurteáhtera ja dat gávdno Stamsundas, doppe leat barginvejolašvuodat, cájálmassála ja guossedáiddárat sáhettet orrut doppe. Figurteáhter lágida jahkásáččat muhtun ovttasbargobuvttademiid internationála aktevraigui. 2021:s cájálmasat maid NF buvttadi dahje doarjui cájehuvvojedje su. 500 geardde sullii 35 000 olbmui 14 iešgudet riikkas.

Bádáddjo2024 strategalaš válđovuoruhemait

Bádáddjo2024:s leat vihta strategalaš válđovuoruhemami. **Mánát ja nuorat** lea vuosttaš dain. Eará strategalaš válđovuoruhemait leat: **Oktavuodat ja kapasitehta, publikummaovdáneapmi, cealkinfriddjavuhta ja gávpot- ja servodatovdáneapmi**. Bádáddjo2024 dáiddalaš višuvdna lea ahte publikumma galgá sáhittit vásihit prárgama mas lea alla kvalitehta, stuora variašvdna ja fantasiija. Luondu lea Bádáddjo2024 njunuš movttiideaddji, ja hálidus lea sáhittit buvttadit eanemus lági birasustilaš ja guoddevaš kulturoaivegávpotprárgama go mii goassege ovdal lea leamašan.

Mihttu: Bådåddjo2024 – ángiruššamis galgá leat bistevas čuozahus Nordlánnda kultursuorgái guhkkeli kulturoaivegávpot jagi.

Strategija: Nordlánnda fylkkagielda galgá heivehit iežas ovttáneami, ovttasdoaibmama ja profesšonaliserema resurssaid ja gaskaoapmeapparátha. Nordlánnda fylkkagielda galgá fuolahit ahte mánát, nuorat ja nuorra ollesolbmot oidnet čielgaseappot vejolašvuodaid vásihit, ráhkadir ja doaimmahit dáida ja kultuvrra Nordlánndas.

9. Ángiruššansuorggit

Go dán strategiija bajtdási mihtu ja gullevaš mihttomeriid galgá joksat, de Nordlándda fylkkasuhkan galgá buoridit fylkkas eanavuođu dáidagii ja kultuvrii. Mii galgat dikšut, doahttalit ja gilvit dan girjás flora mii dáidda- ja kultursuorggis lea, seamás go mii fuolahit oðða ja dievasmahti lassáneami. Bajtdási ángiruššansuorgin fylkkasuhkana dáidda- ja kultursuorggi vuoruhemiide, mii leat danin bidjan dán golbma kategorija.

Eanavuođđu

Eanavuođuin oaivvildit mii vuodđoeavttut dáidagii ja kultuvrii, ja vai gilvá mánjgabealat doaimmaid. Dainna oaivvilduvvo fuolahit dárbbashaš ásahemiid, ásahusaid, gelbbolašvuoda, vuodđudemiiid, profešonaliserema, jotkkolašvuoda ja barggolašvuoda fylkii.

Vejolašvuoda ovdamearkkat:

- Botnjat eanet fylkkasuhkana prošeaktaruđain ovttajagáš juolludemiiin golmmajagáš juolludemiiide, vai fylkkas sihkkarastá jotkkolašvuoda ja eambbo vuoimmálaš ovdánahttinprošeavttaid.
- Ásahit eambbo stipeanddaid profešuvdnaovdáneapmái ja oððahutkamii
- Rekrutteremii ja gealbobirrasiidda álggahandoarja/subsidierejuvvon bargolanjat/studio
- Oðastit ja profešonaliseret regionála práksisa bargui dáidagiin almmolaš lanjain
- Čalmmustahttit Kultuvrralaš Skuvlalávkka gaskkustanarenan eanet Nordlándda dáiddáriidda
- Hutkás ja kultuvrralaš ealáhusain loktet gelbollašvuoda
- Váldit atnui ráddehusa lohpiduvvon regionála kulturfoandda (Hurdalvuodđu) vejolašvuodamunin regionála kulturpolitihka nannemii
- Kártet potensiála ovdánahttit ja loktet Nordlánnda kulturguovddáža boahttevaš arenan buvttadeapmái ja gaskkusteapmái

Dikšun

Dikšumiin mii oaivvildit aktiivvalaš láhčima buoridit šaddaneavttuid, ja dievasmahttit belohahkii guorba eanavuođu buhtadeaddji doaimmaiguin, ovttastahttimiin ja organiseremiin. Mii mearkkaša bargat offensiivvalačcat oažžumis fierpmádagaid, deaivvadanbáikkiiid, čoahkuid, synergijaid, oktiičatnamiid ja lihttobeallalačcaid.

Vejolašvuoda ovdamearkkat:

- Lasihit fylkkasuhkana resursageavaheami ovttastahti fierpmádatbargguide iešguđet dáidda- ja kulturaktevraaid, suohkaniid ja regiovnnaid ovdds.
- Nannet ja ain ovdánahttit fylkkasuhkana dálá kulturfágalaš fierpmádatfunkšuvnnaid (buvttadeaddjifierpmádat, Artist in Residence-fierpmádat, Kultuvrralaš skuvlalávkka – fierpmádat, Nordlánnda Musihka "Váibmoravkkas", Nordlánnda Lávdedáidaga – fierpmádat, Nuorra kultuvra Deaivvadeami fierpmádat, sámi referánsajoavku, kulturárberuvto Querinissima bokte, suohkan- ja regiovndnafierpmádat)

- Kártet ja árvvoštallat kulturviesuid mat Nordlánndas gávdnojít, ja dasto bidjet cielga geainnu kulturviesuid boahtteáiggí geavaheampái
- Fuolahit oðða doaimmaid čalmmustahttit ja dieđuid juohkit dáidda- ja kultursuorggis ja dáidda- ja kultursuorggi birra almmolašvuhtii
- Nannet beasatlašvuoda ja fievrredanvejolašvuodaid almmolaš kulturlágidemiide
- Láhčit dili vai museat ožžot nannejuvvot rolla Kultuvrralaš skuvlalávkas
- Ain ovddidit jurdaga ahte Nordlánnda arkiiva galgá leat seamma viesus go kulturárbbi ja gaskkusteami relevánta aktevrat

Flora

Florain mii oaivvildit ollu mánjgabealat doaimmat ja jienat, dievasmahti ovttadagat kultuvrralaš "ekovuogádagas", sihkkarastit saji cealkinfriddjavuhtii, demokráhtalaš proseassaide ja oðastuvvon relevánssa.

Vejolašvuoda ovdamearkkat:

- Loktet ja čalmmustahttit smávva sámegielaid, sámi kultuvraaid ja sámi servodateallima
- Sihkkarastit ovddasteaddjivođa mearridan-proseassaide ja programmeremii, ja searvama ja beasatlašvuoda dáidagii ja kultuvrii, ovdamearkka dihte Kultuvrralaš Skuvlalávkka prógrammarádiid bokte
- Sihkkarastit ahte kulturfálaldagat speadjalastet min dálááiggi, ahte dáidda ja kultuvra leat oassin stuorát almmolaš ságastallamis
- Fuolahit áimmuššame ahte fylkkasuhkana juolludeamit dáidagii ja kultuvrii deattuhit demokráhtalaš ja friddja cealkinkultuvrra, ovdbuktinvguiid mánjgabealatvuoda ja earenoamášvuodaid, báikkálaš variašuvnnaid, oððahutkama ja oðða perspektiivvaid
- Nannet máhtu bajásšaddi buolvva kulturgeavaheami birra, ja láhčit dili dálááiggi ja oðða mállet kulturgeavaheampái ja -doaimmaheampái
- Fuolahit ráhkadeame oðasmahtton dutkama ja máhttuvođu dáidagii ja kultuvrii mii fylkkas lea
- Joatkit aktiivvalaš eaiggátvuodain riikaosi filbmafitnodagain

10. Sajáiduhttin ja čuovvoleapmi

Kulturstrategiija galgá leat Nordlándda fylkkagieldda politikhalaš ja hálldahuslaš stivrendokumeanta viidáset doaibmaplánaid bokte áigodahkii 2023–2027, ja bidjat vuodđu kulturpolitikhalaš ášše-meannudeapmái ja kulturruduaid eavttuid hábmemii. Áigodagas ráhkaduvvojit guoskevaš strategijat mat gustojít Nordlándda kultursuorgái, nugo davvinorgga strategijat lávdedáidagii ja filbmii, ja dalle vuoruhuvvon áŋgiruššamiiguin dáid vásedin fágasurggiide.

11. Girjjálašvuohta

- FT-sak 89/2021, *Et bærekraftig Nordland – Planstrategi for samarbeid og grønn omstilling 2021–2024*, Nordland fylkeskommune 2021
- *Hvordan måler vi – hvis vi måler?* Konrad, Ingelise. Kulturforvalterne unlimited, 04.2010.
- *Rural Well-being: Geography of Opportunities*, OECD Rural Studies, OECD Publishing, Paris, 2020
- Norsk kulturindeks 2021, Telemarksforskning, tilgjengelig fra kulturindeks.no/rapport/1/2
- Died. St. 8 (2018–2019) *Kultuvrra fápmu – boahtteáiggi kulturpolitihkka*
- Died. St. 18 (2020–2021) *Oppleve, skape, dele – Kunst og kultur for, med og av barn og unge*
- *Regional analyse*, Utdanningsnivå, Telemarksforskning, 25. januar 2021, tilgjengelig fra regionalanalyse.no/artikkel/utdanning
- *Regjeringen snur – skrinlegger kulturens regionreform*, NRK Kultur 20. mai 2020, tilgjengelig fra nrk.no
- *Kultur-Norge forandres dramatisk. Samtidig forvirrer kulturjournalistikken*. Gerhardsen, Anki, 16. januar 2020, tilgjengelig fra aftenposten.no
- *Hurdalsplattformen*, 14.10.2021, tilgjengelig fra regjeringen.no/dokument
- *Kunst i tall 2020*, Rambøll/Kulturrådet, 2021
- *Kunstnere og koronapandemien*, Telemarksforskning/Kulturrådet, 2021
- *Koronakrisen og kultursektoren*, Menon Economics, 2020
- *Når kunsten tar form*. Prytz/Kulturrådet, Fagbokforlaget, 2018
- *Begrunnelser for lokal kreativ næring: Instrumentell kulturpolitikk som tilslørende begrep*, Stavrum, Leikvoll og Heian, Nordisk kulturpolitisk tidsskrift, desember 2020
- *Organisere for organiseringens skyld – Kultursamverkansmodellen og organisasjonsreformenes rolle i nordisk kulturpolitikk*, Henningsen og Blomgren, Nordisk kulturpolitisk tidsskrift, november 2017
- *Derfor trenger vi kunst og kultur*. Choi, Gjerde (red.), Subjekt/Perfektum Partisipp AS, 2021
- *Hvordan utvikle lokal og regional kulturpolitikk*. Kommunenes sentralforbund, 1. utgave 2022
- *Rapport om bolyst og trivsel i Nordland*, Nordland fylkeskommune, 2022
- *Spillerom, Dataspillstrategi 2020–2022*, Kulturdepartementet

Ina Marie Winther Åshaug

Dán strategijadokumeantta visuála elemeanttaid lea ráhkadan dáiddár **Ina Marie Winther Åshaug** (r. 1983, Brønnøysund). Åshaug bargá vuosttažettiin tevdnemiin ja maleriijaiguin smávva formáhtas, geavaha muora, báhpira ja iešguđet ávdna-siid. Naivistalaš ja ohcaleaddji hábmengiella litna ivnniiguin lea mihtimasat su motiivvaide, mat dávjá leat árgabeaivvi dáhpáhusat ja sekveanssat. Vaikko ollu barggut leat figuratiivvat, de son nai ráhkada abstrakta dáiddabargguid mas iešalddis ávnnas ja olggoš/bajildus lea guovddážis.

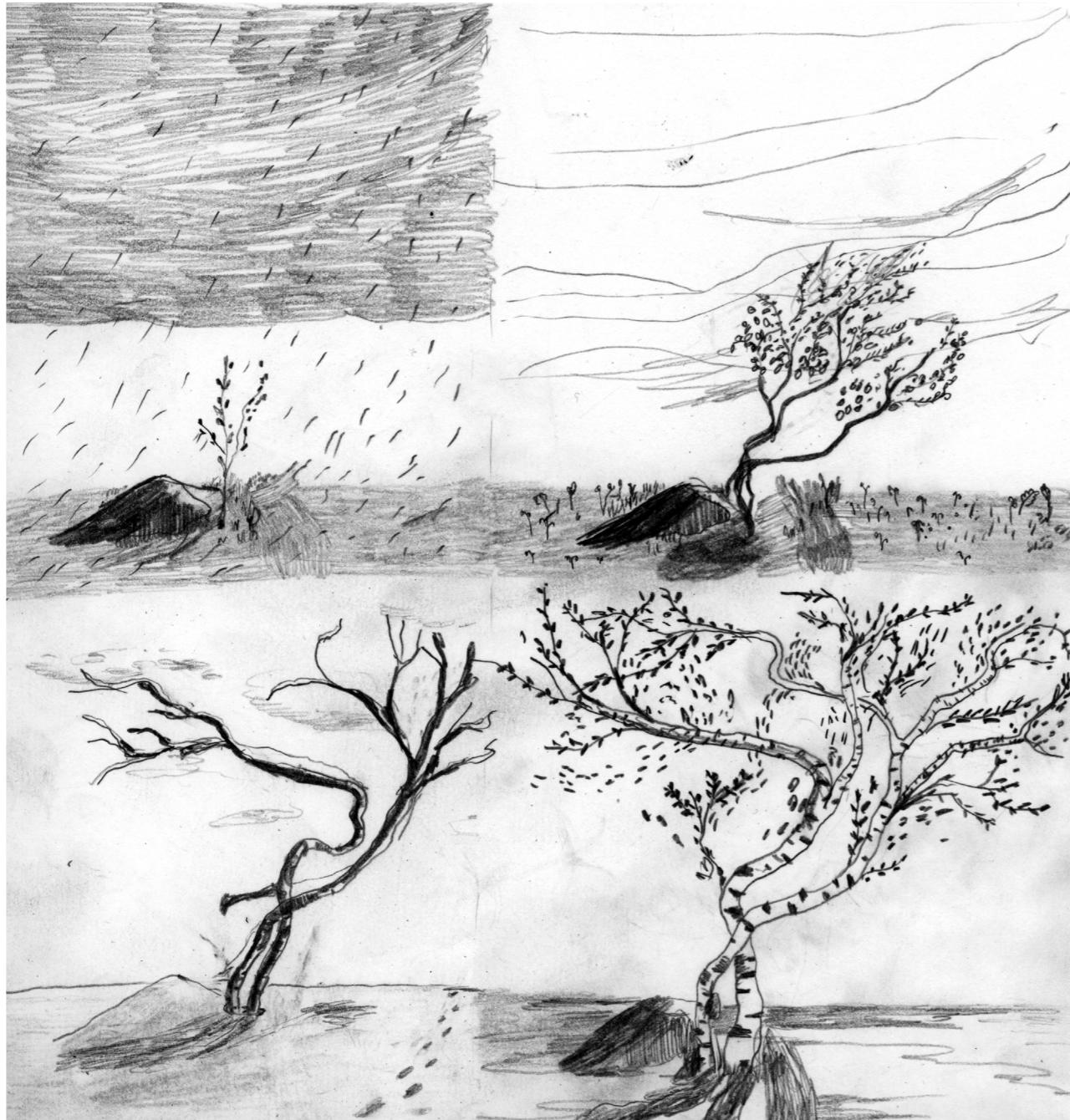
Åshauga malerijiaid ráiddus namain "Foran", mas dás gávnнат oasáža, de son lea sádden sms olbmuide ja bivdán sin govvet dan mii lea sin ovddabealde juste čalbmeravkalanbottus go lohket teakstadied. Dainna lágiin oažu Åshaug govaid maid atná vuodđun, čatnašumi muhtun eará olbmo árgabeaivái, mas šaddá odda hápmi go son motiivva fas čájeha njuohtamaiin.

Ina Marie Winther Åshaug berošta das movt mii olbmot eallit ja movt min gaskavuohta lea eará olbmuiguin, luonduin ja minguin alddáneamet. Buot dan rájes nugo smávva eallima gievkkanbeaŋkkas gitta dasa movt mii organiseret stuoraservodaga. Son dadjá: "Lea juste dát stuora ja unna kombinašuvdna, árgabeaivvis ja poesijas, oktavuohta ja boatkka das, mii boktá mu bargonávccaid."

Utsnitt av *Foran P*, 2021 →
Olje
22 x 16 cm

Sisvege

1. Iktedimmie
2. Åvtebaakoe
3. Aalkoe
 - 3.1 Gaertjiedimmieh jih sjyöhtehke stuvremetjaatsagh
 - 3.2 Baakoetjiertjelkestimmieh
 - 3.3 Tjeahpoen jih kultuvren jijtseaarvoe, jih tjeahpoe jih kultuvre goh vierhkievierhtie
 - 3.4 Kultuvren råälla goh seabradahkesjugniedihks faamoe – sijjieviedimmie, årromelastoe jih jieledekvaliteete
4. Gaavnoeh Nöörjen kultvreindekseste
 - 4.1 Bijjemes sijjie
 - 4.2 Gååvnesamme vieksiesvoeth
 - 4.3 Gååvnesamme viesgiesvoeth
5. Haestemh jih nuepieh
 - 5.1 Tjeahpoe jih kultuvri statuse jih posisjovne byögkelesvoetesne
 - 5.2 Demografije, dajvepolitihke jih voenges seabradahkh
 - 5.3 Pandemijen effekte kultvresuarkan
 - 5.4 Faagebyjresh, maahtoe jih profesionaliseereme
 - 5.5 Infrastruktuvre jih vierhkievierhtieabparaate
 - 5.6 Bode2024 jih båetijen aejkien nuepieh
6. Maanah jih noerh, noere geerve almetjh
7. Bijjemes ulmie
8. Ulmeh
9. Barkoesuerkieh
10. Viedteldimmie jih guhkiebasse barkoe
11. Lidteratuvre

1. Iktedimmie

Laake byögkelesvoeten byjjesfaamoen diedten bijre kultuvrebarkoen ávteste, (kultuvrelaake) daam jeahta regijonaale jih tjielten daltesen bijre.

§ 4. Fylhkentjielten jih tjielten laavenjassh

Fylhkentjielte jih tjielte edtjies hoksedh ekonomeles, organisatovreles, bievnije jih jeatjah sjyöhtehk vierhkievierhtieh jih ráajvarimmieh gáavnesieh mah gaajhkesáarhts kultuvregiéh telimmide regijonaale jih voengesne eevtjies jih sjiehteledtieh.

§ 5. Ektie laavenjassh

Staate, fylhkentjielte jih tjielte edtjies hoksedh

- a. kultuvrejieleden leah veanhtadihks evtiedim-mienuepieh
- b. profesjonaliteetem jih kvaliteetem kultuvrefaa-nassine eevtjedh, jih sjiehteladtedh guktie almetjh maehtieh meatan árrodh kultuvredarjoeminie
- c. almetjh, organisasjovnh jih institusjovnh baah-semem bievnesidie öörnegi bijre ekonomeles dárjojne utniesh, jih jeatjah vierhkievierhtieh jih ráajvarimmieh bijre.

Daate kultuvrestrategije lea dorjesovveme gellie lah-tesetjåanghkoej mænngan, gaavnoes statistihken jih byögkeles govléhtimmieh mænngan, juktie otnjegem biejedh Nordlaanten fylhkentjielten prioriteeremidie tjeahpoe- jih kultuvresuarkan boelhken 2023–2027.

Sjyöhtehke nænnoesvoeteulmieh:

2. Ávtebaakoe

Daate fylhkentjielten barkoestategije lea tihtelem *Orre suerkieh – kultuvrestrategije Nordlaanten fylhkentjieltese 2023–2027 áadtjeme*.

Stoerre nöörjen leksikovne suerkiem defineerie goh "evtiedimmie baalteorgaanistse mij eevre seamma goh díhte orgaane mestie suerkie dorjesovveme. Gosse sjædtoeh suerkieh áadtjoeh dellie aaj sjædtoej bjjieskierie stuerebe sjædta, guktie maehtieh buerebelaakan tjoekvesem jih jielememehtieh nuhtedh." Kultuvrestrategijen julev-saemien nomme lea Ådá suorge.

Naemhtie moere sjædta: gosse orre suerkieh áadtje viehkine evtebe jaepien áeksjiste. Áeksieh báarhte vaeltedh báries moerese illedahke maahta sjædtedh gellie orre áeksieh bætieh. Jis fer gellie áeksieh báarhte vaalta dellie díhte maahta skaarese sjædtedh moere-se. Nordlaanten fylhkentjielte guhkies historikhkem átna kultuvrepolitikhkine mij jíjtjemse evtede, jih illedahke vihkeles tseegkemh jih struktuvre sjidteme. Daelie mijjies jeatjah eaktoej jih jeatjah stoerre haestemi utve tjåadtjobe. Dovne regijonaale, nasjonaale jih veartenevries tjoerebe jeatjahaakan ussjedidh goh ajve naan gille luhkie jaepiejuassah. Orre tijh orre otnjegh krievieh, jih orre suerkieh mah maehtieh muerjine báetedh. Edtjebe dan jollehke jih gamte jaksedh maam maehtieb, tjoerebe jáerhkedh guhkiebasse big-kedh desnie gusnie joe ibie tseegkeme. Fylhkentjielte vihkielommes råälla kultuvrepoli-tihken sisnjelen lea hijven dárjoestruktuvrh darjodh mah daajroem våaroeminie utniesh. Naemhtie tjeahpoe jih kultuvre maehtieh jíjtjemse sjædtedh jih evtiedidh frijelaakan jih jíjt-eaktojne, víkesjamme akten bijjemes seabradahkeevtiedimmieperspektiven vöoste.

Tjeahpoe Nordlaantesne tjuara áadtjodh fierhten tjeahpiedæjjan sisnjelds biejjeni vöoste syökdedidh, men politikhk maahta læjhkan viehkine árrodh gosse jáartam bue-riedibie, plåamstereseangkojde tjaetsiestibie, jih moeride dárjoehitbie. Guhkiebasse ij sijhth ajve bööremes árrodh sjædtojde, men aaj mijjem baajedh deitie ovmessie muerjide tjoönghkedh mejtie tjeahpoe maahta mijjese vedtedh.

Nordlaanten fylhkendigkie kultuvrestrategijem gietedi jih akteraeresne nænnoesti goeven 2022.

Christian Torset
Kultuvren, klijman jih byresen kultuvraerie
Tsïengelen 2023

Guvvie: Susanne Forsland

3. Aalkoe

Barkoe kultuvrestrategijine lea lahtesetjåanghkoeh, gaavnoes statistiske, nasjonaale bievnesj jih regjonaale soejkesjh jih strategijih våaroe-minie åtneme. Noere geerve almetjh jih saemien dimensjovne leah iktemierien perspektijve strategijesne. Nordlaanten lea stoerre haesteme hoksedh noere geerve almetjh sjighth jåerhkedh daesnie årrodh, jallh diekie juhtedh. Nordlaante lea laanten jeenjemes gellielaaketje saemien fylhke, vijhte saemien gieligujmie fylkenraasti sisnjeli. Nöörjen staate lea tseegkesovveme göökte almetji dajvesne, jih fylhkentjielte meatandiedtem åtna ihke saemien årrojh nuepiem åadtjoeh sijjen gielh, sijjen kultuvrh jih sijjen seabradahkejledem evtiedidh.

3.1 Gaertjiedimmieh jih sjyöhtehke stuvremetjaatsegħ

Nordlaanten fylhkentjielte lea jijtse **jijtjevljehkestrategijem jih gaarsjelimiestrategijem** nænnoestamme. Ektiedimmieh kultuvrestrategijen, jijtjevljehkestrategijen jih gaarsjelimiestrategijen gaskem leah jeenjesh. Gellielaaketje jih feerhmeles seabradahke mij orre perspektivh, voenges nænnoesvoetem, ektiedimmieh jih jieledekvaliteetem vadta lea jearohke kultuvre, jijtjevljehkevoete jih gaarsjelimmie seamma otniegasse giesieh. Ektiespielesne profesjonelle jih jijtjevljehke-kultuvren gaskem, jijtjevljehkevoete lea hijen dåarjoehtæjjah. Kultuvren jijtjevljehkevoete viehkehte dam profesjonelle kultuvrem vielie gaavnoes darjodh almetjide, jih jijtjevljehke barkoe lea eevre daerpies jis edtja darjomh sjugniedidh voenges jih regjonaale. Veaksehks jih gellielaaketje jijtjevljehke suerkie lea joekoen vihkele jieledekvaliteeten jih ektiedimmien gaavhtan, jih ihke mijjen voenges seabradahkh edtjeh hijen seabradahkne årrodh gusnie mahta veasodh. Gaarsjelimmie lea sosijaale ektievoeti bijre sosijaale tjerti jih kultuvri dåaresth, tråjje, hijen byjenimmieeaktoeh jih hijen healsoe, jih jijtjevljehke barkoe lea daerpies dejtie darjoenidie gaarsjelimmien sisnjelen. Organiseereme gaahjeme vihties daataspeline lea nommem e-sporte åådtjeme, jih tjuara meatan vaaltasovvedh båetije gietedimmesne digitaale kultuvreproduksjovneste. Doh fylhkentjielten strategijh kultuvre, jijtjevljehkevoete jih gaarsjelæmman vuejnich gaavnedimmiesijjeh, maahtoe- jih viermiebigkeme leah daerpies, jih ihke maanah jih noerh leah meatan. Båarasåbpoe almetjh seabradahkevierhtine vuajnalgieh jijtjevljehkestrategijesne, jih leah aaj vihkeles vierhtie kultuvresuerkesne jih gaarsjelimmesne goh jijtjevljehke barkijh.

Nordlaanten fylhkentjielte jijtse **regjonaale gærjagætiesoekjesjem** åtna. Lidteraturve goh faagesuerkie lea meatan dejnie bijjemes råavarimmine kultuvrestrategijesne, men daate soekjesje ij jeatjah bielieh gærjagætiesoekjesjistie ållermaetieh.

Nordlaanten, Romsan jih Finnmarhken fylhkentjielth leah Kultuvren Laantebieleraerien tjirrh jijtsh **noerhtenöörjen lidteraturrestrategijem** evtiedamme, mij juhtieminie daelie. Doh golme fylkendigkieh **Strategijem visuelle tjeahpose Noerhte-Nöörjesne** nænnoestin 2011, jáerhkieji dovne 2019, jih byörue vuajasjidh mejtie edtja dam laantebielilaavenjostoен tjirrh revideeredh.

Båetiji jaepiej edtja aaj jijtsh **strategijh filmesuarkan jih scenetjeahpoesuarkan** darjodh mah abpe la-

antebieliem feerhmeħ, laavenjostosne Romsan jih Finnmarhken fylhkentjieltegħi.

Aarebi kultuvrestrategijh Nordlaanten fylhkentjieltese leah aaj fylhkentjielten diedten bijre orreme, kultuvremojtesesuerkeni åvtest. Men iż leah naemh tie daennie kultuvrestrategijesne. Sajha barkoem kultuvremojtesigħi jidu għidha aktnej bāetij fylhkentjielten **soejkesjnis regjonaale nænnoesvoetese jih jielje voenges seabradahkide**.

2022/2023 Nordlaanten fylhkentjielte sajha orre **strategijem fealadasse jih dājjresejjiemidie** nænnoestidh, jih aaj orre **museumestrategijem**. Daah strategijih sjighthi jienek ektie tsieħkie kultuvrestrategijine utnedh. Jeatjah sjyöhtehke stuvremetjaatsegħ fylhkentjieltesne leah strategijie noere ålkoestimmien vöoste "Divna. Aktan." (Gaajh kesh. Ektesne.) jih gas-kenasjonaale strategijie.

Gaajhkh fylhkentjielten soejkesjh jih strategijh Nordlaanten fylhkentjieltesne edtjeh dam bijjemes jih laaken mietie **soejkesjestrategijem laavenjostose jih kruana jarkelæmman** illedh jaepide 2021–2024, "Nænnoes Nordlaante".

3.2 Baakoetjiertetjielkestimmieh

Kultuvre jih kultuvrejielede leah bijjemes baakoetjierth mah dovne soptsestimmiek kultuvrem, tjeahpoem, jijtjevljehke suerkiem, gærjagætiem, kultuvreapiem jih fysiske darjomh feerhmeħ, gusnie aaj gaarsjelimmie jih ålkoejjelede leah meatan. **Tjiehpiedæjjah** leah aktöörh mah maam joem darjoeħ jallh maam akt sjugniedieh, jih mah ellieslaakan jallh såemiesmearan jiellemassem tjeahposte utnieh, jih jeenjemast jollebe ööpheittimiem tjeahpoesuerkeni sisnjelen utnieh. **Tjeahpoe** lea abpe gamto dehtie profesjonelle tjeahposte, dsj.dovne visuelle tjeahpoe / guvvietjeahpoe, vætnoe/duedtie, scenetjeahpoe, musihke, filme, lidteraturve jih jeatjah tjeahpoesuekieh.

Kulturelle **infrastruktur** lea kultuvrejieleden mievierhkie. Kultuvregåetieh, tseegkeldahkh fysiske darjoenidie, bievnemeareenah, kultuvredarjomh jih kultuvrefaalenassh goh gærjagætie, kultuvreskuvh, museum, våarhköe, jijtjevljehke organisasjovn jih geervelirehtimmie. Gaavnedimmiesijjeh jih viermeh, ræhpas demokrateles prosess jih kultuvredåjjresh goh kinove, teatere, konserth, gaarsjelimmieöörnegħi jih vuesiehtimmie jih vielie. Staateles kultuvrebieve nese dam **kulturelle jielemem** defineerie goh barkoe tjeahpoen sisnjelen mij lea sjugniedimmien jih

darjomen bijre jih kulturelle vukeieh åehpiedehtedh, mearan **kreatjive jieleme** lea barkoe jielemen sisnjenlen mij kulturelle vukeieh barkoefaktovrinie nuhtjje giehtelimmesne. Kulturelle jih kreatjive jielemh leah baakoetjierth mej bijre ånneti strijrie, jih ij leah ik-tegisth sïemes akten akteraeresne jih minngemes definisjovnen bijre. Daate sæjhta jiehtedh kultuvre-politikkeles goerehimmieh dæjstie aktem analytiske våaromem vedtieh mij tjarke haasta.

3.3 Tjeahpoen jih kultuvren jijtseaarvoe, jih tjeahpoe jih kultuvre goh vierhkievierhie

Tjeahpoe jih kultuvre oktegh jijtsh aarvoem utnieh. Argumente dennie staateles kultuvreibvensisnie *Kulturens kraft* lea tjeahpoe jih kultvrejielede lea jijtjeraarehke bigkemegierkieh seabradahkesne. Tjeahpoe jih kultvre edtjeh maehtedh jijtjemse ev-tiedidh jijtsh premissine dan jijnje gåared, bielelen stuvresovvedh byögkeles äejvieladtijste. Prinsihpem akten *gieten gåhkoen bijre ållermahta* goh kultuvre-politiken maadthlaake, jih tjerteste tjeahpoe tjuara frije årrohd.

"Tjeahpoen sjugniedidh, maahta jiehtedh, lea orre raeriestimmieh darjodh veartenem vuejnedh jih guarkedh," lidteraturvredaerjrie Øyvind Prytz tjaala. Tjeahpoe lea meatan dennie vihkeles digkiedimmes-ne etihkeles aarvoe bijre akten gellielaaketje båeti-jen aejkien. Tjeahpoe lea dåarjoe soptsesasse gieh mijjeh libie, jih digkede gieh mijjeh byöroeh årrohd. Tjeahpoe- jih kultuvredåjresh hijven illedahkh ved-tieh jih mielem sjugniedieh fiereguhene almetjasse, jih maahta eadtjalgehtedh, doehtedidh, provose-eredh, sjollehtidh jih mijjem hammoedidh goh almetje.

Akte dejstie haestiemijstie kultuvrepolitihkesne lea orreme kultuvren jijtseaarvoen åvteste argumente-eredh, akten baelien gosse stoerre krievenassh aar-vose biejesuvvieh, edtja amma aarvoem maehtedh mööledh jih taalline vuesiehtidh. Vaenie universelle parameeterh gååvnesieh juktie vuesiehtidh kultuvre oktegh stoerre aarvoem åtna, jih ij ajve vierhie jeatjah seabradahkeulmeh jaksedh. Tjaalegisnie "Hvordan måler vi – hvis vi måler?" Ingelise Konrad tjerteste aarvoe aktede kultuvreråajvarimmeste da-amtaj jeatjah faagesuerkiej möölemevukieh mietie möölesåvva. Konrad meala illedahke daestie sjædta kultuvren gellievoe ij våajnoes sjidh. Maahta stoerre haesteme årrohd gosse möölemparameeterh eah gååvnesh jis ajve tjeahpoen jih kultuvren nåhtoeaar-

voem seabradahkesne vuajna. Kultuvrepolitihkem jih joekedimmieh hammoedidh ajve lâhkoen mietie vuartasjæjjiste jih goltelæjjiste maahta giehpiedidh jih jeatjah otnjegem vedtedh, jis tjeahpoe jih kultuvren jijtseaarvoe jih sjere kvaliteeth måjhtele. Tjeahpoe lea maam joem soptsestidh jih åadtjodh maam joem soptsestidh lea eevre vihkele akten demokratijese.

Tjeahpoe jih kultuvren jijtseaarvoe jih nåhtoeaarvoe leah viedteldihkie sinsætnan, jih fiereguhtene haeres-ne aarvoem åtna. Bihkedæjjesne "Hvordan utvikle lokal og regional kulturpolitikk" (Guktie voenges jih regjonaale kultuvrepolitihkem evtiedidh), Kommunenes sentralforbund (KS) jeahta jis edtja maehtedh ellies politihkeles otnjegem akten seabradahkese evtiedidh, gusnie gaajhkh faagesuerkieh ektesne berkieh, tjoere-be dovne individem jih seabradahkem gorredidh. Gosse kultuvrepolitihkem evtiedibie tjoerebe dovne jijtseaarvoem jih nåhtoeaarvoem gorredidh dan åvt-teste dah guakteh leah sinsætnan viedteldihkie. Jis kultuvredåjresh eah äejjen jih vaajmoem dievvedh, dellie eah sårn sjihth naan nåhtoem vedtedh gænnah. Jis nænnoes aarvoem kultuvredåjresisnie oktegh dåjrebe, dellie díhte sårn sæjhta mijjem dan jijnjem baajnehtidh guktie dovne åssjaldahkide jih dahkojde baajnehte mænnan.

Tjeahpoe jih kultuvre leah bieie dehtie seabradahkete mesnie jielebe. Kultuvresuerkie maahta feerhmeles areenine årrohd maanide jih noeride, jih ålkoestimmieh höoptedh. Saemien tjeahpoe jih kultuvre leah iemie bieie seabradahkete jih saemien tjeahpoe jih kultvre maehtieh viehkiehtidh voerkes sjidtiedh, jih dåriesmoerh seabradahkesne jih al-metji bijre våånedehedh, mejtie daan biejjien raa-ja ibie vuajneme. Tjeahpoe maahta vuajnoeh jarkelidh jih jååhkesjimmie jih toleraanse eevtjedh.

3.4 Kultuvren råälla goh seabradahkesjugniedihks faamoe – sijjieevtiedimmie, årromelastoe jih jieledekvaliteete

Kultuvre jih kultvrejielede faamoem utnieh mij seabradahkem sjugnede. Gaavnedimmiesijjiej jih demokratijen tjirrh, meatan årrohd jih byjenimmie-byresen tjirrh kultuvre stoerre råällam åtna voenges seabradahkese. Kultuvre attraksjovneaarvoem jih ektiedimmieh sjugnede årroejjidie, guesside jih dagke sjisejuhtijdie jih jielemetseegkijidie. Kultuvre daamtaj buerkeste goh díhte ihkuve våarome jih

lijme voenges seabradahkesne. Tjeahpoe jih kultuvre mijjem hammoedieh goh almetjh, jih viehkiehtieh histovrijem soptsestidh gieh mijjeh libie. Kultuvre lea doh aarvoeh mah leah våarome mijjen veeljemidie jih sjæjsjalimmide, jih mijjen identiteetem bigkie.

Gaskenasjonaale organisasjonve OECD (*Organisation for Economic Co-operation and Development*) bæjh-koehtimmie "Rural Well-being, Geography of Opportunities" bæjhkoeh ti 2020, maam maahta jarkoestidh "Jieledekvaliteete dajvine, geograafeles nuepieh", OECD sæjhta jieledekvaliteetem prioritet-tine biejedh gaskenasjonaale politihkehammoedim-mesne, jih tjerteste dajvh stoerre nuepieh utnieh jis jijtjemse digitaalisereremasse, demograafeles haesi-tiemidie jih klijmajarkelimmide sjiehtedieh. Daate perspektive lea viedteldihkie dej guhkiebasse råaj-varimmiegujmie kultuvræjviestaareprosjektesne Bodø2024. Bodø2024 strategien mietie barkeminie ihke Nordlaante edtja attraktive regijovnne sjidtiedh gusnie almetjh sjijtih jäerhkedh årrohd, jallh gåabph-sijtih juhtedh jih daesnie orrijidh. Daesnie kultuvre joekoen vihkeles råällam åtna. Bodø2024 dam gohtje "Transition", mij lea sertiestimmie jallh jarkelimmie. Transition lea eaktoej bijre akten hijven jieliedasse, tseegkeminie buerebe båetije aejkeste.

EN:n nænnoesvoeteulmie otnjegem fylhkentjelten barkose muana. Fylhkentjelte edtja njueniekisnie årrohd kruana jarkelimmesne, jih seabradahkeev-tiedimmie barkedh mij doh golme nænnoesvoe-tedimensjovnh ektiedimmesne vuajna: **Sosjaale nænnoesvoete** lea gorredidh gaajhkh almetjh hijven jih riektes våaromem åadtjoeh eensilaakan jieledh. Sosjaale nænnoesvoete ektesne vuajnelge haesi-tigmijmie demografijesne, attraktive jih hijven voenges seabradahkh, kultvre jih kultuvrehistov-rijen vihkelesvoete identiteetese jih ektiedæmman, urbaniseereme jih hijven healsoe jih tråjje. Sosjaale nænnoesvoete lea aaj jeatjah joekedimmien bijre, jih nænnoesvoeteulmiej bijjemes prinsihpe "Leave no one behind" (ij guhte edtjh ålkoestamme sjidtiedh) lea prioriteremen bijre dejstie prååsehkommes almetj-jistie. Gaajhkh edtjeh, saah gusnie årroeminie, saah guktie ekonomije, funksjovnemahtoe jih sosjaale jih etihkeles duekie leah – baahtsemem gamte jih gel-lielaaketje kultuvrejieladesse utnedh. Daate aaj ulmие staateles maana- jih noerepolitihkesne. Giefiesvoeten gaavhtan almetjh eah åadtjoeh meatan årrohd seabradahkesne, men gosse baahtsemem tjeahpose jih kultuvrese utnieh dellie sosjaale evtiedimmien sjise feerhmesuvvieh, jih dialogem jih goerkesem almetji gaskem sjugnede. Kultuvre edtja pruvvine årrohd ålkoestimmie giehpiedidh. **Ekologes nænnoesvoete**

lea eatnemem jih klijmam gorredidh goh orrestim-meles vierhtie, jih almetjh jielemevåarome lea eevre jearohke eatnamistie. **Ekomeles nænnoesvoete** lea fasseldimmiedaerpiessvoeten jih ekomeles aar-voesjugniedimmien bijre gosse seamma tijjen edtja eatnemebåalam gorredidh.

Gellie tjeahpoe- jih kultuvrebarkij leah nænnoes giehtelimmieh oktegimse: Dah voengesne jih regjonaale sijjesne berkieh, jih orre refleksjovnh jih perspektivh buetieh. Jis vielie astebe goltelidh, lohkedh, dåjredh jallh sjugniedidh, dellie vaenebe astoem utnieh vaaroeh åestedh mejtie ibie daarpesjh, jih mah näakelaakan eatnemebåalan ekosysteemem baajnehtieh. Jis maehteb tjeahpoe jih kultuvrem jolle kvalitetestest dåjredh desnie gusnie mijjeh jijtjh årrobe, maehteb dam guhkies fealadimmiem girtine slyöpedh akten stoerre staarese guhkene dubpene. Naemhtie lissiehtamme jieledekvaliteetem åadtjobe desnie gusnie årrobe. Jih naemhtie tjielke barkoe voenges jih regjonaale tjeahpoe jih kultuvrine ok-tegh maehtieh tjoevtenjinie årrohd klijma- jih byrjese-perspektivvesne.

Fylhkentjelten soejkesjestrategije "Nænnoes Nordlaante" (Et bærekraftig Nordland) vih teste Nordlaanten lea stoerre haesteme juhtieminie fylhken luvhtie, joekoen noerh mah gaskem 20-40 jaepien båries. Ihke årrojh edtjeh murriedidh, tjuara hijven faalenassh tjeahpoe jih kultuvren sisnjenlen årrohd. Jis faalenasse edtja hijven årrohd, tjuara tjirkedh tjeipiedejjah jih kultuvrebarkij hijven eaktoej utnieh. Tjeahpoe jih kultuvre årroji kreativiteetem, toleraans-sem, demokratijem, jih ektievoetem nænnoestieh, jih jeenjesidie tjeahpoe jih kultuvre muenieh gosse edtjeh årromesijjiem veeljedh. Nordlaanten fylhkentjelten faagedåehkie almetjehealsose jih voenges seabradah-keevtiedæmman sâemies vaestiedejjah gihtj giesien 2022 man sjieken gaavhtan dah lin årromesijjiem veljeme. Daesnie våånesasse båata kultuvrefaalennassh leah vihkielommes faktovre ihke almetjh mah joe mijjen fylhkesne murriedidh, edtjeh sagke buerebelaakan murriedidh. Seamma tijjen vaestiedassh aaj vuesiehtieh gaertjieldihkie kultuvrefaalennassh leah naakenh dejstie fâantojste man åvteste almetjh vuarjasjeh Nordlaanteste juhtedh.

4. Gaavnoeh Nöörjen kultuvreindekseste

Telemarksforskning Nöörjen kultuvreindeksem (Norsk kulturindeks) deellie, jih fokusem åtna dísse mij gohtjesåvva soptsestimmiekultuvre. Kategorijh jih daatagaaltjih våaroeminie vaeltieh dejnie bieline kultuvrejieliedistie mejtie leavloem beaja staateles kultuvrepolitihkesne. Kategorijh aaj veeljesovveme gaavnoes daataj mietie, jih dej faktovri mietie mah maehtieh kultuvrefaalenassem jih åtnoem kultuvreste buerkiestidh aktene tjeltesne. Gosse kultuvreindekse kulturenjeptjiem tjeltine viertesti, våarome lea taale fierhten årroejassee. Daate maahta årrodh lâhkoe tjehpiedæjjiste fierhten årroejassee, jallh goltelæjja fierhten årroejassee. Naemhtie maahta kultuvrefaalenassem jih kultuvreåtnoem tjelti dåaresth viertiestidh joekehts stoeredahkine.

4.1 Bijnemes sijjie

Nordlaante govhtede sæjjan båata gaajhki laanten fylhki gaskem daennie möolemisnie, amma ovreht gaskoh moeresne. Dihle naa jolle sijjie ållesth, lea gaskem jeatjah Nordlaanten vieties giehtelimmiaaksoej gaavhtan mijjen stoerre musihke- jih scenetjeahpo-institusjovnide. Nordlaante lea sjiere posisjovnesne dan åvteste lea jijtse institusjovnh/giehtelimmieh tjeahpoen sisnjelen örname - Scenekunst i Nordland, Musikk i Nordland jih Figurteateret - goh bielie fylhkentjielten jijtse organisasjovnestruktuvreste. Daah giehtelimmieh leah aaj meatan goh vihkeles biehkieh fylken tseegkeme infrastruktuvresne profesjonelle tjeahpoeproduksjovnese jih tjeahpoebievniemassee.

4.2 Gååvnesamme vieksiesvoeth

Nordlaante jolle sæjjan båata siejhme parameeterne kultuvreindeksesne **museumi jih jijtjevyljehkevoeten bijre, gusnie fylhke lea gåalmede sijesne laanten fylhki gaskem**. Nordlaante lea dej njielje fylhki gaskem mah jeenjemes lïhtsegh utniah siebrine jih tjertine, joekoen kåärpsi jih histovrijesiebriej sisnjeli.

Nordlaante lea dej njielje fylhki gaskem mah jeenjemes guessieh **Kulturelle skuvlevøesse** utniah 2020. Daah produksjovnh leah joekedamme naemhtie, 56,3 % tjelten stuvremen tjirrh, jih 43,7 fylhkentjielten stuvremen tjirrh.

Nordlaante lea dej golme fylhki gaskem mah jeenjemes tæjmoeh **kultuvreskuvledarjomigujmie** faalehtieh fierhten årroejassee, gusnie musihke lea 78,1 % ööhpehtimmietæjmojste. Nordlaante aaj hijven il-ledahkem åådtje gosse lea lâhkoe **teatrevuesiehtimjiste**, ajve Oslo, Romsa jih Finnmarhke, Vestlaante jih Rogalaante jienebh vuesiehtimmieh utniah.

4.3 Gååvnesamme viesjiesvoeth

Viesjiehtsommes sijjie læstosne **kinovisnie** gaavnebe: Nordlaante lea dej golme fylhki gaskem mah vaenemes kinovevuesiehtimmieh utniah, jih lea dihle fylhke mah vaenemes kinoveguessieh utniah fierhten 1000 årroejidie. Nordlaante lea aaj dej fylhki gaskem mah vaenemes **tjehpiedæjjah** utniah. Nordlaante unnemes lâhkoem **filme- jih scenetjehpiedæjjiste** åtna. Nordlaante lea dej fylhki gaskem mah jeenjemes beetnegh nuhtjeh gærjagåetide, men læjhkan dihle fylhke mij vaenemes gærjagåetielönemh fierhten årroejassee åtna 2020.

Maahta aaj vihtesjadtedh Nordlaante dam vuelieh-kommes regstreereme njieptjiem åtna **årroji madtjellesvoesteste** laanten fylkjeste gosse lea kultuvrefaalenassi bijre 2021, akten årrojegoerehtimmien mietie maam Direktoratet for forvaltning jih IKT (DiFi) leah tjirrehtamme. Goerehtimmie gihtje man madtjele årroj lea kategorijigujmie kultuvredarjomh, siebrieh jih kuvsjedarjomh, kinove, konserth jih teatere jih aaj museume, tjeahpoevuesiehtimmieh jih plearoeh.

5. Haestemh jih nuepieh

5.1 Tjeahpoe jih kultuvri statuse jih posisjovne byögkelesvoetesne

Staateles kultuvrepolitihke lea nasjonaale barkoe. Vierhkievierthieh staateles, fylhkentjielten jih tjelten daltesisnie edtjeh viehkiehtidh ulmide jaksedh mah leah reerenasseste biejesovveme. Fylhkentjielth leah gaskelühtse dennie byögkeles kultuvrereeremisnie: Fylhkentjielte edtja sov prioriteeremh viekesidh gaskem dam staateles njeptjiem gusnie krievenasse profesionaliseeremen bijre, man guhkiem ryöhkoe jih orresjugniedimmien bijre, jih tjelten njeptjiem, mij daamtaj stuerebe fokusem åtna jijtjevljehkevoete se, tjiertide jih siebride, jih aaj maanide jih noeride.

1990-låhkoen raejeste stoerre jarkelimmieh dorjesovvin tjeltesuerkien sjisebaalhkasysteemeste, gusnie bieljiemierhkeldh dåarjoh båarhte vaaltasovvin jih lissiehttamme leavloe mieriefansieeremasse biejesovvi. Dan gaavhtan akte dejstie veaksahtommes vierhkievierhtiste gaarvani maam staate lij nuhtjeme kultuvresuerkien sisnjelen. Kultuvremoenehtsh jih faagereeremh mah lin tseegkesovveme 70- jih 80-låhkoen, tjåanghkan biejesovvin jeatjah politike- jih faagesuerkiegjumie. (Bievn, St. 8, 2018). Akte hypoteese noerhtelaanti kultuvrepolitihken bijre doh minngemes luhkiejaepieh lea "organisasjovnereformh leah substituhtine sjidteme ekonomeles vierhtiej åvteste" (Henningsen jih Blomgren, 2017). Staateles kultuvrebudsjedte lea tjåanghkan seamma stoer dahkesne goh Oslo universiteeten giehtelimmiebudsjedte. Nordlaanten fylhkentjieltesne daate medtie 7 % giehpiedimmie dejnie frije budsjedtevierhtine kultuvresse 2002 raejeste 2022 raajan, man gaavhtan akte viesjehtåbpoe dahkoenuepie sjædta daam suerkiem evtiedidh.

Staateles kultuvreibvensisnie jaepeste 2018, lij raeriestamme diedtesuerkide kultuvrejeliedisnie jarkelidh, mah leah bieline dehtie bijjemes **regjovnereformeste**. Don aejkien kultuvreministere

← Utsnitt av Klubb, 2022
Olje
22 x 27 cm

vaajtelj fylhkentjielth edtjin stuerebe diedtem åadtjodh tjeahpoe- jih kultuvrefaalenassem regjovnine evtiedidh. Raeriestimmie stoere vuastalimmiem åadtjoeji bieljiste tjeahpoe- jih kultuvresuerkeste abpe laantesne, dan åvteste bïllin tjeahpoe jih kultuvre edtjin salderingepäastine sjidtedh fylhkentjielten budsjedtine. Lissine akten asven bijre soptsestamme, gïdtjh politikhkerh edtjin jijtjemse sjisse pleentedh prosessine tjeahpoen bijre, mah maeh tieh tsiehkide soptsestimmireaktese giehpiedidh. Staateles njeptjesne lea daam gyhtjelassem dâåsteme viehkine Kultuvreraeriem (1965) tseegkedh, mij vierhtieokedimmiem tjirrehte faageguejmievuarjasjimmiej mietie dåarjoehtsemijstie. Jalhts jeenjesh kultuvresuerkesne leah negatijve orreme diedtem sertiestedh staateles njeptjeste regjonaale njeaptjan, jeatjebh vienhtieh stuerebe diedte regjovnine maahta sán tjeahpoe- jih kultuvresuerkiem nænnoestidh dejnie miehtjies bieline laanteste. Jaepien 2020 læjhkan reerenasse jarkaji, jih doh veanhtadamme jarkelimmieh tjeahpoe- jih kultuvreinstitusjovnide heajhtasovvin.

Orre reerenassen våaroemisnie jaepeste 2021, **Hurdalsplattformen**, orre væhtah gååvnesieh mah sjighth tjeahpoem jih kultuvrem regjovnine nænnoestidh. Hurdalsplattformen vihteste reerenasse sjæhta orre, **regjonaale kultuvrefoenth** sjiehtesidh, jih jienebh kultuvrebarkoessjjide jih maahtoebyjresidie sjiehteladtedh abpe laantesne. Ij leah anje sjæjsjalammek guktie edtja dejtie regjonaale kultuvrefoentide hammoedidh jih reeredh.

Noerhte-Nöörjesne jih Nordlaantesne lea vaenie kultuvrereredaksjovnh jih **kultuvrejournalistihke**. Journaliste jih kritikhkere Anki Gerhardsen tjaala "Gosse kultuvrejournalistihke smualhkoe, dellie aaj seabradahken goerkese tjeahpoen vihkelesvoeteste smualhkoe. Tjeahpoe ij leah saaht magkeres eejetallemedarjome. Tjeahpoevuekieh leah vihkeles bielie demokratjen våaroemistie, jih sjiere vaarjelimiem åtna maadthlaaken paragrafeste soptsestimiereaktan bijre."

5.2 Demografije, dajvepolitihke jih voenges seabradahkh

Nordlaanten fylhkentjelte voerkes politikhkem åtneme kultuvrebarkoem sjiehtesjidh guktie dan jeenjesh jaksa goh gåarede. Dah barkoeh leah **desentraliseereme** orreme, dan åvteste vihkeles kultuvreinstitusjovnh jih kultuvrebarkoeh leah bårrode abpe fylhkesne. Daate håksa tjeahpoe jih kultuvre jolle kvaliteeteste aaj dajvine gåavniesieh gusnie almetjh bårrode årroeh. Dagkeres dajvepolitihke lea dovres, joekoen aktene fylhkesne goh Nordlaante guhkies gåhkoejgumie, jih almetjh mah bårrode årroeh. Nordlaanten fylhkentjelte lea tseegkeme, eekie jih dårje jienebh vihkele jih desentraliseereme struktvrh, prosjekth jih institusjovnh tjeahpose jih kultvrese Nordlaantesne. Goh Scenekunst i Nordland, Musikk i Nordland, Figurteateret i Nordland, dajvemusikhkererörnege, Skulpturlandskap Nordland, jih jienebh. Daah tseegkemh leah vihkeles bigkemegeajnoeh, evtiedimmieaktöörh jih nuepieh Nordlaanten kultuvrejließdisnie. Lissine fylhkentjelten barkoe Kulturelle skuvlevoessine jih dårjoe vuesiehtimmien gaavtan öörnegasse Artist in Residence (tjehpiedæjjavieseh-timmie) vihkele struktvrh ihk tjeahpoe jih kultuvre edtjeh sjugniesovvedh, jih almetjh edtjeh tjeahpoem jih kultuvrem ovmessie bieline fylhkesté dåjredh. Dejtie båtjje jaepide lea daerpies Nordlaanten fylhkentjelte lea hijven dårjoehøjja jih evtiedæjjjaorganisasjovnid. Lea kultuvrelaktoem gellien aejkien åvtese vaaltasovveme goh akte maereles vuekie laantebielalaavenjostem tjööngkhedh jih nännoestidh kultuvresuerken sisnjelen.

joekoen joekehts. Fylhkentjelte sæjhta meatanspieldjinie årrodh tjeahpoe- jih kultuvreevtiedimmesne abpe fylhkesne. Edtjebe iktedæjjaaaktötörine årrodh jih viehkine årrodh guktie tjeahpoe jih kultuvre maehtieh jijtjemse evtiedidh laavenjostoen, viermiets-egkemen jih gaavnedimmiesijjiej tjirrh. Naemtie maehtieb viehkietidh kulturelle kapasiteetem jih profesjonaliseeremem tseegkedh. Daate barkoe sæjhta tijjen åvtese maahtoem tseegkedh jih kultuvrebarkoesijjiek jih aarvoesjugniedimmie vedtedh.

Nordlaante, Romsa jih Finnmarken fylhkentjelth leah ektie barkoeh bijre laavenjosteme kultuvren sisnjelen guhkiem. Dah leah laavenjostem jijtse latjcosne reguleerereme man bijre seamadin voestes aejkien 1991. Latjkoem vijriedamme jih revideerereme gellien aejkien, minngemes aejkien 2021. Latjkoen ulmie lea kultuvrelaavenjostem Noerhte-Nörjesne guhkiebasse evtiedidh. Noerhtenörjen kultuvrelatjkoe 2022-2025 prinsipide jih eaktoje bigkie laantebielfeerhmeles råallan bijre, tjehpeles kvaliteeten jih ektiedahkoen bijre jeatjah aktörigumie regjonaale, mejtie institusjovnh jih organisasjovnh latjcosne edtjeh illedh. Latjcoe joekedimmie regjonaale dårjoste buerkeste dejtie laantefeerhmeles tjeahpoe- jih kultuvreinstitusjovnid jih tjehpiedæjjjaorganisasjovnid. Lea kultuvrelaktoem gellien aejkien åvtese vaaltasovveme goh akte maereles vuekie laantebielalaavenjostem tjööngkhedh jih nännoestidh kultuvresuerken sisnjelen.

Noerhtenörjen kultuvrelatjkoe

Nordlaanten, Romsa jih Finnmarken fylhkentjelth finansiereren bijre laavenjostoh jienebh noerhtenörjen tjeahpoe- jih kultuvreinstitusjovnjiste mah stillemem utnies mij abpe laantebieliem gaptja. Noerhtenörjen kultuvrelatjkoe aktem veanhadihksvoetem vadta mij lea daerpies jis edtja faagebyjresem, maahtoem jih infrastrukturrem laantebiellesne tseegkedh, jih ektespiel Kreava staates, regjonaale jih voenges äejvieladji gaskem.

Dah institusjovnh leah meatan latjcosne boelhken 2022-2025:

- Landsdelsmusikerne i Nord-Norge
- Nordnorsk jazzsenter
- Musikontoret Nord (aarebi Rytmisk kompetansenettverk)
- Arktisk filharmoni
- Nordnorsk kunstneresenter
- Nordnorsk filmsenter
- Festspillene i Nord-Norge
- Hålogaland amatøteaterselskap
- Pikene på broen
- Davvi senter for scenekunst
- Saemien nasjonaaleteatere Beaivvás
- Filmfond Nord

5.3 Pandemijen effekte kultuvresuarkan

Covid-pandemijese kultuvresuerkiem tjarke baajneti. Reektehtse "Kunst i Tall" (Rambøll) jaapan 2020, nasjonaale baalhkagiehpedimmie musihkesuarkan vuesiehti 33 % jaepien 2019 raejeste 2020 raajan. Scenetjeahpose daate taale abpe 53 % 2019 raejeste 2020 raajan. Goerehimmieh vuesiehtieh fierhte vijhtede barkije suerkesne barkoestatusem jarkeli mænnan pandemije eelki. Menom Economics, 2020). Reektehtse "Kunstnere under pandemien" (Telemarksforskning 2021) vuesehte kultuvresuerkie lea dej jielemi gaskem seabradahkesne mah leah dejtie stööremes negatjive effektide dåjrehtamme dej gaertjieldihkje råajvarimmieh gaavtan pandemijesne. Joekoen dejnie bieline kultuvresuerkeste mah fysiske goltelæjjah jih vuartasjæjjah utnies, goh scenetjeahpoe, museum jih musihke, baalhkatehpeme stoerre orreme. Aaj Nordlaantesne darjomjenieptjie tjarke geahpanamme pandemijesne, mij våajnoes sjædta gaskem jeatjah tjarke giehpiedimmien tjirrh ohtsemijstie fylhkentjelten prosjektevierhtide kultvrese, jih öörnemh jih prosjekth mah heajtasovvin jih tijjen åvtese biejesovvin. Tjaktjen 2022 raejeste vuejnebe ohtsemetaale vihth aalka ånnetji læssanidh. Aaj daajroes jijtjevyljehkevoete kultuvresuerkesne lea tjarke vaananamme pandemijesne.

Nasjonaale njeiptjesne tjelth jih fylhkentjelth dåjrehtimmiem åvtese lutnjeh goh kultuvresuerken ellen stööremes haesteme tijjen åvtese (Rambøll 2021). Dan åvteste díhte profesjonelle tjeahpoe- jih kultuvresuerkie lea geahpanamme, dellie våajnoe goh díhte ålesth darjome, orresjognidimmie jih gelievoete kultuvrefaalennesne sæjhta tjarke vaananidh båetjje jaepiej.

5.4 Faagebyjresh, maahtoe jih profesjonaliseereme

Nöörjen kultuvreindekse vuesehte Nordlaanten fylhketjelte lea vijhtede sijesne laanten fylhkjisté gosse lea lähkoen bijre **kultuvrebarkoesijjiste**. Raane, Hábmere jih Moskenes leah tjelth gusnie jeenjemes kultuvrebarkoesijjiek fierhten 1000 årroejasse Nordlaantesne. Ovrehte 21 % dejtie mah barkoem kultuvrebarkoensisnjelen utnies Nordlaantesne produksjovnine tjeahpoen sisnjelen berkieh, mearan 58 % kultuvreibevnemen sisnjelen berkieh. Ovrehte 21 % fasseldimmieh utnies medijan sisnjelen, jih daate vaaneneminieh.

Kultvre- jih mìrestallemedepartemente lea **stoerredigkiebievnesem** tjehpiedæjjapolitihken bijre darjoeminie 2022. Tjehpiedæjjabievne edtja doh bijjemes ulmeh Hurdalsplattformesne våaroeminie utnedh. Edtja daanbeajjetje råajvarimmieh jih vierhkievhtieh vuartasjih, jih edtja raeriestimmieh akten ellies tjehpiedæjjapolitihkese buketedh.

Nöörjen kultuvreindekse vuesehte Nordlaantesne ålesth 2,96 tjehpiedæjjah fierhten årroejasse. Dan gaavtan Nordlaante dej fylki gaskem gusnie **vænemes tjehpiedæjjah Nörjesne**. Jis lähkoem tjehpiedæjjiste vuartasjibie vuejnebe 62 % tjehpiedæjjiste Nordlaantesne leah musihkerh jih komponisth, mearan 27 % leah visuelle tjehpiedæjjah.

Nordlaante såemiesmearan jollebe **ööhpehimmieinstitusjovnh** estetihken jih humanisteles faagide fååtse. Men **Nordland kunst- og filmhøgskole** gåavnese, mij 2022 raejeste bieline sjædta Uit:ste, jih mij leah vihkeles tjeahpoefageles institusjovne Nordlaantesne, men naa vaenie studeentigujmie. Lissine Noerhtenörjen universiteete ööhpehimmie faalehte histovrijisnie, jih stoerre fakulteetem lohkehtæjjaööhpehtæmmen jih tjeahpoe- jih kultuvrefaaagide, gusnie bielieh barkoste leah biejesovveme Levangkese, jih aajmene faagh Nordlaantes.

Estetihkeles/humanisteles lohkemefaanenassh mah lohkemesijjine faalasuvvieh jeatjah bieline Nörjeste, men eah Nordlaantesne gåavnesh, leah tjeahpoehistovrije, filosofije, arkeologije, kultuvrevitenskape, lidteraturvitenskape, giele, idehistovrije, teatrevitenskape, religijovne, hammoedimmie, kuratovre jih numhtie vijriebasse. Daej lohkemefaanassi bijre aaj nænnoes faagebyjresh tseegkesuvvieh, jih dan gaavtan iktemieren dåjrehtimmiem håksa dovne barkoefaaoste jih studeentjiste mah viehkine sjidtih voenges seabradahkh jih baalte infrastrukturrem evtiedidh.

Guhkiebasse jih nasjonaale gaahjtjemaehtelels **faage- jih maahtoebyjresidie** skreejrehtidh orresjogneden tjeahpose jih kultuvrese Nordlaantesne stoerre haestemh åtna: Desnie gusnie jeatjah regjovnh jih stuerebe staarh lyhkesieh voenges faagebyjresh skreejrehtidh, mah leah ektiedamme gaavnoes ööhpehimmieinstitusjovnid, vuesiehtimmien gaavtan tseegkemestipendh jih subsidieereme ektievierhkesijjiek/barkoefasiliteeth sjiehtesjih aadtjen ööhpehtamme tjehpiedæjjide joekoehts disiplini sisnjeli, Nordlaante aalkoelisnie gaertjieldihkje strajmiem orre ööhpehtamme tjehpiedæjjiste åtna mejtie gåarede skreejrehtidh jijtjemse tseegkedh jih barkedh fylhkesne, juktie faagebyjresh tseegkedh.

Læjhkan potensjaale gååvnese eaktojde guhkie-basse evtiedidh guktie eksamineereme studeenth Nordlaanten tjeahpoe- jih filmejolleskuvleste - vuj aaj jeatjah tjehpiedæjjah tseegkemeboelken, mah ektiedimmie jallh eah ektiedimmien Nordlaantes utnieh - edtjeh maehtedh jijtjemse tseegkedh fylhkesne. Daate råajvarimmieh kreava riekte ulmien vööste jih råajvarimmieh mah edtjeh kompensa-jovnine sjidtedh dejtie faatoes/vaenie jih geogra-feles bårrode tjeahpoe- jih kultuvreinstitusjovnide Nordlaantesne.

Aaj potensjaale fylhkentjielten kultuvrebarkoeh eantan vielie iktedidh laavenjostosne Noerhte uni-versitetine jih **Nasjonale jarngine tjeahpose jih kultuvrese** lierehimmesne, mij lea Bådåddjosne. Kulturelle skuvlevoesse Nordlaantesne lea daejne jarngine laavenjosteme gaskem jeatjah lierehimmene kultvreörnedæjjide jih produksjovnese aktede digitaale kuvsjevierhete. **Arkiv i Nordland** diedtem åtna fylhkentjielten våarhkoej jih Nordlaanten pri-vaatevåarhkoej åvteste, jih mijjen ektie histovrijem vaarjelidh jih dan bijre bievnedh. Arkivestatistihken mietie (Arkivverket) 2021 Arkiv i Nordland lea njealje-de stööremes privaatevåarhkoen institusjovne laanten tjelte- jih regjonaale våarhkoen institusjovni gaskem. **Museumh** joe vihkeles maahtoebyjresh fylkesne, jih edtjeh guhkiebasse evtiesovvedh orre fylhken-tielten museumestrategijen tjirrh.

Nordlaanten fylhkentjielte ij maehtieh baajedh jollebe ööhpehimmie oktegh edtja diedtem utnedh faage- jih maahtoebyresidie Nordlaantesne nænnoestidh. Maehtebe aaj dam darjodh **jijtjene jáarhkeskuvi** tjirrh, viekine daaletje studijefaaalenass gorredidh jih hijen **dåärrehtimmie** **tjeahpoefaaagide** hok-sedh. Gaajkh jáarhkeskuvlh Nordlaantesne edtjeh visuelle tjeahpoem sijjen learoehkidie utnedh, skulen ektiedajvine. Stoerre potensjaale åtnoem jih våajnoesvoetem dehtie tjeahposte nænnoestidh mij jáarhkeskuvine gååvnese, jih baajedh dam tjarkebe sijjem åadtjodh siejhme evtiedimmesne, learoehkidie gaajhkine lohkemesuerkine. Naemhtie maehtebe goerkesem jih praksisem tjeahpoen bijre nænnoestidh goh bielie dehtie byögkeles soptsestal-lemistie, jih goh frijje lahestimmie akten baelien gusnie demokratije lea deadtoven nuelesne abpe veartenisnie.

Nordlaanten lea **mubpie vueliehkommes ööh-pehimmiedalte** **gaajhkiste laanten fylhkjste**, Telemarksforskningen Regjonaale analysen mietie. Telemarksforskning aaj vuesehte tjehpiedæjjah siejhmemes orrijieh desnie gusnie ööhpehimmiedalte

årroji gaskem lea jollehke. Dan åvteste Nordlaante naa stoerre haestemem åtna tjehpiedæjjah dåär-rehtidh, bijjemes jih strukturelle gyhtjelassigujmie aaj jijtjehke tjeahpoe- jih kultuvreuerserkien "ålkolen". Dah mah jolle ööhpehimmie utnieh aaj siejhmemes vielie meatan barkoeliedisnie jih jollebe baalhkam utnieh, naakede mij skahtiesijsebaalhkam lissehte tjeltese. Dah mah jolle ööhpehimmie utnieh aaj buerebe healsoem utnieh jih guhkebem jielieh.

Telemarksforskningen kultuvreindekse lea registre-ereme Nordlaante lij **dej vijhte fylhkentjeli gaskem mah jeenjemes teaterrevuesiehtimmieh** utnin 2020, ajve Oslo, Romsa jih Finnmarhke, Vestlaante jih Rogalaante jienebh utnin. Læjhkan Nordlaante "vue- liehkommes lâhkoem filme- jih scenetjehpiedæjjiste åtna", v. seamma indeksine. Iemie aerviedidh dan ga-vtan byöroe potensjaale årrodh joekoen lâhkoem scenetjehpiedæjjiste Nordlaantesne lissiehtidh.

5.5 Infrastruktur jih vierhkievierhieabparaate

Infrastruktur profesjonelle tjeahpoe- jih kultuvre-barkose Nordlaantesne lea siejhmelaakan bårrode stoerre gâhkoej bijjeli, jih seamma tijjen jearohke la-avenjostoste viermiej tjirrh, dan åvteste såemes aktöörh leah jearohke ektesne lutnjedh. Daate szejhta jiehtedh aktegsaktöörh tjuerih guhkiem giehtelidh jih jijnh vierhtieh nuhtjedh dovne govlesadtemasse, iktedæmman jih aaj fealadimmide, stuerebe gâhkoej bijjeli goh stoerre bieline laanteste, jis edtja maehtedh vihties lâhkoem vuesiehtimmiesijjiste jih vuartasjæjjiste sijjen barkojne jaksedh.

Gellie tjeahpoe- jih kultvreaktöörh joekoen smaave budsjedtine berkieh, jih tjuerih ovmessie barkoela-avenjassh, prosjekth, bieljetijjenbarkoeh, jih jeatjah sjugneden, darjoje jallh bievnije barkoem våaroemi-nie utnedh sijjen ekonomijese. Jeenjesh mahte ajve prosjektine berkieh, jih soptsestieh dah lin sijhteme vielie veanhadihksvoetem utnedh jih guhkiebasse vuejnedh juktie maehtedh nænnoesåbpoe evtiedæm-man jih profesionaliseereme barkose sjiehteladtedh.

Jaepien 2022 Nordlaanten fylhkentjielte daah dåärjoeöörnegh tjehpose jih kultuvrese reerie **mejtie gåarede syökedh**:

- Dåärjoe kultuvreprosjeiktide jih - öörnemidie
- Dåärjoe öörnegasse Artist in Residence (AiR / tjehpiedæjjaviesehtimmie Nordlaantesne)
- Dåärjoe areenaevtiedæmman/vuesiehtimmiedåarjose, visuelle tjeahpoe
- Dåärjoe festivaalide jih kultuvrebiejjide (golmejaepien)
- Dåärjoe saemien kultuvrese
- Feelemeestipende tjehpiedæjjide (Noerhtenöörjen tjehpiedæjjajarnge öörnegem reerie)
- Spielevierhtieh kultuvregråetide (staateles vierhtieh)
- Dåärjoe tjaelijfealadæmman

Nordlaanten fylhkentjielte jaepien 2022 latkoeh åtna **giehtelimmiedåarjoen** bijre daej aktörigujmie tjehpoen jih kultuvre se sijnjelen Nordlaanteste:

- Nordland teater
- Galleri Adde Zetterquist
- Se kunst i Nord-Norge
- Åarjelhsaemien teatere
- Den nordnorske kunstutstilling
- Distriktsmusikerordninga
- Bodø domkirkes musikkråd

2023 raejeste Nordlaanten fylhkentjielte aaj szejhta viehkiehtidh giehtelimmiedåarjoem ved- tedh båetije nordlaantefiliaalese Noerhtenöörjen tjehpoemuseumistie.

Lissine Nordlaanten fylhkentjielte giehtelimmiedåar-joem vadta **16 tjeahpoe- jih kultvreinstitusjovnide**, organisasjovnide jih råajvarimmide mah abpe laante-bieliem geptjeh **Noerhtenöörjen kultvrerelatjkoen** tjirrh. Filme, musikhe, visuelle tjeahpoe, scenetjeah-poe jih lidteraturve leah meatan latjcosne, jih aktöörh leah dovne Nordlaantesne, Romsa jih Finnmarhkesne.

Jienebelâhkoe giehtelimmiedåarjoeste Nordlaanten fylhkentjielteste kultvreinstitusjovnide, naa stoerre **giehtelimmievierhie staateles daltesistie** sjugniedieh. Jeenjesh dejstie institusjovniste aaj dåarjoem sov veertetjelteste dåastoeh.

Nordlaanten fylhkentjielte lea tjelke sjyhtedassh åtneme jih edtja jáerhkedh tjelke sjyhtedassh utnedh gosse lea stoerre **öörnemi bijre jih tseegkemen bijre orre kultvregråetjiste** jih lokaaljiste kultuvrese, aaj evtiedimmien bijre daaletje jih orre museumijstie jih våarhkojste. Dîhte guhkiebasse evtiedidh båetijen aejki-en kultvregråetide, dovne regjonaale jih nasjonaale joekedimmieh gaavhtan, juktie ellieslaakan orre daerpiesvoeth jih barkoeh krööhkestidh fylkesne.

Jienebh fylhkentjielten stööremes skåårvmemijstie jih aktlegsjoekdimmiste dej minngemes jaepie, lea buktiehtamme tjirrehtidh dej gaavnoes budsjedtmierieh kultvreerhietdæmman ålkoli. Naemhtie dam politihkeles dahoenuuepiem åtnose vaalta lissie sjie-re råajvarimmide jih orre tseegkemidie. Potensjaale seamma nuepieh åtnose vaeltedh tjeahpoe- jih kultuvresekeresne.

Nordlaante jih Noerhte-Nöörje daelie gaertjieldihkie byögkeles **stipendeöörnegh** utnieh darjoje jih sjugne-den tjehpiedæjjide, jih mijjeh vuejnebe vaenie ohtsijh nasjonaale dåarjoeöörnegidie (joekoen Kultvreraerie) Nordlaanteste. Daesnie daerpies finanseöörnegidie dovne våajnoes darjodh jih dej bijre bievnedh sjy-öhtehke ohtsijidie mah Nordlaantesne hööltestieh. Goh viertestimmie vuesiehtimmien gaavhtan Romsa jih Finnmarhke åadtjoeji 130,5 kråvna per årroejasse Nöörjen kultvrefoanten tjirrh 2020, jih Nordlaantesne lij 63,4 kr fierhten årroejasse seamma jaepien.

Lahtesetjåanghkoej tjirrh orre kultvrestrategijese Nordlaanten fylhkentjielte, jienebh kultvreaktöörh jiehtieh dah tjabreminie sijjen darjomh **våajnoes darjodh** byögkelesvoetese, joekoen smaave jih gaskestoerre aktöörh bielelen jijtsh vierhtieh pro-moteringebarkose. Medijagåetieh leah daamtaj vied-teldihkie stoerre konsernide mah krïevenassh utnieh lâhkoen bijre "klikkiste", jih vaenie kultvreredak-sjovnh jih -journalistihke leah aajmene, jallh faatoes dahkoesijjiem utnieh metodihken bijre mij daajroem

jih evtiedimmie väaroeminie åtna. Jallan naan kultuvrejournaliste aajmene Noerhte-Nöörjesne. Dan gaavtan vååjnoe goh "siejhme daajroe" tjeahpoen jih kultuvren bijre jih statusen bijre vaanene.

Nordlaanten lea viesjies infrastruktuvre jih gaert jieldihkie dâarjoeabparaate **kreatjive jieliedmie jih kultuvrejieliedmie**. Fylhkentjelth lea dïedtem åadtjeme jih åtna Nörjen kultuvraerien nasjonaale dâarjoeörnegen åvteste "Bransjeutvikling i kulturelle og kreative närlinger", (Suerkleetidimmie kulturelle jih kreatjive jieliminie). Kulturelle jih kreatjive jielemh leah dej jielemi gaskem mah verkemes sjidteminie veartenevijries ekonomijesne, jih jis Nordlaante edtja däeriedidh, suerkie tjuara vielie gaahtjemevæjkele sjidtedh. Innovatjive smaave kultuvresielh jih frijebarkikh tjuerihue pieh åadtjodh sijen giehtelimiem nænnoestidh. Nordlaanten fylhkentjelte tjuara dejnie viehkiehtidh, jih hoksedh uepieh gååvnesieh ihke doh kulturelle jih kreatjive jielemh maehtieh evtiesovvedh.

Nordlaanten fylhkentjelten lea **laavenjostoelatjkoe Saemiedigkine** baalte vierhkievierhtiegjumie. Latkoe seabradahkeulmine åtna saemien gielh, kultuvrh jih seabradahkeieledem nænnoestidh, våajnoes darjodh jih evtiedidh. Nordlaante lea gellielaaketje saemien fylhke, abpe vijhte saemien gielgjumie fylkenraasti sisnjeli, jih unnemes seamma jijnjh saemien kultuvrh. Saemien gielh jih kultuvrh loevtsæjresne, jih lîhke viëdteldihkie sinsætnan. Laavenjostoelatjkosne guejmieh leah siemes gellielaaketje saemien tjeahpoe- jih kultuvrejielede jolle kvaliteeteste, mij lea gaajhkeside, jielije voenges seabradahkh jih staareseabradahkh vadta. Saemien tjeahpoe joekoen stoerre potensiaalem åtna, aaj gaskenasjonaale. Saemiedigkien bieleste vihkele kultuvre- jih maahtoebarkoesijiegjumie. Saemien institusjovnh leah dajvide biejesovveme jih vihkeles kulturelle infrastruktuvrem sjugniedieh. Orre, revideereme lâhkosne laavenjostoelatjkoste Nordlaanten fylhkentjelten jih Saemiedigkien gaskem lea daerpies maerelesåbpoe laavenjostoen bijre rååresjidh. Daerpies maahinem tseegkedi saemien aktöri gaskem, gaajhkine lîhtsine, vuesiehtimmien gaahtan viermie jih jeatjah laavenjostoe vuekieh vihkele. Aaj stoerre haesteme gosse dihte mij definisjovnem saemien institusjovnine åtna, daamtajjienebi reeremetaltesi gaskem bâata. Saemien seabradahkeevtiedimmie tjuara seammavyörtogs mieriekrievenassh utnedh jih ij defineereme sjidh âlkolen, goh naakede mij lea jeatjah nordlaanteseabradahken baalte.

5.6 Bodø2024 jih båetijen aejkien nuepieh

Bodø2024 vijhte strateges åejvieprioriteeremh åtna. **Maanah jih noerh** leah uvtemes dejstie. Lissine vihkeles bieline åroodh daanbeajjetje vuartasjæjjiste jih produksjovniste, dah leah jirredebiejjen tjeahpiedejjah, skraejrievaeltjh, vuartasjæjjah jih evtiedejjah. Akte jeatjah strateges åejvieprioriteete öörnegasse Bodø2024 lea seabradahkeevtiedimme. Dejnie europeejen dimensjovnine ektine, daate lea prioriteereme suerkieh aaj fylhkentjeltesne. Maanah jih noerh edtjehue pieh utnedh dââjredh, sjugniedidh jih tjeahpoe jih kultuvrine giehtelidh Nordlaantesne. Dah edtjehue pieh utnedh jijtsh åssjalommesh jih vuekieh pröyövedh, sjugniedidh jih kreativiteetne giehtelidh jih kreativiteetem evtiedidh.

Seabradahkeevtiedimmie lea jijnje **kapasiteetetsegkemen** bijre. Edtjebe fylkem tseegkedi gusnie kultuvre lea vihkeles bieline seabradahkeevtiedimme, jih fylhke mij mijjem almetjigjumie abpe Europeesne ektede. Nordlaante tjuara vielie våajnoes jih vietseles regijovnine sjidtedh gusnie almetjh jáerhkieh åroodh, jallh gâabph juhtieh. Regijovne mij vuesehte dan leah kvaliteeth jih uepieh, mij kreatjive faamoem åtna jih raasth tsööpkie, szejhta attraktjive åroodh ij ajve regijovnesne, men aaj nasjonaale jih gaskenasjonaale sijjesne.

Bodø2024 goh organisasjonen edtja sov barkoen tjirrh viehkine åroodh lissiekonsekvensh sjugniedidh **maahtoelutnjemen** tjirrh, jih lissiehtamme kapasiteetem kulturelle jih kreatjive jielemi sisnjeli. Edtja sjiehteladtedh râajvarimmieh jih darjomh sjugniedidh mah Kultvredepartementen jih Innovasjonen Nörjen prioriteeth vuesiehtieh, mah leah daajroelutnjeme jih kapasiteetebigkeme mij lea ihkuve jih lissine nænnoes.

Tjuara prosjektigjumie barkedh mah maehtieh ihkuve, **strukturelle jarkelimmieh** vedtedh, jih guhkiesbasse bieline sjidtedh fylhkentjelten siejhme barkoste. Tjuara sjiehteladtedh ihke Nordlaante lea regijovne gusnie kultuvre lea vihkeles bieline jieliedistie, sektovrine vuajnelge stoerre uepiegjumie, jih goh vihkeles bieline seabradahkeevtiedimmeste. Juktie Bodø2024- barkoem bæjjese fulkedh lea dan åvteste daerpies vierhtiegjumie jih viëdteldimmie fylhkentjelten soejkesjinie jih budsjedtine.

Den almenne uroen, 2021 →
Olje
22 x 16 cm

6. Maanah jih noerh, noere geerve almetjh

Ulmie staateles maana- jih noerepolitihkesne lea gaajhkh maanah, noerh jih noere geerve almetjh, ovjearohke årromesijjest, ekonomijeste, funksjovnemahtoste jih sosijaale jih etnihkeles maadtoste – baachtsemem akten gamte jih gellielaaketje kultuvrejieliedasse åadtjoeh jih nuepiem åadtjoeh jijtjh meatan årrodh, sjugniedidh, lïeredh jih haalvedh. Daate ulmie lea viedteldihkie ulmine soejkesjasse ”Kultur og fritid” Nordlaanten fylkentjielten jijtse noeresoejkesjiesnie *UNGplan*, mij lea Noeri fylkendigkien politihkeles programme. *UNGplan* aaj daerpiesvoetem tjerteste baajedh noerh jijtjh åadtjodh vihkeles råallam utnedh sjæsjalimmieprosessine,sov faamoebaakoen tjirrh ”Ij mejtegh mijen bijre – mijen namhtah / Ij mige mijá birra – mijá dagi”.

Nordlaanten fylkentjielten nænnoestamme ekonomijesoejkesje jaepide 2022–2025 sækta jäerhkedh otnjegem jarkedh fokusistie jih barkoste kultuvresuerkesne nuerebe bielen vööste Nordlaanten årroeijistie. Politihkeles väarome dejtie krirride mah laavenjostoeh vihkeles Nordlaante edtja noeri fylhkine årrodh. Gaavnemidimiesjijie jih kulturelle infrastruktuurvihkeles biehkieh sjidtie juktie maehtedh dam saetniedehtedh. Daesnie museumh Nordlaantesne maehtieh attraktive gaavnemidimiesjijie årrodh. Annje daerpies gaavnemidimiesjijiegjumie jih kulturelle infrastrukturvinne gusnie noerh årroeh, juktie maehtedh maahtoem jih kulturelle barkoefaaomot seegkedh, jih heerredidh olles almetjh fylkeste juhtieh, jih voenges ektiedimmien nænnoestidh.

Nordlaanten fylkentjielte dïedtem vaalta kulturen åvteste maanide jih noeride jih maanajgumie jih noerigumie, joekoen **gærjagåetien, Ung Kultur Møtes** (UKM) jih **Kulturelle skuvlevoessen** sisnjelen (DKS). Lissine institusjovnh, festivaalh jih unnebe aktöörh joekoen stoerre dïedtem vaeltieh maanaj jih noeri åvteste. Tjelten daltesisnie kultuvreskuvh vihkeles råallam utnieh. Noeri fylkendigkien politihkeles programme bïhkedash beaja fylkentjielten kultuvrepolitikhese, jih aaj jeatjah nænnoestamme soejkesjh, strategijh jih laavenjostoelatjkoeh. Laavenjostoelatjcosne Saemiedigkine tjerteste, edtja gamtoen åvteste barkedh dovne vuekesne jih jolle kvaliteetesne produksjovnine saemien sisveginie Kulturelle skuvlevoessesne mah fylkhesne faalsuvvieh. Maahta aaj museumi råallam nænnoestidh Kulturelle skuvlevoessesne.

Maanah, noerh jih noere geerve almetjh digitalisereme veartenisnie jieliminie daan biejjien, gusnie åtnoe tjeahposte jih kultuvreste lea jorkesamme tijje doekoe. Pandemije maanah, noerh jih noere geerve almetjh tjarke baajnehti, jih annje ibie maam gænnah daejrieh guktie åvtese sjædta. Digitaale areenah jih gaavnemidimiesjijie ahkedh vihkielâbpoe sjidtieh.

Digitaale faalenassh eah badth daarpesjh eevre seamma årrodh goh aerpievuesken kultuvreåtnoe, men maehtieh vihkele lissiehtassine årrodh jeenjesidie. Noeri kultuvreåtnoe jeenjemasth dej jeatjah årroeji kultuvreåtnoste jookehtadta, jih noere geerve almetjh eah sijen vaanoeh laehpieh, dah jäerhkieh vuesiehtimmien gaavtan daataspielem spealedh geerve aalteren sijse. Staateles daataspielerstrategije Spillerom (2020–2022) daataspielem lutnje goh jijtjerarehke kultuvrevuekie, tjeahpoehammoe, jieleme jih eejehtimmiedarjome, jih goh vihkeles bielie ektietijen kultuvreste. Regijonaale filmefoenth jih Innovasjovne Nöörje nuepieh utnieh daataspielem sijen örnegi tjirrh därjoehtidh, goh bielie dej barkoste weaksehks regijovnide, kulturelle jih kreativje jielimidie jih suerkievtiedæmman. Innovasjovne Nöörje sijehmelaakan vuarjesje kreativje jih kulturelle jielemh stoerre potensjaalem utnieh sjidtemasse jih fasseldæmman, dovne orre tseegkeminie jih ij goh unnemes goh hijven illedahkh bijre jarkan.

Aaj stoerre jookehtsh kultuvreåtnosne gosse lea socioekonomeles duekien, årromesijjen, etnisiteeten, tjoelen jih funksjovnemahtoen bijre. Vihkele kultuvrem feerhmeles areenine nuhtjedh juktie noere ålkoestimmien höoptedh. Fylkentjielten strategije mij edtja noere ålkoestimmien vööste barkedh, *Divna. Aktion. (Gaajhkesh. Ektesne.)* ulmine åtna maanah jih noerh edtjih hijven byjenimmieaktoeh abpe fylkhesne utnedh. Sosijaale gaavnemidimiesjijie, goh dam infrastrukturrem nuhtjedh maam utnebe, sijjeevtiedimmie, mobiliteete/gaavnovesete jih digitaale gaavnemidimiesjijie leah vihkeles elemeenth hijven byjenimmieaktoje. *UNGplan* jijnjem destie seamma eevtjie, jih aaj meala gellievetem sjidtedehtedh lea vihkeles ihke gaajhkesh feerhmesuvvieh. Saemien maanah jih noerh sjierelaakan neebnesuvvieh gâabpaginie, dej saemien gieli jih saemien kultuvri bijre, jih laavsemem jih sjieredimmien höoptedh.

Tjeahpoe jih kultuvre maanide jih noeride

Ung kultur møtes (UKM) (Noere kultuvre gaavnesje) lea areena gusnie noerh noeride gaavniedieh, gusnie kultuvrem juekies, gaahjemen namhtah, men ässjaldahkigumie evtiedimmien, lieremen jih sieme-svuerkej. UKM lea Nöörjen stööremes kultuvreareena noeride, jih fierhten jaepien jienebh goh 25 000 noerh leah meatan dejnie 350 voenges örnemidimme bijre jarkan laantesne. Lissine dovne fierhten-jaapetje fylkenörnemidimie jih laantenoornemidimie örnnesuvvieh UKM:ste. Gaajhkh noerh mah eah leah 20 jaepieh illeme maehtieh meatan årrodh UKM:sne. Kultuvreåejviestaarejaepien 2024 UKM:en laantefestivale edtja Nordlaantesne årrodh.

Kulturelle skuvlevoesse (DKS) lea nasjonaale råajvarimmie mij edtja baajedh gaajhkhlearohkh maadthskuvlesne jih jáarhkeskuvlesne profesjonelle tjeahpoem jih kultuvrem dârjedh gellien aeikien mearan skuvlem vaedtsieh. Learohkh programmam åadtjoeh musihkest, scenetjeahposte, visuelle tjeahposte, lidteraturreste, filmeste jih kultuvrearesterpe. Programme mij faalesåvva edtja jolle kvaliteeteste årrodh jih faamosne årrodh saht gusnielearohkh årroeh jihlearohken duekie. Tjelth dïedtem utnieh kultuvrearepiem faalehtidh maadthskuvliide, mearan jáarhkeskuvlesne lea DKS Nordlaante mij dïedtem åtna. DKS Nordlaante medtie 70 produksjovnh deellie fierhten jaepien, dejstie 5–10 leah ektieproduksjovnh tjeahpiedejajgumie. 2017 raejeste DKS Nordlaante lea meatan orreme medtie 35 kultuvreproduksjovnl dorjemelearohkidie Nordlaantesne. Nasjonaale lea Kulturtanken mij dïedtem åtna DKS:en åvteste. Kulturtanken lea Kultuvredopartementeenten nulesne, mij barksne DKS:ne Maahoeedopartemeentine laavenjostoe.

7. Bijjemes ulmie

Bijjemes ulmie Nordlaanten fylhkentjelten kultvurestrategijese 2023–2027 lea:

Nordlaante edtja gellielaaketje jih feerhmeles seabradahke årrodh gusnie sjugniedimmiefaamoe, kreativiteete jih tjeahpoe nænnoes jijtseaarvoem utnieh jih orre perspektijvh, voenges nænnoesvoetem, ektiedimmiem jih jieledekvaliteetem vedtieg.

Staateles kultvrebïvnese, Kulturens kraft (Kultuvren faamoe), daah bijjemes seabradahkeulmiek åtna:

Jielije demokratije gusnie gaajhkesh maehtieh frijjelaakan soptsestidh, jih gusnie gellievoete, sjugniedimmiefaamoe jih kreativiteete stoerre aarvoem utnieh. Feerhmeles seabradahke gusnie tjeahpoe jih kultuvre bööremes kvaliteeteste skreejrehtieh, tjööngkhieh jih mijjem lierehtieh jijtjene jih byresken bijre.

Nordlaanten fylhkentjelten bijjemes visjovne lea:

Ektesne attraktijve jih feerhmeles seabradahkh sjugniedibie.

8. Ulmiek

Daah ulmiek edtjeh viehkine årrodh bijjemes ulmiem illedh. Guktie edtja daejtie ulmide illedh edtja konkretiseeredh sjiere råajvarimmiej tjirrh fierhtenjaapetje giehtelimmiesoejkesji tjirrh Nordlaanten fylhkentjeltesne, jih iktemierien politihkeles aamhtesereeremen tjirrh.

Ulmie: Edtja hijven eaktooh årrodh kulturelle jih kreatijve jielemh Nordlaantesne evtiedidh.

Strategije: Nordlaanten fylhkentjelte edtja tjalke-laakan regjonaale maahioem kulturelle jih kreativje jielemidie lutnjedh, aaj digitaale kultuvreproduksjovne, jih diedtejoekedimmiem tjalkestehetedh staates daltesen, regjonaale daltesen jih Innovasjovne Nöörjen gaskem gosse lea kulturelle jih kreativje jielemi bijre.

Ulmie: Nordlaante edtja jienebh sjugniedihks jih darjoje tjiehpiedæjjah jih kultuvrebarkijh utnedh mah fylhkesne årroeh.

Strategije: Nordlaanten fylhkentjelte edtja råajvarimmiejgumie nierkeddah mah edtjeh tjiehpiedæjjah barkoeaktoeh bueriedidh gååvnesamme evtiedimiedaerpiesvoeti mietie, joekoen sjiehteladtedh noere geurve almetjidie jih tjiehpiedæjjide tseegkemeboelken, jih veaksahkabpoe maahtoebyjresh tseegkedh tjeahpoen jih kultuvren sisnjelen fylhkesne.

Innovasjovne Nöörje

Innovasjovne Nöörje lea sjierelaakesielte mij dårjoh staatebudsjetten bjjelen åadtje fierhten jaepen juktie vielie innovasjovnem jih aarvoesjugniedimmien buktedh nöörjen jielimasse. Jielem- jih göølemedpartemeente jih fylhkentjelth sieltem eekieh. Akte dejstie suerkjeste misse Innovasjovne Nöörje vierthie dårrje lea kreativje jielemh.

ART-TRAIL lea orre evtiedimmieprosjekte kultvreturismen bijre Nordlandsbanen mietie, man åvteste Nordland Teater jih gellie kultvre- jih fealadasseaktöörh diedtem utrie, Nordlaanten fylhkentjelten strategijen mietie fealadasse jih dårrjesejeliemidie, jih dan orre nasjonale fealadassestrategijen mietie. Innovasjovne Nöörje jih Bodø2024 laah dej gaskem mah prosjektem dårjeme. Lissiehtamme maahioen jih laavenjostoen tjirrh Nordland Teater sâjhta stuerbe markeedese jih orre vuartasjøjjadéhkide jaksedh, jih orre aarenah viermibigkemasse sjugniedidh suerkjeh dâarest jih tjalterastaast rastah.

Sâemies jeatjah aktöörh Nordlaantesne kreativje jielemi sisnjeli, mah dårjohm åadtjeme Innovasjovne Nöörjen tjirrh, leah Lofoten Art Galleries, Bodø Filmfestival jih Peacepaintin Center AS.

Råajvarimmie tjiehpiedæjjækonomijese Nordlaantesne

Nordlaanten fylhkentjelte fierhten jaepen aktem jallh jienebh **fele-mestipendh profesjonelle guvvietjehpiedæjjide jih tjeahpoevytne-sjøjjide** vadta mah Nordlaantesne årroeh jih berkiah. Noerhtenoörjen tjiehpiedæjjajarnje Våganisnie stipendeöörnegem reerie.

Noerhtenoörjen fylhkentjelth laavenjostoeh joekedimmien bijre göök-te fierhtenjaapetje **barkoestipendistje tjaelijdie**, mij edtja tjaelijdie mah Noerhte-Nöörjesne årroeh, ekonomes dårjoevedtahd tje-hpiediteraturvrem tjaelidh. Barkoestipende lea bielie dehtie noerhtenoörjen liditeraturvrestategijeste, mij lea meatan Noerhtenoörjen kultvrelatjkode.

Nordlaanten fylhkengärgäte dårjohm vadta åålmehgärgäte mah sjijtjeh örnedh tjaelijh guessine båetieh jallh pleareoh. Åålmehgärgäteh maehtieh dårjoebijre sykdedh **feelememakso-je tjaelijdie**, makerspace-bihkedaajide jallh digkiedimmesturrijidie feelemisnie Nordlaantesne. Dårjoe kreava unnames golme gærjagåe-tieh feelemen bijre laavenjostoeh.

Tjiehpiedæjjækonomijesovn mah ihkuve dårjohm åadtje

Noerhtenoörjen kultvrelatjkoen tjirrh:

- Nordnorsk forfatterlag
- Norske kunsthåndverkere Nord-Norge
- Nordnorske bildende kunstnere
- Forum for nordnorske dansekunstnere

Ulmie: Saemien tjeahpoe jih kultuvre edtjieh iemie sijjiem utnedh jih vielie våajnoes årrodh seabradahkesne Nordlaantesne.

Strategije: Nordlaanten fylhkentjielte edtja laavenjostoem Saemiedigkine jih saemien institusjovnigjumie guhkiebasse evtiedidh konsutasjovnediedten mietie jih vielie, jih ulmien vööste barkedh daajroem lissiehtidh saemien tjeahpoen, kultuvri jih gäli bijre.

Ulmie: Edtja nuepie årrodh tjeahpoem jih kultuvrem dåjredh jih darjodh jolle kvaliteeteste, mah leah ovmessie dajvide jih regijovnide sjiehtedamme.

Strategije: Nordlaanten fylhkentjielte edtja faageles viermide sjiehteladtedh, evtiedimmiedaerpiesvoeth salkehtidh etableereme kultuvrepolitikheles råjavrimmide dajvine, jih potensjaalem salkehtidh jih evtiedidh daaletje gäetieh åtnose vaeltedh orre kultuvreenine, barkoelokaalne jih gaavnedimmiesijjine.

Ulmie: Nordlaanten fylhkentjielte edtja kultuvrem vuejnedh goh almetjeahealsofaamoe, jih hoksedh ij guhte ålkoestamme sjidh akten gamte jih gellie-laaketje kultuvrejieliedasse.

Strategije: Nordlaanten fylhkentjielte edtja jijtse örnegi, råjavrimmiej jih dåarjoej tjirrh tjölkkehke årrodh krïevenassine sjiehteladtemen bijre sosjaale feerhemmasse. Joekoen vihkele maanah, noerh jih noere geerve almetjh fuelhkjiste vuelege baalkhine edtjeh feerhemmem jih ektievoetem dåjredh barkoen jih dåjresen tjirrh tjeahposte jih kultuvreste.

Saemien gäli Nordlaantesne

Gielevåhkoe lea våhkoen 43 fierhten jaepien. Gielevåhkoe edtja saemien gäli statusem lütnjedh, jih daajroem saemien gielen jih kultuvren bijre lissiehtidh abpe seabradahkesne. Raaktan daan våhkoen saemien gäli edtjeh govledh jih våjnedh gaajhjem lehkiem. 2022 Nordlaanten fylhkentjielte gielevåhkoom mierheski gaajhine 42 tjeltine.

Nordlaantesne mijen leah njelje saemien gielearngh: **Bárru giella-báiki** Sortlandesne (Vårdobáikin nueslesne), gielearnge julevsamen jarngesne **Árran**, Stormen saemien jarngé Bådåddjøsne jih **Sjíti Jarneng** gielearnge Aarbortesne. Juktie pipte- jih upmejesaemien iedtjh gorreddih **Duoddara Ráfe** lea Beiarnisnie, jih **Ubmejesaemien forume** Hemnesisnie. Gaajhkh daah jarngf/foruml dej vijhte saemien gäli åvteste Nordlaantesne berkieh.

Tjeahpoe jih kultuvre dajvine

Musihke Nordlaantesne lea bielie Laantebielimusihkereörnegistie Noerhte-Nöörjesne, mij ulmine åtna gellielaaketje profesjonelle musihkejiedem hoksedh jih jielje voenges seabradahk evtiedidh visjovnine "Stoerre dåjresh smaave sijjine". Musihke Nordlaantesne lea konserdealtaajja, laavenjostoeguejmie aktööride jih maahoeinstitusjovne öörnedæjjide fylhkesne.

Dajvemusihkereörnege Nordlaantesne tseegkesovvi dejnie aajkojne voenges jih regionale musihkejiedem nænnoestidh, vaeljehke tjeltingumie bijre jarkan fylhkesne. Nordlaanten fylhkentjielte lea 1986 raejeste dåarjoe vadtene tjoehetajjide dajvemusihkerebarkojste. 2011 raejeste fylhkentjielten diedte dajvemusihkereörnegen åvteste sertiestovvi örnegistie Musihke Nordlaantesne fylhkenreeremassee.

Scenetjeahpoe Nordlaantesne (SiN) lea viermie 6 profesjonelle scenebihedæjjiste mah fierguhtene geografeles dajvesne fylkeste berkieh, laavenjostos 27 tjeltingumie. Fierhten jaepien SiN medtie 4000 voenges aktöörigumie barka medtie 150 vuesieitimmine, mah gaske-medien 35 000 vuartasjæjjah giesieh. SiN amatöörigumie, skulvligumie, kultvreinstitusjovnigumie jih profesjonelle tjehpiedejjajgumie laavenjostoe.

Skulpturlandskap Nordlaante lea gaskenasjonaale tjeahpovårhkoe jaepjste 1992–1998 jih 2009–2015, jih lea 36 skulptuvrh bijre jarkan abpe fylhkesne. Skulpturlandskap Nordlaanten åssjaldahkine åtna akte tjeahpoe jijtse sijjiem sjugnede. Skulptuvre aaj sov byreskem våajnoes dorje, guktie sijjie orre dimensjovnem åadtje.

Ulmie: Nordlaante edtja jijtjemse hijvenlaakan våajnoes darjodh vijries gaskenasjonaale laavenjostojne tjeahpose jih kultuvrese.

Strategije: Nordlaanten fylhkentjielte edtja guhkiebasse evtiedidh aalkeme jih orre gaskenasjonaale råjavvarimmieh, jih baahtsemem vedtedh Nordlaanten tjeahpoe- jih kulturgiehtelimmide jih dejtie våajnoes darjodh gaskenasjonaale iedtjeladtjide.

Gaskenasjonaale orienteereme kultuvregiehtelimmie Nordlaanteste

Via Querinissima lea nomme don kulturelle feelemelaajrose Venetoregionven gaskem Italijsnie jih Røst Nordlaantesne, mij aaj feerhme Västra Götaland Sveerjesne jih Heraklion Hellasisnie. Via Querinissima lea soptsee don venetsjaanen åesiastäjjan bijre Pietro Quirini gie vinhstsne batnani Røstesne 1432. Querinis feelemesoptse feelemistie jih visehtimme Røstesne lea vyortegs kultuvrehistorvries daajroem vadteme akten noerhtenöörjen göölje- jih båntaseabradaken bijre gaskeaaltereren. Via Querinissima ulmine åtna baantem ektiedidh Nordlaanten jih Europan gaskem.

Artist in Residence – jallh tjeahpieviesehattimie Nordlaantesne – lea ohtsemebaseereme dårjoeöörnega maam Nordlaanten fylhkentjielte reerie. Öörnege tseegkesovvi 2013 jih dan mænnan ahkedh jienebh aktöörh fylhkesne barkoe- jih årommenupeh tjeahpiedejjide evtiedamme mah diekie minneh. Öörnegen ulmie lea viehkiehtidh guktie tjeahpiedejjide akten gamte suerkien sisnjeli, nuepiem åadtjoh Nordlaantesne årrodh, tjeahpoebarkoem Nordlaantesne eevtjedh, jih lissiehtamme gaskenasjonaliseereme.

BarentsKult lea finansieermeprogramme mij 2008 mænnan lea viehkiehtamme gellie orresjugniedihks tjeahpoe- jih kultuvrefaagles kultuvreprosjekth saetniedehtedh mejtie profesjonelle tjeahpiedejjah jih aktöörh Nordlaanteste, Romseste jih Finnmarkeste tjirrehtamme. Programmen ulmie lea lissiehtamme laavenjostose skreejrehtidh noerhtenöörjen jih ålkoalaanten tjeahpiedejjaj gaskem suerkij sisnjeli goh musihke, scene- jih visuelle tjeahpoe. Fokus prosjektide mah beetnehdäarjoe åadtjoh edtja noerhtedajvиде årrodh, jih tjuar prosjektide tjirrehtidh noerhtene. Programme dovne ryökttesth jih ovryktesth viehkiehtamme kultuvrebarkoessijieh tseegkedh Noerht-Nöörjesne. Prosjekth mah dährjoe åadtjoh edtjeh russiske dimensjovnem utnedh; jaepien 2023 dährjoe aje vadtaasåva laavenjostose ovjearohke russiske aktöörigumie jallh russeridie mah Russlaanten ålkolen hölestieh.

Joint working group on culture (JWGC) lea gaskenasjonaale barkodähkje mij ektiedimmie åtna Barentslaavenjostose. Barkoedähkje ulmune åtna kulturelle identiteeth, multikulturelle dialogem jih kulturelle ektiedimmien nænnoestidh laanti jih regjovni gaskem barentsdajvne. JWGC:sne tjirkjih meatan kultuvredaptemeenti åvteste Nöörjesne, Sveerjesne jih Soemesne, jih tjirkjih regjovnjiste.

Figurteatret i Nordland lea gaskenasjonaale produksjovnejarge figuvreteaterasse. Teatere tseegkesovvi 1991 jih 6 barkijh åtna. Figuvreteatere reeresåvva Nordlaanten fylhkentjieltest jih höölteste Stamsundesne, vierhkesjijne, viesiehtimmesavkine jih åromsesjine tjeahpiedejjide mah guessine bætih. Figuvreteatere gellie ektieproduksjovnh åtna gaskenasjonaale aktöörigumie ektine fierhten jaepien. Jaepien 2021 medtie 500 vuesiehtimme, mejtie FIN lij dorjeme jih dährjeme, vuesiehtin medtie 35 vuartasjæjjide 14 joekheits laantine.

Strategeles äejvieprioriteremh örnegasse Bodø2024

Bodø2024 vijhte strategeles äejvieprioriteremh åtna. **Maanah jih noerh** leah utvemes dejstie. Jeatjah strategeles äejvieprioriteremh leah: **Govlehallijj jih kapasiteete, publikumeevtiedimmie, soptsestimme-frijjevoete jih staare- jih seabradahkevtiedimmie.** Bodø2024 tjeahpiedejjide visjovnem åtna mij lea vuartasjæjjah edtjeh programmmed åadtjodh jolle kvaliteesteste, stoerre jeerehtsinie jih fantasjine. Eatneme lea Bodø2024:en utvemes inspirativre, jih sjaavnjoe lea dam ellen byresevitselesommes jih nænnoesommes kultuvreäejviestaareprogrammmed darjodh gäess' akt.

Ulmie: Bodø2024-råajvarimie edtja effektem utnedh kultuvresuarkan Nordlaantese mij aaj jáarhka kultuvreäejviestaarejaepien mænngan.

Strategije: Nordlaanten fylhkentjielte edtja jijtse vierhtieh jih vierhkievierhtieabparaatem sjiehtedidh evtiedämman, ektiedahkose jih profesionaliseremasse. Nordlaanten fylhkentjielte edtja hoksedh maanah, noerh jih noere geerve almetjh fuelhkjiste vuelege baalkhine edtjeh feerhemmem jih ektievoetem dåjredh barkoen jih dåjresen tjirrh tjeahposte jih kultuvreste.

9. Barkoesuerkieh

Jis edtja bijjemes ulmiek jih baalte ulmiek daan strategijese jaksedh, Nordlaanten fylhkentjielte edtja jáartabetniem tjeahpose jih kultuvrese fylhkesne bueriedidh. Edtjebe kultiveeredh, krööhkestidh jih sjüdtedeh-tedh dam gellielaaketje floraem mij lea tjeahpoe- jih kultuvresuerkesne, seamma tijjen goh hoksebe orre jih lissie lissiehtasse båata. Goh bijjemes barkoesuerkieh fylhkentjielten prioriteeremidie tjeahpoe- jih kultuvresuarkan, mijjieh dan ávteste daah golme kategorijh tseegkeme.

Jåartabetnie

Jåartabetnie mijen mielen mietie lea tjeahpoen jih kultuvren maadtheaktoeh, jih gellievoetem giethelimmiste sjüdtedehtedh. Daate sæjhta hoksedh daerpies tseegkemh, institusjovnh, maahtoe, hammoedimmie, profesjonaliseereme, kontinuiteete jih faseldimmie fylhkesne gååvnesieh.

Såemies nuepieh:

- Jienebh fylhkentjielten prosjektevierhtiste jarkedh aktenjaepien joekedimmiste golmenjaepien joekedimmide, juktie kontinuiteetem jih vielie fååmijes evtiedimmieprojekth fylhkesne hoksedh
- Jienebh stipendh tseegkedh profesjovneev-tiedæmman jih orresjugniedæmman
- Tseegkemedåarjoe/subsidieereme barkoelokaalh/studijovh dâârrehtæmman jih maahtoebyrjesh
- Regjonaale praksisem barkose tjeahpoin byögkeles tjiëhtjelinie orrestidh jih profesjonaliseeredh
- Kulturelle Skuvlevoessem våajnoes darjodh goh bievnemeareenah jienebh tjiehpiedæjjide Nordlaanteste
- Regjonaale maahtoem kreativje jih kulturelle jieliminie lutnjedh
- Åtnose vaeltedh reerenassem veanhtadamme kultuvrefoenth (Hurdalsplattformen) goh nuepie dam regjonaale kultuvrepolitikhkem nænnoestidh
- Potensiaalem goerehtalledh juktie Nordlaanten kultuvrejargem evtiedidh jih lutnjedh akten båetien aejkien produksjovne- jih bievnemeareenese

Kultiveereme

Kultiveereme lea mijen mielen mietie eadtjohkelaakan sjiehteladtedh guktie buerebe sjüdtemenuepieh sjædta, jih bertuve laantem dahkoejgumie lissiehtidh mah bueriedieh, iktedieh jih öörniah. Daate sæjhta jiehtedh eadtjohkelaakan viermiej gaavnedimmiesijjiej, tjomhpi, synergiji, ektiedimmiej jih alliansi ávteste barkedh.

Såemies nuepieh:

- Fylhkentjielten vierhtieåtnoem koordineereden viermiebarkose lissiehtidh ovmessie tjeahpoe- jih kultuvreaktöride, tjeltide jih regjovnide
- Daaletje kultuvrefaageles viermefunksjovnh nænnoestidh jih guhkiebasse evtiedidh fylhkentjieltesne (produsenteviermie, Artisth in Residence-viermie, Kulturelle skuvlevoesse-viermie, Musikk Nordlaanten "Hjerteslag", Scenetjeahpoe Nordlaante-viermesne, Ung kultur Møtes-viermie, saemien referaansedåehkje, kultuvreaerpielaajroe Via Querinissima, tjelte- jih regjovneviermie)

- Kultuvregåetieh Nordlaantesne goerehtalledh jih evalueeredh, jih dan mænnang tjielke otnjegem biejedh guktie edtja kultuvregåetievierhtieh nuhtjedh ávtese
- Orre råajvarimmieh hoksedh juktie tjeahpoe- jih kultuvresuerkiem vuesiehtidh, jih bievnesh dan bijre byögkelesvoetese geerjehtidh
- Aelhkebelaakan darjodh byögkeles kultuvreörne-midie båetedh jih skovhtefaalessen midie båetedh jih skovhtefaalessen
- Sjiehteladtedh guktie museumh mahtieh nænnoesåbpoe råållam åadtjodh Kulturelle skuvlevoessesne
- Åssjalomesem guhkiebasse evtiedidh ektilokaliseeremen bijre Arkiveste Nordlaantesne sjyöhthke aktöorigujmie kultuvraerpien jih bievnenen sisnjeli

Flora

Flora lea mijen mielen mietie gellie giethelimmieh jih gielh, lissie ektiloeth kulturelle "ekosystemesne", nuepiem hoksedh soptestimmiereaktese, demokratelis prosesside jih orrestamme relevaansese.

Daah nuepieh gååvnesieh:

- Doh smaave saemien gielh, saemien kultuvrh jih saemien seabrdahkejledem lutnjedh jih våajnoes darjodh
- Representativem gorredidh sjæjsjalimmieprosessi jih programmerem sijse, jih aaj guktie meatan sjædta jih nuepiem åådtje tjeahpoe jih kultuvre se, vuesiehtimmen gaavtan programmaerjej tjirrh Kulturelle Skuvlevoessesne
- Hoksedh kultuvrefaalenassh jijtjene ektiloimmie vuesehte, tjeahpoe jih kultuvre leah bielie dehtie stuerebe byögkeles soptestallemistie
- Hoksedh fylhkentjielten joekedimmieh tjeahpoe jih kultuvrese gorresuvvieh demokratelis jih frije soptestimmiereaktan mietie, gellievoete buktemevuekine jih sjierevoetine, voenges jeerehtsniie, orresjugniedimmesne jih orre perspektivine
- Daajroem nænnoestidh guktie boelve mij daelie byjenieh kultuvrem nuhtjeh, jih ektiloijen jih orre vuekide sjiehteladtedh guktie kultuvrem nuhtjeh jih dorje
- Hoksedh orrestamme dotkemem jih daajroevåromem darjodh tjeahpoe jih kultuvrese fylhkesne
- Aktive aajhterevoetem filmesielti sisnjeli laantebielesne jáerhkedh

10. Viedteldimmie jih guhkiebasse barkoe

Kultuvrestrategije edtja politihkeles jih reereles stuvremetjaatseginie årrodh Nordlaanten fylhkentjielte guhkiebasse giehtelimmiesoejkesji tjirrh boelhken 2023–2027, jih våromem biejedh kultuvrepolithkeles aamhtesegietedæmman jih hammoedæmman eaktojste dåarjoevierhtide. Boelhkesne sjæhta strategijh darjodh kultuvresuerkien bijre Nordlaantesne, goh noerhtenöörjen strategijh scenetjeahpose jih filmese, sjiere råajvarimmieejgumie dejtie sjiere faagesuerkide.

11. Lidteraturvre

- FT-sak 89/2021, *Et bærekraftig Nordland – Planstrategi for samarbeid og grønn omstilling 2021–2024*, Nordlaanten fylhkentjielte 2021
- *Hvordan måler vi – hvis vi måler?* Konrad, Ingelise. Kulturforvalterne unlimited, 04.2010.
- *Rural Well-being: Geography of Opportunities*, OECD Rural Studies, OECD Publishing, Paris, 2020
- Norsk kulturindeks 2021, Telemarksforskning, veedtjesovveme sijjeste kulturindeks.no/rapport/1/2
- Meld. St. 8 (2018–2019) *Kulturens kraft – kulturpolitikk for framtid*
- Meld. St. 18 (2020–2021) *Oppleve, skape, dele – Kunst og kultur for, med og av barn og unge*
- *Regional analyse, Utdanningsnivå*, Telemarksforskning, 25. januar 2021, veedtjesovveme sijjeste regionalanalyse.no/artikkel/utdanning
- *Regjeringen snur – skrinlegger kulturens regionreform*, NRK Kultur 20. mai 2020, veedtjesovveme sijjeste nrk.no
- *Kultur-Norge forandres dramatisk. Samtidig forvirrer kulturjournalistikken*. Gerhardsen, Anki, 16. januar 2020, veedtjesovveme sijjeste aftenposten.no
- *Hurdalsplattformen*, 14.10.2021, veedtjesovveme sijjeste regjeringen.no/dokument
- *Kunst i tall 2020*, Rambøll/Kulturrådet, 2021
- *Kunstnere og koronapandemien*, Telemarksforskning/Kulturrådet, 2021
- *Koronakrisen og kultursektoren*, Menon Economics, 2020
- *Når kunsten tar form*. Prytz/Kulturrådet, Fagbokforlaget, 2018
- *Begrunnelser for lokal kreativ næring: Instrumentell kulturpolitikk som tilslørende begrep*, Stavrum, Leikvoll og Heian, Nordisk kulturpolitisk tidsskrift, goeven 2020
- *Organisere for organiseringens skyld – Kultursamverkansmodellen og organisasjonsreformenes rolle i nordisk kulturpolitikk*, Henningsen og Blomgren, Nordisk kulturpolitisk tidsskrift, gålkoen 2017
- *Derfor trenger vi kunst og kultur*. Choi, Gjerde (red.), Subjekt/Perfektum Partisipp AS, 2021
- *Hvordan utvikle lokal og regional kulturpolitikk*. Kommunenes sentralforbund, 1. låhkoe 2022
- *Rapport om bolyst og trivsel i Nordland*, Nordlaanten fylhkentjielte, 2022
- *Spillerom, Dataspillstrategi 2020–2022*, Kultuvredepartemeente

Ina Marie Winther Åshaug

Tjiehpiedæjja **Ina Marie Winther Åshaug** (r. 1983, Brønnøysund) doh visuelle biehkieh daennie strategijetjaatsegisnie hammoedamme. Åshaug åajvah-kommes guvviedimmie jih māaladimmie smaave formaatine barka moeresne, paehpierisnie jih ovmessie iebnine. Motivi damtsvæhtah leah naivistiske jih oht-sje hammoegiele lijnies klaerine, mah daamtaj leah heannadimmieh jih biehkieh aarkebjiejjien jieliedistie. Jalts jienebh dejstie barkoyste leah figuratijve, dīhte aa j abstrakte vierhkieh dorje gusnie jijtjehke iebne jih bijjieskirie leah jarngesne.

Åshaugen raajrosne klaerieguvvijste tihtelinie "Foran", mejstie såemies vierhkieh daesnie gaavn, dīhte sms:em ovmessie almetjidie seedteme jih dejtie birreme guvviem vaeltedh destie mij lea dej uvte mearan teekstebienvnesem luhkieh. Naemhtie Åshaug guvviematerijellem åådtje mejnie edtja barkedh, akte viedtel-dimmie jih akte goerkese mubpiej aarkebjiejjien bijre, mij orre hammoem åådtje gosse dīhte motivem mubpesth dorje peenselinie.

Ina Marie Winther Åshaug iedtjem åtna guktie mijjeh almetjh veasobe jih ektiedimmien bijre sinsætnan, eatnamasse jih jijtjemidie utnebe. Gaajhke dehtie onne jieliedistie tjöövkebienghken līhke, jih guktie mijjeh stoerreseabradahkem öörnebe. Dīhte jeahta: "Raaktan daate kombinasjovne destie mij stoerre jih destie mij onne, aarkebjiejjien jielede jih poesije, jih gaajhke seamma mij fååtese, mij jielie-massem mov barkose vadta.

Utsnitt av *Foran M*, 2022 →
Olje
15 x 17 cm